

Drugi polugodišnji izvještaj za 2009.

Monitoring procesa evropskih integracija Bosne i Hercegovine

Vanjskopolitička
inicijativa BH

**MONITORING PROCESA
EVROPSKIH INTEGRACIJA
BOSNE I HERCEGOVINE**

2009.

DRUGI POLUGODIŠNJI IZVJEŠTAJ

Uređivački kolegij
VPI BH

Lektor
Faik Imamović

"Vanjskopolitička inicijativa BH je nevladina, neprofitna organizacija posvećena promišljanju i analiziranju vanjske politike, međunarodnih odnosa i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine"

www.vpi.ba

info@vpi.ba

Dizajn i štampa:
Arch Design

Tiraž:
350 kom

Ovaj nezavisni izvještaj je pripremila Vanjskopolitička inicijativa BH uz finansijsku pomoć Side. Pogledi izneseni u njemu su stoga pogledi VPI-ja i ni u kojem slučaju ne oslikavaju poglede Side.

Sadržaj

UVOD	4
GLAVA I. OPĆI PRINCIPI	7
GLAVA II. POLITIČKI DIJALOG	11
GLAVA III. REGIONALNA SARADNJA	15
GLAVA IV. SLOBODNO KRETANJE ROBA	25
Poglavlje I. Industrijski proizvodi i Poglavlje II. Poljoprivreda i ribarstvo (članovi 18.– 31. SSP-a)	25
Slobodno kretanje robe, Poglavlje III. Zajedničke odredbe (članovi 32–46 SSP-a)	31
GLAVA V.	35
Poglavlje I. Kretanje radnika (čl. 47.– 49.), Poglavlje III. Pružanje usluga (čl. 57. – 59.), Poglavlje V. Zajedničke odredbe (čl. 63.–69. SSP-a)	35
Poglavlje IV. Tekuća plaćanja i kretanje kapitala (članovi 60.–62. SSP-a)	39
Poglavlje 2. Poslovno nastanjivanje (članovi 50.–56. SSP-a)	43
GLAVA VI. USKLAĐIVANJE ZAKONA, PROVOĐENJE ZAKONA I PRAVILA KONKURENCIJE	45
GLAVA VII. PRAVDA, SLOBODA I SIGURNOST	51
GLAVA VIII. POLITIKA SARADNJE	57
GLAVA IX. FINANSIJSKA SARADNJA	69
GLAVA X. INSTITUCIONALNE, OPĆE I ZAVRŠNE ODREDBE	73
ZAKLJUČAK	76
ZAHVALE	81

UVOD

Drugi polugodišnji izvještaj za 2009. projekta "Monitoring procesa evropskih integracija Bosne i Hercegovine" daje priliku da nastavimo s praćenjem trendova u ispunjavanju obaveza iz *Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP)* i mjerenjem nivoa realizacije u odnosu na naš *Preliminarni izvještaj za 2008. godinu* i *Prvi polugodišnji izvještaj za 2009. godinu*.

Projekt "Monitoring procesa evropskih integracija Bosne i Hercegovine" započeo je u novembru 2008. i trajat će do kraja 2011. godine. Tokom tog perioda u okviru ovog projekta dva puta godišnje bit će izrađeni polugodišnji izvještaji koji će mjeriti napredak što ga je ostvarila BiH u procesu evropskih integracija. Pored ovih polugodišnjih izvještaja, jednom godišnje bit će urađen i objavljen *Uporedni izvještaj o monitoringu* kako bi se stanje procesa evropskih integracija u našoj zemlji moglo staviti u kontekst procesa proširenja na zapadni Balkan i uporedili napori institucija BiH s istim aktivnostima zemalja u regiji. I ovaj je izvještaj sačinilo deset ljudi, stručnjaka u oblastima kojima se bave, a koji prate provođenje određenih obaveza iz *Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju*. Uređivački odbor, sačinjen od šest članova, priredio je i ovaj izvještaj.

U toku izrade izvještaja korišteni su službeni dokumenti institucija Bosne i Hercegovine i entiteta, kao i izvještaji institucija Evropske unije, Vijeća Evrope i drugi relevantni izvještaji te intervjui s predstavnicima pojedinih institucija.¹ Nezaobilazan materijal su i informacije s redovnih pripremnih sastanaka (RPM), sastanaka Privremenog odbora i tematskih pododbora te drugih relevantnih dokumenata Vijeća ministara i Parlamentarne skupštine BiH. Po pitanju aktualnosti izvještaja bitno je napomenuti i da je zadnji rok za obradu informacija u ovom izvještaju bio 14. 12. 2009., uz nastojanje Uređivačkog odbora da tekst aktualizira informacijama do 23. 12. 2009. godine.

Općenito možemo reći da je došlo do značajnog napretka vezano za realizaciju obaveza iz glave VII – Pravda, sloboda, sigurnost posebice dijela komplementarnog *Mapi puta za liberalizaciju viznog režima*. Također, napredak je napravljen u oblasti zaštite intelektualnog vlasništva (glava IV) te finansijske suradnje tj. aplikacija za sredstva iz IPA fondova. Jedinствена ocjena bi bila da je napredak u realizaciji obaveza iz Prelaznog sporazuma vidljiv u onim oblastima gdje postoji nepodijeljen politički interes članica koalicione vlasti te u stručnim oblastima gdje je zahvaljujući profesionalizmu i entuzijazmu nosilaca posla izbjegnuta politizacija reformskih aktivnosti.

Pozitivan pomak u ovom pravcu bilo je i imenovanje novog direktora Direkcije za evropske integracije (DEI) BiH nakon višemjesečnih političkih zatezanja. Direkcija je izradila i *Komunikacijsku strategiju za informiranje javnosti o pristupanju BiH Evropskoj uniji*.² Evropska unija ovo područje smatra prioritarnim u državama koje se nastoje integrirati u EU. Iskustvo posljednjih valova proširenja pokazuje da uspješno pridruživanje i integracija zahtijevaju kolektivan napor društva kao cjeline. Zato je obaveza vlada da jasno, efikasno i transparentno komuniciraju sa svojim građanima o tome šta čine i zašto

¹ Naš izvještaj je uglavnom usmjeren na osnovne dokumente: *Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između EU-a i BiH*, *Prijelazni sporazum između EU-a i BiH* te *Evropsko partnerstvo sa BiH*. Pored toga, naš tim razmatra i projekcije iz *Akcionog plana za provođenje obaveza iz Privremenog sporazuma i SSP-a*, *Pregleda realizacije aktivnosti iz Akcionog plana za realizaciju prioriteta iz dokumenta Evropsko partnerstvo sa BiH* te nedavno objavljenoga *Programa prioriteta usklađivanja u zakonodavnim aktivnostima za provedbu Evropskog partnerstva i Privremenog sporazuma*. Dostupno na:

<http://www.dei.gov.ba/dokumenti/?id=3267>

² <http://www.dei.gov.ba/press/publikacije/?id=3401>

to čine. Vanjskopolitička inicijativa BH smatra ovaj niz izvještaja o monitoringu konstruktivnim doprinosom civilnog sektora u transparentnom komuniciranju s građanima na temu napretka BiH u procesu evropskih integracija.

Nažalost, u ovom izvještaju možemo ustvrditi da je Bosna i Hercegovina napravila napredak tek u nekoliko oblasti. Napredak je postignut u oblasti *pravde, slobode i sigurnosti*, posebno u dijelu ispunjenja obaveza traženih *Mapom puta za liberalizaciju viznog režima za BiH*. Narodna skupština Republike Srpske usvojila je 23. 12. 2009. po hitnom postupku Zakon o prestanku važenja Zakona o ombudsmenu RS-a, čime je otvoren proces za objedinjavanje institucije Ombudsmena BiH na državnom nivou i ispunjen jedan od uvjeta. Izvještaj EK-a bilježi i dobar napredak u oblasti vizne politike³ i azila,⁴ te ograničen u oblasti granične⁵ i policijske saradnje.⁶ Sve su to naznake da bi Bosna i Hercegovina mogla biti uvrštena na šengensku *bijelu listu* za liberalizaciju viznog režima u prvoj polovini 2010. Napredak možemo evidentirati i u oblasti *finansijske saradnje* zahvaljujući fokusiranju projekata za korištenje sredstava iz IPA fonda na ublažavanje posljedica svjetske ekonomske krize putem podrške Agenciji za osiguranje depozita te malim i srednjim preduzećima, kao i na prioritetne infrastrukturne zahvate na putnoj, željezničkoj i lokalnoj komunalnoj infrastrukturi. Na ovaj način se koristi od EU-a i njenih fondova na najbolji način usmjeravaju ka običnome čovjeku. U oblasti *zaštite intelektualnog vlasništva i zaštite potrošača* također je zabilježen napredak, no bitno je nastaviti ovaj trend kako on ne bi ostao samo rezultat nekoliko trenutnih aktivnosti. Realizacija prioriteta iz područja *općih principa* i *političke saradnje* stagnira, dok *regionalna saradnja* formalno bilježi blagi, ali nedovoljan napredak koji tek treba pretočiti u suštinski. Zabrinjavajući je indikativan nedostatak reformi i planiranih aktivnosti vezanih za poštivanje *ljudskih prava*. Odluka Suda za ljudska prava u Strasbourgu u slučaju Finci i Sejdić protiv BiH od 22. 12. 2009. trebala bi biti dodatni razlog za aktivan angažman institucija bh. vlasti u eliminaciji diskriminirajućih odredbi iz Ustava BiH. U oblasti *slobodnog prometa roba i usluga* BiH ispunjava svoje obaveze vezano za carine, kvote i vanjskotrgovinske odredbe, ali treba još učiniti napora u sistemskom pristupu. No u oblasti *standardizacije* potrebno je još mnogo truda da bi se ispunili evropski standardi, a nedostaje sinergije i iskorištavanja institucionalne memorije. Glava V. SSP-a, koja se tiče *kretanja radnika, poslovnog nastana, pružanja usluga*, te Glava VI. *Usklađivanje i provođenje zakona i pravila konkurencije*, kao i Glava VIII. *Politike saradnje* – bilježe hroničnu stagnaciju i u nekim aspektima čak i nazadak uzrokovan odsustvom političke volje i potrebnih institucionalnih i parlamentarnih aktivnosti. Dodatno zabrinjavaju dvije negativne ocjene iz Izvještaja EK-a koje se tiču reforme pravosuđa⁷ i borbe protiv korupcije.⁸

³ „Bosna i Hercegovina je ostvarila napredak u pogledu **politike viza**, kao i u širem okviru dijaloga za liberalizaciju viznog režima. Nastavljeno je smanjenje broja viza izdanih na graničnim prijelazima. Od januara do augusta 2009. godine izdano je 169 viza. Izdavanje biometrijskih pasoša u skladu sa standardima EC i ICAO je započelo kao testna faza od jula 2009. godine i trebalo bi biti u potpunosti operativno u oktobru 2009.“

⁴ „Dobar napredak je postignut u oblasti azila.“ Broj zahtjeva i odluka se konstantno smanjuje.

⁵ „Bosna i Hercegovina je ostvarila ograničeni napredak u oblasti upravljanja granicama. U Ministarstvu sigurnosti je imenovan nacionalni koordinator za integrirano upravljanje granicama, koji je nadležan za nadzor provedbe akcionog plana za integrirano upravljanje granicama.“

⁶ „U oblasti policije ostvaren je ograničen napredak. Rascjepkanost policijskih snaga i nedostatak sistematske saradnje i razmjene informacija i dalje je razlog za ozbiljnu zabrinutost. Završetak procesa restrukturiranja policije zavisi od reforme postojećeg ustavnog okvira koja je u zastoju.“ Str. 66.

⁷ „Napredak u oblasti reforme pravosuđa je sveukupno ograničen. Provedba *Strategije za reformu sektora pravde* nije napredovala u skladu s dogovorenim vremenskim rasporedom.“ Str. 12.

⁸ „Bosna i Hercegovina je postigla mali napredak u borbi protiv korupcije. Pozitivan razvoj predstavlja usvajanje nove *Strategije za borbu protiv korupcije 2009.-2014.* i prateći *Akcioni plan*. Nadalje, pripremljen je Nacrt zakona o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije i trenutno se nalazi u fazi usvajanja.“ Str. 14.

Znatan broj navedenih tema bio je u proteklom periodu u potpunosti zasjenjen obnovljenim procesom ustavnih reformi nazvanim "Butmirski proces", koji nakon gotovo tri mjeseca aktivnosti nije dao željeni efekt. Ono što je neophodno za proces ustavnih reformi u BiH jeste da se zemlja osnaži za realizaciju zahtjeva koji su postavljeni pred kandidate za članstvo u EU-u na Vijeću u Kopenhagenu 1993. i Vijeću u Madridu 1995. godine. Kriteriji iz Kopenhagena zahtijevaju od kandidata za članstvo u EU-u vladavinu prava i funkcioniranje institucija te sposobnost da očuvaju svoju konkurentnost i nose se s tržišnim silama unutar Evropske unije kada se u njoj nađu. Nadalje, kriteriji iz Madrida traže od zemalja kandidata da uspostave funkcionalne institucije i da usvojeno evropsko zakonodavstvo ne bude samo adekvatno uneseno u domaći pravni sistem već i efektivno implementirano. Svi ostali zahtjevi o kojima se detaljno izlaže u ovom izvještaju samo se nadovezuju na temeljne uvjete postavljene u Kopenhagenu i Madridu.

Ovdje treba naglasiti da je zaključno s oktobrom 2009. godine 17 država EU-a ratificiralo *Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između EU-a i BiH*.⁹

S obzirom na to da se obaveze iz SSP-a i prioriteti *Evropskog partnerstva* nisu mijenjali u izvještajnom periodu, ni ovaj put ih nećemo pojedinačno nabrajati. *Preliminarni izvještaj za 2008.* gdje su one nabrojane i detaljno elaborirane kao i naš *Prvi polugodišnji izvještaj za 2009. godinu* mogu se naći na web stranici www.vpi.ba. Sve svoje komentare, primjedbe ili sugestije o našem izvještaju možete poslati na e-mail monitoring@vpi.ba s naznakom da li želite da vaš komentar bude javno objavljen na našoj internetskoj stranici. Bit će nam zadovoljstvo odgovoriti vam ili omogućiti dodatne informacije.

⁹ Estonija, Mađarska, Slovenija, Bugarska, Slovačka, Finska, Litvanija, Danska, Irska, Portugal, Kipar, Češka, SR Njemačka, Austrija, Švedska, Nizozemska i Rumunija.

GLAVA I. OPĆI PRINCIPI

a Uvod – Općenita procjena ispunjenja obaveza BiH iz SSP-a i Privremenog sporazuma u odnosu na prioritete Evropskog partnerstva vezano za izvještajni period

Poštivanje ljudskih prava i temeljnih sloboda zahtijeva se članom 2. SSP-a kojim je BiH potvrdila preuzetu obavezu da u potpunosti ispunjava međunarodne konvencije o poštivanju ljudskih prava i sloboda: *Univerzalnu deklaraciju o ljudskim pravima, Evropsku konvenciju o ljudskim pravima i slobodama, Helsinški završni akt, Parišku povelju za novu Evropu.*

Kako u poglavlju *Opći principi SSP-a*, tako je i u kratkoročnim prioritetima *Evropskog partnerstva* postavljen imperativ pune saradnje s Međunarodnim sudom za ratne zločine počinjene na teritoriju bivše SFRJ (ICTY).

Međunarodni i regionalni mir i stabilnost: pod ovom obavezom u prvom redu podrazumijeva se razvoj dobrosusjedskih odnosa, uključujući i nivo uzajamnih ustupaka u pogledu kretanja osoba, roba i kapitala, naročito u domenu borbe protiv organiziranog kriminala, korupcije, pranja novca, ilegalnih imigracija, nelegalne trgovine, posebno trgovine ljudima.

Prioriteti *Evropskog partnerstva* vezani za ove obaveze su:

- usvajanje zakonodavstva o reformi policije na državnom i entitetskom nivou;
- puna saradnja s ICTY-em;
- uklanjanje odredbi o smrtnoj kazni iz Ustava RS-a;
- poboljšanje provedbe konvencija koje je BiH ratificirala;
- poboljšanje zaštite žena i djece;
- provođenje sveobuhvatne reforme kazneno-popravnih institucija i izgradnja zatvora na državnom nivou;

Insistiranje na tzv. kolektivnim pravima potiskuje u drugi plan prava pojedinca, a time i konvencije o ljudskim pravima te obaveze iz Općih principa SSP-a, odnosno kratkoročnih i dugoročnih prioriteta Evropskog partnerstva.

- poboljšanje pravnog okvira za zaštitu manjina te osiguranje provedbe *Okvirne konvencije o nacionalnim manjinama Vijeća Evrope*;
- razrada i provođenje svih sektorskih akcionih planova u okviru *Državne strategije za Rome*;
- potpuno provođenje *Državne strategije za Rome*;
- osigurati da nacionalno zakonodavstvo bude potpuno usklađeno s *Evropskom konvencijom o ljudskim pravima*.

Nivo ispunjenja Akcionog plana

Nivo ispunjenja obaveza iz SSP-a

Ni u drugoj polovini 2009. godine institucije Bosne i Hercegovine nisu uspjele osigurati puno provođenje međunarodnih konvencija čiji je BiH potpisnik. Ustav BiH i dalje je u suprotnosti s *Evropskom konvencijom o ljudskim pravima*, naročito u dijelu izbora članova Predsjedništva i članova Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH. U sjeni ovih političkih obaveza ostaju druga kršenja ljudskih prava koja se navode i u *Izveštaju EK-a o napretku BiH u 2009.*¹⁰

Premda se bilježi napredak u domenu razvoja institucija nadležnih direktno za sigurnost, borbu protiv organiziranog kriminala, terorizma, svih vidova nelegalne trgovine, nemoguće je ne primijetiti njegovu pretjeranu politiziranost na državnom nivou, a posebno onih institucija i agencija koje su trebale biti nosioci procesa reformi radi usklađivanja sa šengenskim standardima.

Jasno je da svi ustavi u BiH osiguravaju slobodu izražavanja, no kako utvrđuje i Izveštaj EK-a – “ovo ustavno pravo se ne provodi uvijek u potpunosti”. Direktan pokazatelj je povećanje broja slučajeva fizičkog nasilja i prijetnji novinarima i urednicima. Izveštaj EK-a izražava i zabrinutost zbog “nedovoljnih aktivnosti koje provode sudski i organi za provedbu zakona kod istraga i krivičnog gonjenja ovakvih slučajeva” te “etničke orijentacije medija” i “narušavanja nezavisnosti Regulatorne agencije za komunikacije”.

Nivo ispunjenje obaveza iz Evropskog partnerstva

Tek u septembru 2009. godine konstituirano je nezavisno tijelo policijske strukture u BiH nadležno za provođenje procedura izbora i imenovanja policijskih dužnosnika. To je, prije svega, utjecalo na to da BiH godinu dana nakon roka predviđenog Akcionim planom ne dobije direktora Direkcije za koordinaciju policijskih struktura. S kašnjenjem od gotovo godinu dana, dakle sredinom 2009. godine, usvojeni su zakoni koji stvaraju pretpostavke za usklađivanje zakonodavstva s principima reforme policije u BiH.

Još, međutim, nije izvršena obaveza brisanja smrtne kazne iz Ustava RS-a. U prvoj polovini godine dva puta se amandman o brisanju smrtne kazne iz entitetskog ustava našao na dnevnom redu Narodne skupštine, ali nije dobio podršku.

¹⁰ “Ponovo je bilo nekoliko slučajeva gdje **nije osigurana provedba odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine**. Ovo je dovelo do toga da je jedan broj tužbi podnesen **Evropskom sudu za ljudska prava**. U toku ovog izvještajnog perioda Evropski sud za ljudska prava je donio tri presude u kojima stoji da je BiH prekršila *Evropsku konvenciju o ljudskim pravima* (ECHR). Evropskom sudu za ljudska prava su od oktobra 2008. godine podnesene ukupno 634 nove tužbe. Zaključno sa septembrom 2009., skoro 2000 predmeta protiv BiH čeka da bude riješeno pred ovim sudom. Najveći broj ovih predmeta se odnosi na staru deviznu štednju. Oko 15 posto ovih slučajeva odnosi se na neprovođenje presuda kojima se traži naplata ratne odštete.” Str. 15.

Nacionalno zakonodavstvo nije bitnije usklađivano s *Evropskom konvencijom o ljudskim pravima* u odnosu na prethodni izvještajni period. Ovaj prioritet *Evropskog partnerstva* trebalo je da prema planu aktivnosti domaćih institucija bude ispunjen do kraja 2008. godine. To se nije dogodilo zbog političkih prepreka.

Nije dovršeno spajanje državnoga i entitetskih ombudsmena, te nisu stvorene pretpostavke da ured državnog ombudsmena normalno funkcionira. Ovo je jedan od ključnih prioriteta *Evropskog partnerstva* i jedna od važnijih obaveza koju su domaće institucije notificirale kao prioritet koji je trebalo ispuniti još u 2008. godini. Sa zakašnjenjem su imenovani državni ombudsmeni, ali nije došlo do integriranja institucije entitetskih ombudsmena u zajedničku funkcionalnu instituciju za zaštitu ljudskih prava na državnom nivou. Vijeće ministara BiH je 14. septembra 2009. odlučilo dodijeliti 177.023 KM kako bi se podmirili tekući troškovi Ureda ombudsmena BiH.

Glavni tužilac ICTY-a Serge Brammertz pohvalio je Nacionalnu strategiju BiH za saradnju s ICTY-em. No, ipak postoji bojazan kod ICTY-a da bi se evidentan napredak naše zemlje mogao zaustaviti zbog stalnih pritisaka da strane sudije i tužiocu napuste BiH.

Bosna i Hercegovina je dobila Zakon o zabrani diskriminacije, utvrđena je i Strategija za sprečavanje nasilja nad djecom te Akcioni plan za djecu BiH 2002.–2010. Formirana je Agencija za ravnopravnost spolova, a Vijeće ministara BiH je početkom septembra 2009. u parlamentarnu proceduru uputilo prijedlog za izmjenu postojećeg Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH, čime su još jasnije definirane obaveze i nadležnosti institucija BiH. Ovo stvara solidan okvir za aktivniji rad na ispunjenju prioriteta iz *Evropskog partnerstva* koji se odnose na zaštitu žena i djece te ravnopravnost spolova. Treba ipak napomenuti kako BiH još nije u potpunosti uskladila zakonske i podzakonske akte i programe u domenu rada i zapošljavanja sa Zakonom o ravnopravnosti spolova u BiH.

Otpočela je izgradnja zatvora na državnom nivou, ali uslijed političkih i finansijskih problema realizacija projekta je značajno usporena. Na temelju zaključka Vijeća ministara BiH od 30. 9. 2009. godine otpočeli su razgovori s Razvojnog bankom Vijeća Evrope o kreditnom aranžmanu u iznosu od 19,3 miliona eura za potrebe izgradnje državnog zatvora u BiH.¹¹

Poduzete su određene aktivnosti u cilju zaštite romske populacije. Vijeće ministara BiH usvojilo je odluku o načinu raspoređivanja budžetskih sredstava za stambeno zbrinjavanje Roma u našoj zemlji, za što je izdvojeno 1,8 miliona maraka

Ustavne prepreke

Ponovo se, nažalost, mora konstatirati kako je najveća prepreka za postizanje svih principa zacrtanih u *Općim principima SSP-a* i u *Evropskom partnerstvu* upravo sam Ustav. Do sličnog zaključka došla je i Venecijanska komisija, a on dominira i Rezolucijom 171 američkog Kongresa od 12. 5. 2009. godine, te u brojnim drugim izvještajima o stanju ljudskih prava u BiH.

Najveća ustavna prepreka za postizanje svih principa zacrtanih u Općim principima SSP-a i Evropskom partnerstvu nalazi se u Ustavu. Do sličnog zaključka došla je i Venecijanska komisija iz 2005, a on dominira i Rezolucijom 171 američkog Kongresa od 12. 5. 2009. godine te u brojnim drugim izvještajima o stanju ljudskih prava u BiH.

¹¹ Izvještaj EK-a ipak konstatira da je ostvaren "ograničen napredak u smislu poboljšanja **zatvorskog sistema** u Bosni i Hercegovini. Povećani su zatvorski kapaciteti, posebno s otvaranjem novog zatvora u Tuzli koji je u skladu s evropskim standardima, a obnovljeni su postojeći zatvorski objekti. Međutim, ukupni standard zatvora ostaje nizak. Problem i dalje predstavlja nedostatak posebnih kazneno-popravnih ustanova za žene, maloljetnike, osobe s mentalnim oboljenjima, invalide i starije osobe. Otvoren je novi kazneno-popravnog dom za maloljetnike u Istočnom Sarajevu, ali osoblje još uvijek nije dovoljno obučeno i iskusno." Str. 17.

Parlamentarni proces i status zakonskih prijedloga i međunarodnih sporazuma s osvrtom na ustavni osnov i status naspram relevantnih zakona nižih nivoa vlasti

Stanje parlamentarnog procesa usvajanja zakona koji se direktno i indirektno tiču *Općih principa SSP-a i Evropskog partnerstva* je slijedeće:

Povratnici se i dalje suočavaju s diskriminacijom pri zapošljavanju, u pristupu zdravstvenoj zaštiti, obrazovanju, pravu na penziju i socijalnu zaštitu, posebno kada se vraćaju u područja gdje su manjina. Ovo je i dalje najveća prepreka održivom povratku.

- Parlamentarna skupština BiH usvojila je Zakon o sprečavanju pranja novca i finansiranju terorističkih aktivnosti, čime se stvara pravni okvir za efikasniju borbu protiv ovih problema;
- usvojen je Zakon o zabrani diskriminacije u BiH;
- izmijenjen je Zakon o ravnopravnosti spolova;
- nije usvojen amandmanski zakon o ukidanju smrtne kazne u RS-u;
- parlamentarnu proceduru nisu prošle izmjene Izbornog zakona BiH kojima se željela osigurati bolja ravnopravnost spolova izabраниh dužnosnika;
- u parlamentarnoj proceduri nalazi se Prijedlog zakona o osiguranju proporcionalne etničke zastupljenosti u organima uprave i lokalne uprave u BiH, kojim se osigurava puno provođenje principa *Konvencije o zabrani rasne diskriminacije*.

Komentar

I pored svih poduzetih aktivnosti, kao osnovni komentar u vezi s realizacijom obaveza¹² iz ove glave moramo istaći neispunjenje jednog od osnovnih preduvjeta u poštivanju ljudskih prava – a to je povratak izbjeglih i interno raseljenih osoba. Na tome se pitanju u državi poput BiH manifestira politička volja i opredijeljenost za poštivanje ljudskih prava. I nakon 14 godina od kraja rata ovo je ostalo neriješen problem, koji je kreirao nove političke realnosti amnestirajući historiju. Istina je da je izdvojeno više sredstava u budžetu za ovu namjenu, ali ipak teško je samo zbog toga prihvatiti ocjenu o "određenom ograničenom napretku" koji se navodi u Izvještaju EK-a.

"Postignut je određen ograničeni napredak u pogledu izbjeglica i interno raseljenih osoba. Revidirana strategija za provedbu Aneksa VII. Dejtonsko-pariškog mirovnog sporazuma, koja obuhvata period do 2014. još uvijek nije usvojena. ...Usprkos nekim poboljšanjima, broj obnovljenih stambenih jedinica ne zadovoljava potrebe. Raspodjela pomoći izbjeglicama i raseljenim osobama nije transparentna i ne vodi se odgovorno. **Povratnici se i dalje suočavaju s diskriminacijom pri zapošljavanju, u pristupu zdravstvenoj zaštiti, obrazovanju, pravu na penziju i socijalnu zaštitu, posebno kada se vraćaju u područja gdje su manjina. Ovo je i dalje najveća prepreka održivom povratku.**"¹³

¹² Prema članu 1. *Privremenog sporazuma* koji je stupio na snagu 1. 7. 2008. traži se "poštivanje demokratskih principa i ljudskih prava proglašanih u *Univerzalnoj deklaraciji o ljudskim pravima* i definiranih u *Evropskoj konvenciji o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda*, *Helsinkiškom završnom aktu* i *Pariškoj povelji za novu Evropu*, poštivanje principa međunarodnog prava, uključujući punu saradnju s Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju (ICTY), te vladavina prava i principa tržišne privrede, u skladu s Dokumentom Banske konferencije CSCE-a o ekonomskoj saradnji, osnova su unutrašnje i vanjske politike strana, te čine bitne elemente ovog sporazuma".

¹³ Izvještaj EK-a o napretku BiH za 2009., str. 21.

GLAVA II. POLITIČKI DIJALOG

a Uvod – Opća procjena ispunjenja obaveza BiH iz SSP-a i Privremenog sporazuma u odnosu na prioritete Evropskog partnerstva

Opća procjena ispunjenja preuzetih obaveza u ovom domenu u drugoj polovini 2009. godine mogla bi krenuti od odgovora na nekoliko suštinskih pitanja iz *Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju*, odnosno njegovog poglavlja koje se odnosi na politički dijalog: Koliko je BiH uspjela svoje stavove približiti stavovima EU-a u pogledu ključnih vanjskopolitičkih i sigurnosnih pitanja? Šta je BiH u posljednjih šest mjeseci učinila kako bi spriječila širenje oružja za masovno uništenje i uspostavila efikasnu nacionalnu kontrolu njegovog izvoza? Koliko je i da li je unaprijeđena regionalna saradnja i širenje dobrosusjedskih odnosa?

Uz poštivanje određenih nijansi i ohrabrujućih pomaka, odgovor na ova pitanja je uglavnom negativan.

Vijeće ministara BiH i njegove agencije također moraju provoditi ostale mjere u sferi neširenja oružja za masovno uništenje i borbe protiv terorizma koje su usvojene u Vijeću sigurnosti OUN-a. U ovom trenutku BiH nedostaju finansijski, tehnički i zakonski resursi kako bi ispunjavala ove obaveze na pravovremen i uspješan način.

b Nivo ispunjenja Akcionog plana

Prioriteti Evropskog partnerstva

Bosna i Hercegovina, u skladu s principima *Evropskog partnerstva* koji se odnose i na ovo poglavlje SSP-a, trebalo je da prioritetno u prvoj polovini 2009. godine osigura institucionaliziranu koordinaciju između države i entiteta na zakonodavnome, političkom i tehničkom nivou. Rok za ispunjavanje ovog prioriteta, međutim, prolongiran je za godinu dana i prebačen u februar 2010. godine.¹⁴

¹⁴ Izvještaj EK-a o napretku BiH u 2009. također navodi: "Koordinacija između različitih nivoa vlasti je minimalna. Vijeće ministara je održavalo tematske sjednice posvećene evropskim integracijama. Zbog svojih ograničenih ovlasti Vijeće ministara je povremeno izostavljano iz pregovora o reformama koje su vodili lideri političkih stranaka." Str. 10.

Bosna i Hercegovina je u većini međunarodnih pitanja svoje stavove definirala u skladu sa stavovima EU-a. Izuzetak je međunarodno priznanje Kosova, što je pitanje oko kojeg ni unutar EU-a nije postignuta potpuna saglasnost.

Nivo ispunjenja obaveza iz SSP-a

Jedna od ključnih obaveza ovog poglavlja SSP-a su i aktivnosti na sprečavanju širenja oružja za masovno uništenje. Na osnovu dostupnih informacija moguće je zaključiti kako je taj proces pozitivan, ali samo u svojoj deklarativnoj sferi. Bosna i Hercegovina je strana u svim najvažnijim ugovorima o neproliferaciji: *Konvenciji o zabrani biološkoga i toksinskog oružja* (BTWC), *Konvenciji o zabrani hemijskog oružja* (CWC), *Ugovoru o sveobuhvatnoj zabrani nuklearnih proba* (CTBT) i *Ugovoru o neširenju nuklearnog oružja* (NPT). Osim toga, Vijeće ministara BiH i njegove agencije također moraju provoditi ostale mjere u oblasti neširenja oružja za masovno uništenje i borbe protiv terorizma koje je usvojilo Vijeće sigurnosti OUN-a. U ovom trenutku našoj zemlji nedostaju finansijski, tehnički i zakonski resursi kako bi ispunjavala ove obaveze na pravovremen i uspješan način.¹⁵

Bosna i Hercegovina je, u skladu s principima Evropskog partnerstva koji se odnose i na ovo poglavlje SSP-a, trebalo da prioritetno u prvoj polovini 2009. godine osigura institucionaliziranu koordinaciju između države i entiteta na zakonodavnom, političkom i tehničkom nivou. Rok za ispunjavanje ovog prioriteta, međutim, prolongiran je za godinu dana i prebačen u februar 2010. godine.

Nisu implementirane ni sve obaveze u području izvoza i uvoza kontroliranih hemikalija u Bosni i Hercegovini. Ipak, Predsjedništvo BiH je na 58. redovnoj sjednici donijelo odluku o ratifikaciji *Protokola protiv nezakonite proizvodnje i trgovine vatrenim oružjem, njegovim dijelovima, komponentama i municijom*, kojim se dopunjava *Konvencija UN-a protiv transnacionalnoga organiziranog kriminala*. Postoji progres u saradnji među institucijama, agencijama i ekspertima na zapadnom Balkanu kako bi se uspješnije kontrolirao nematerijalni transfer tehnologije koji bi mogao pomoći kriminalnim i terorističkim grupama u stjecanju nezakonitih sposobnosti za izradu oružja za masovno uništenje.

Parlamentarni proces usvajanja zakona koji se direktno i indirektno tiču Općih principa SSP-a i Evropskog partnerstva

U ovom trenutku u proceduri nema zakonskih prijedloga, odluka i dokumenata koji se odnose na sprečavanje širenja oružja za masovno uništenje.

Bosna i Hercegovina je usvojila sveobuhvatnu *Državnu strategiju za kontrolu oružja i municije*, ali još ne posjeduje sveobuhvatnu državnu strategiju za jačanje kapaciteta u sferi neširenja oružja za masovno uništenje i borbe protiv terorizma. Usvojen je Zakon o

¹⁵ Izvještaj EK-a također navodi da "malo oružje i lako naoružanje i eksplozivna sredstva zaostala iz rata i dalje predstavljaju ozbiljan problem u BiH. Odluka Vijeća ministara kojom se nalaže usklađivanje entitetskih propisa o oružju i kojom se izrada rješenja za razmjenu podataka o naoružanju / oružju povjerava međusektorskoj radnoj grupi Vijeća ministara nadležnoj za izradu rješenja o razmjeni informacija između policijskih tijela usvojena je u junu 2009. godine." Str. 66.

kontroli kretanja vojne opreme, čime je BiH preuzela nadležnost od snaga EUFOR-a u procesu kontrole kretanja naoružanja i vojne opreme.

Iako ne spada u direktne parlamentarne aktivnosti, bitno je napomenuti nekoliko aktivnosti u kojima je učestvovalo i Predsjedništvo BiH kao glavni zapovjednik Oružanih snaga. Na 50. redovnoj sjednici održanoj 27. 7. 2009. godine Predsjedništvo je prihvatilo izvještaj s međunarodnog seminara o nacionalnoj provedbi obaveza u vezi s neširenjem oružja za masovno uništavanje: *OPCW kao primjer uspješne pomoći u nacionalnoj provedbi Konvencije o zabrani hemijskog oružja (CWC)*, koji je održan na Jahorini 22. i 23. juna 2009. godine.

Predsjedništvo BiH je također primilo k znanju informaciju Ministarstva odbrane BiH o aktivnostima u vezi s izradom dokumenta *Pregled odbrane*, u skladu s programskim ciljem dokumenta *Proces planiranja i revizije (PARP)-PG 0001* te zadužilo institucije BiH da u koordinaciji s Ministarstvom odbrane BiH poduzmu mjere i aktivnosti iz djelokruga nadležnosti s ciljem uspješne realizacije izrade *Pregleda odbrane*. Konačno, početkom septembra održana je u Banjoj Luci, u kasarni *Kozara*, kombinirana vježba *Združeni napor 2009*.

Predsjedništvo BiH je donijelo odluku o prihvaćanju Memoranduma o razumijevanju između Vijeća ministara BiH, Vlade Republike Austrije, Vlade Republike Hrvatske, Vlade Kraljevine Danske, Ministarstva vanjskih poslova Republike Francuske, Vlade Republike Mađarske, Vlade Republike Makedonije, Vlade Kraljevine Nizozemske, Vlade Kraljevine Norveške, Vlade Republike Poljske, Vlade Švicarske Konfederacije, Vlade Republike Turske, Vlade Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske i Vlade Sjedinjenih Američkih Država u vezi sa saradnjom u radu *Centra za obuku za operacije podrške miru u Bosni i Hercegovini*.

Kao pozitivan primjer političkog dijaloga domaćih institucija može se istaći da je Predsjedništvo BiH na 60. redovnoj sjednici, održanoj 12. 8. 2009. godine, razmatralo i usvojilo Platformu za nastup izaslanstva BiH na 64. zasjedanju Glavne skupštine Ujedinjenih naroda, u New Yorku, 24. 9. 2009. godine.

Komentar

Prisutni su pomaci na unapređenju regionalne saradnje u svrhu uklanjanja prijetnje koju predstavlja širenje oružja za masovno uništenje i s njim povezane terorističke aktivnosti. Ta je saradnja, nažalost, više isforsirana sa strane, standardima EU-a i NATO-a, nego što je produkt domaće inovativnosti i inventivnosti.

Ipak, kako i Izvještaj EK-a ističe,¹⁶ zabilježen je umjereni napredak u oblasti saradnje s policijskim snagama drugih zemalja, a konkretni rezultati su vidljivi u nekoliko akcija usmjerenih protiv nosilaca organiziranog kriminala i prometa narkotika u regiji.

¹⁶ "U martu 2009. godine Ministarstvo sigurnosti i Europol potpisali su Memorandum o zajedničkoj sigurnoj vezi za razmjenu povjerljivih podataka. Ipak, sigurna komunikacijska veza, koja čini dio Europolove mreže NEUS, još uvijek nije operativna. Nastavljen je napredak na zaključivanju operativnog sporazuma s Europolom, ali je taj napredak bio spor. Potrebno je osigurati djelotvornu provedbu strateškog sporazuma s Europolom." Str. 66.

Predsjedništvo BiH je usvojilo zaključak o upućivanju formalnog zahtjeva Bosne i Hercegovine za Akcioni plan za članstvo u NATO-u (MAP) 10. 6. 2009. Aplikacija je predana krajem oktobra 2009. ali nije prihvaćena na sastanku ministara država članica NATO-a 4. 12. 2009. zbog odsustva realizacije potrebnih reformi.

Kao pozitivan primjer političkog dijaloga domaćih institucija može se istaći da je Predsjedništvo BiH na 60. redovnoj sjednici, održanoj 12. 8. 2009. godine, razmatralo i usvojilo *Platformu za nastup izaslanstva BiH na 64. zasjedanju Glavne skupštine Ujedinjenih naroda*, u New Yorku, 24. 9. 2009. godine.

GLAVA III. REGIONALNA SARADNJA

a Uvod – Opća procjena ispunjenja obaveza BiH iz SSP-a i Privremenog sporazuma u odnosu na prioritete Evropskog partnerstva

Ova glava *Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između EU-a i BiH* u članovima od 14. do 17. zahtijeva da BiH radi na jačanju regionalne saradnje. Naša zemlja je obavezna promovirati dobrosusjedske odnose i regionalnu saradnju putem poštivanja i provedbe postojećih bilateralnih ugovora kao i *Sporazuma o slobodnoj trgovini u jugoistočnoj Evropi – CEFTA*. Jedna od najbitnijih aktivnosti koja se očekuju od BiH je zaključivanje bilateralnih ugovora o saradnji u različitim ključnim oblastima sadržanim u SSP-u i *Evropskom partnerstvu sa BiH*. Te sporazuma je BiH dužna zaključiti s državama u regiji koje su potencijalni kandidati ili kandidati za članstvo u EU-u i obuhvaćene su *Procesom stabilizacije i pridruživanja* kao i onima koje nisu obuhvaćene tim procesom, poput Turske. Bilateralni sporazumi o saradnji i razvoju očekuju se i između BiH i pojedinih članica EU-a.

U ovom pogledu može se reći da je BiH postigla napredak u zaključivanju sporazuma sa zemljama regije i promociji regionalne saradnje u proteklom izvještajnom periodu, ali kao i uvijek problematizira se rad nadležnih ministarstava na provedbi pojedinih sporazuma ili čak u nekim slučajevima i ratifikacija u Parlamentarnoj skupštini ili Predsjedništvu BiH.

Pregled odnosa BiH s državama zapadnog Balkana bio bi sljedeći: odnosi s **Albanijom** su intenzivirani; odnosi s **Hrvatskom** su ostali stabilni, mada su bili napeti zbog raznih sporova vezanih za trgovinu, posebno poslije uvođenja u Bosni i Hercegovini ograničenja na uvoz poljoprivrednih proizvoda, koja su suprotna propisima CEFTA-e, što je potvrdio i Ustavni sud BiH proglašujući Zakon o zaštiti domaće proizvodnje neustavnim. Četiri protokola povezana s provedbom Sporazuma o kontroli granice između Bosne i Hercegovine i Hrvatske iz 2007. su ratificirana. Međutim, nije bilo napretka u rješavanju otvorenih pitanja vezanih za granicu s Hrvatskom. Međudržavno vijeće za saradnju se nije sastalo u periodu koji obuhvata ovaj izvještaj, što je loš

Država je nastavila svoje aktivno učešće u regionalnoj saradnji. Dobrosusjedski odnosi su prevladavali, ali je bilo malo napretka u rješavanju neriješenih pitanja, posebno onih u vezi s rješavanjem graničnih sporova i imovinom.

pokazatelj. Bosna i Hercegovina još uvijek nije ratificirala sporazum o dvojnog državljanstvu s Hrvatskom zbog veta koji je uložio bošnjački član Predsjedništva. Odnosi s **Makedonijom** su ostali dobri, dok su odnosi s **Crnom Gorom** intenzivirani, što se da vidjeti i iz broja međudržavnih sporazuma. Izgledno je potpisivanje sporazuma o granici između BiH i Crne Gore kao prvog koji BiH ima sa svojim susjedima. U pitanju dvojnog državljanstva između BiH i Crne Gore ponovo je veto uložio bošnjački član Predsjedništva BiH. Odnosi sa **Srbijom** su, ukupno gledajući, ostali stabilni. Međutim, kao i u slučaju Hrvatske, nije održan nijedan sastanak Međudržavnog vijeća za saradnju i nije bilo napretka u rješavanju pitanja koja se odnose na imovinu. Paralelno, Republika Srpska je nastavila da usko saraduje sa Srbijom na osnovu Sporazuma o specijalnim i paralelnim vezama i s njim povezanog Protokola o saradnji.

b Nivo ispunjenja Akcionog plana

Bosna i Hercegovina je i dalje aktivan učesnik u inicijativama regionalne saradnje, kao što je *Proces saradnje u jugoistočnoj Evropi* (SEECp) i *Regionalno vijeće za saradnju* (RCC), zatim *Centralnoevropski sporazum o slobodnoj trgovini* (CEFTA), *Sporazum o energetskoj zajednici* i *Evropski sporazum o zajedničkom zračnom prostoru* (ECAA). Napredak je ostvaren u nekoliko oblasti, ali ipak nedovoljno da se ispune rokovi zacrtani u Akcionom planu. Naročito u pitanju granica i s tim vezanih pitanja sa susjednim zemljama postoji još mnogo otvorenih pitanja. Ovdje se potvrđuje generalna ocjena da su odnosi bolji sa zemljama s kojima BiH ne graniči. Izuzetak su odnosi s Crnom Gorom s kojom je BiH na pragu potpisivanja sporazuma o granici.

Predsjedništvo BiH održalo je 34. hitnu sjednicu 14. 7. 2009. na kojoj je donijelo odluku o pokretanju postupka za vođenje pregovora radi zaključivanja *Dodatnog protokola Sporazuma o izmjeni i pristupanju Srednjoevropskome sporazumu o slobodnoj trgovini*.

Bosna i Hercegovina je tokom druge polovine 2009. pokazala aktivno učešće u regionalnim inicijativama. Postavljeni su koordinatori u radna tijela za podršku regionalnim inicijativama. Kako je Sarajevo sjedište Sekretarijata RCC-a, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je 3. 9. 2009. usvojilo odluku o tome da dozvoli izdavanje viza Kosovarima koji putuju s kosovskim pasošima kako bi učestvovali na sastancima RCC-a, na temelju prakse nekih zemalja članica EU-a koje nisu priznale Kosovo.

Bosna i Hercegovina primjenjuje *Sporazum o slobodnoj trgovini u srednjoj Evropi* (CEFTA). Ipak, u junu 2009. je usvojen zakon kojim se štiti domaća proizvodnja poljoprivrednih proizvoda i proizvoda povezanih s poljoprivredom kroz ponovno uvođenje carina, što je u suprotnosti s CEFTA-om i odredbama *Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju*. U septembru 2009. Ustavni sud BiH je ocijenio ovaj zakon neustavnim. Time je spriječeno daljnje kršenje međunarodnih obaveza BiH, a stručni timovi su dobili osnovu i priliku da rade na rješavanju problema postojanja tehničkih barijera u okviru mehanizama CEFTA sporazuma.

U prvoj polovini 2009. Bosna i Hercegovina je predsjedavala Energetskom zajednicom Jugoistočne Europe. Predsjedništvo BiH je na 58. redovnoj sjednici 10.

Prisutni su pomoci na unapređenju regionalne saradnje u svrhu uklanjanja prijetnje koju predstavlja širenje oružja za masovno uništenje i s njim povezane terorističke aktivnosti. Ta je saradnja, nažalost, više isforsirana sa strane, standardima EU-a i NATO-a, nego što je produkt domaće inovativnosti i inventivnosti.

7. 2009. donijelo odluku o ućlanjenju Bosne i Hercegovine u Međunarodnu agenciju za obnovljivu energiju (IRENA). Ipak, naša zemlja i dalje kasni u ispunjavanju svojih obaveza po Sporazumu, posebno u sektoru plina. U pogledu tržišta energije BiH zaostaje za provođenjem *Mape puta za električnu energiju i plin*. Nacionalna studija o energetskom sektoru je završena i prezentirana, ali postoje problemi u zakonodavstvu i funkcioniranju javne korporacije za prijenos električne energije TRANSCO. Ovi problemi, koji su uglavnom političke prirode, načelno su riješeni sredinom novembra dogovorom dvaju entitetskih premijera.

Predsjedništvo BiH je u proteklih šest mjeseci donijelo oko 40 odluka¹⁷ kojima se pokreće postupak za zaključivanje sporazuma te prihvaćaju ili ratificiraju razni sporazumi, ugovori i protokoli između BiH i zemalja zapadnog Balkana, Turske i država članica EU-a. Vijeće ministara BiH je na svojoj 96. sjednici održanoj 20. 8. 2009. odobrilo osnovne principe za vođenje pregovora i potpisivanje sporazuma koji su uslijedili u periodu septembar-decembar 2009.

Predsjedništvo BiH je u proteklih šest mjeseci donijelo oko 40 odluka kojima se pokreće postupak za zaključivanje sporazuma te prihvaćaju ili ratificiraju razni sporazumi, ugovori i protokoli između BiH i zemalja zapadnog Balkana, Turske i država članica EU-a. Međutim, većina nacrtu zakonu koji se direktno ili indirektno tiću regionalne saradnje već se predugo nalazi u parlamentarnoj proceduri, što bi moglo dovesti u pitanje sposobnost bh. parlamenta da rješava obveze koje je preuzela Bosna i Hercegovina.

Parlamentarni proces usvajanja zakonu koji se direktno i indirektno tiću Općih principa SSP-a i Evropskog partnerstva

U 2009. godini samo je nekoliko prijedloga zakonu koji se direktno ili indirektno tiću pitanja regionalne saradnje i obaveza BiH naspram SSP-a i *Evropskog partnerstva* stiglo u parlamentarnu proceduru.

Sporazum koji je potpisan između Bosne i Hercegovine i Evropske komisije o finansiranju ućešća BiH u međunarodnom programu teritorijalne saradnje jugoistoćne Evrope bh. parlament je uzeo na usvajanje. Implementacija ovog sporazuma treba ojaćati komponentu prekogranićne saradnje.

Komentar

Perspektiva prikljućenja EU-u pomogla je da se održi odrećeno vjerovanje u volju lokalnih politićara da postignu željeni ritam u ispunjenju zahtjeva iz Glave I. SSP-a i *Evropskog partnerstva* iz druge polovine 2009. Međutim, većina nacrtu zakonu koji se direktno ili indirektno tiću regionalne saradnje već se predugo nalazi u parlamentarnoj proceduri, što bi moglo dovesti u pitanje sposobnost bh. parlamenta da rješava obaveze koje je preuzela Bosna i Hercegovina.

¹⁷ Tabela 1.

Iako su, općenito, odnosi sa susjednim zemljama ostali stabilni, nije napravljen veliki pomak u promociji pomirenja i rješavanju značajnih bilateralnih pitanja koja su ključni prioriteti *Evropskog partnerstva*. Rješenja graničnih sporova i dobrosusjedska saradnja još uvijek su taoci lokalnih politika i BiH i susjednih zemalja. Nažalost, regionalna saradnja još uvijek je zarobljenik balkanskog nacionalizma. Bosna i Hercegovina nije izuzetak od ovoga lošeg pravila. Neki zaključci koji su navedeni u prethodnom izvještaju još uvijek stoje i mogu se sažeti u sljedećem:

- Nedostatak institucionalne usklađenosti i različitost interesa unutar BiH često usporavaju procese reformi.
- Spor je tempo usvajanja nacrtu zakona u polju regionalne saradnje koji su jedan od zahtjeva iz SSP-a i *Evropskog partnerstva*.
- Politički sukobi oko nadležnosti, naročito stalni zahtjevi iz RS-a da "im se vrate" nadležnosti koje su prenesene, dodatno pogoršavaju situaciju i usporavaju procese.
- U akcionim planovima za implementaciju *Evropskog partnerstva* i *Prijelaznog sporazuma* postoje određena institucionalna preklapanja. Drugim riječima, postoje određene aktivnosti koje zahtijevaju bolju koordinaciju između različitih odjela na nivou državnih institucija, a trenutno je ta saradnja jako loša.
- Neki od prioriteta regionalne saradnje koji su definirani unutar SSP-a (kao rješavanje imovinskih odnosa sa susjedima) često su obojeni planovima dnevne politike i ne zavise samo od BiH, nego i od spremnosti susjednih zemalja da doprinesu zajedničkom rješenju.

Ipak bilo je nastojanja BiH da potakne regionalnu saradnju na ekonomskom planu na najvišem nivou. Primjer tome je Regionalni ekonomski forum za jugoistočnu Evropu održan u Sarajevu 19. i 20. 11. 2009. pod pokroviteljstvom Predsjedništva BiH, kojem su prisustvovali i predsjednici Albanije, Crne Gore i Hrvatske te zamjenik predsjednika Bugarske. No, možemo se složiti s komentaram iz Izvještaja EK-a o napretku BiH u 2009., ukupno gledajući: "Država je nastavila svoje aktivno učešće u regionalnoj saradnji. Dobrosusjedski odnosi su prevladavali, ali je bilo malo napretka u rješavanju neriješenih pitanja, posebno onih u vezi s rješavanjem graničnih sporova i imovinom."¹⁸

¹⁸ Izvještaj EK-a o napretku BiH za 2009., str. 25.

Tabela I. Odluke Predsjedništva BiH vezane za međudržavne sporazume u periodu juni-novembar 2009.

BR. I DATUM SJEDNICE R- RADNA H- HITNA	SPORAZUMI SA DRŽAVAMA REGIJE ZAPADNI BALKAN	BR. I DATUM SJEDNICE R- RADNA H- HITNA	SPORAZUMI SA DRUGIM EVROPSKIM DRŽAVAMA
58. R 10.6.09.	Odluka o prihvaćanju Sporazuma između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Srbije u oblasti obrazovanja, kulture i sporta	58. R 10.6.09.	Odluka o pokretanju postupka za vođenje pregovora radi zaključivanja sporazuma između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Kraljevine Danske o razvojnoj saradnji
58. R 10.6.09.	Odluka o prihvaćanju Ugovora između Bosne i Hercegovine i Republike Slovenije o pravnoj pomoći u građanskim i kaznenim stvarima	58. R 10.6.09.	Odluka o prihvaćanju Sporazuma između Ministarstva vanjskih poslova BiH i Federalnog ministarstva za evropske i međunarodne poslove Republike Austrije o saradnji u oblasti razvoja
58. R 10.6.09.	Odluka o ratifikaciji Protokola između Ministarstva sigurnosti BiH i Ministarstva unutrašnjih poslova i javne uprave Crne Gore o provedbi zajedničkih patrola uz zajedničku državnu granicu	59. R 27.7.09.	Odluka o prihvaćanju Sporazuma između Vijeća ministara BiH i Vlade Kraljevine Danske o razvojnoj suradnji
58. R 10.6.09.	Odluka o ratifikaciji Sporazuma između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vijeća ministara Republike Albanije o readmisiji osoba koje ilegalno borave	59. R 27.7.09.	Odluka o pokretanju postupka za vođenje pregovora radi zaključivanja Sporazuma o međunarodnom cestovnom saobraćaju između Bosne i Hercegovine i Kraljevine Španije
59. R 27.7.09.	Odluka o prihvaćanju Sporazuma između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Crne Gore o prijevozu putnika i tereta u međunarodnom cestovnom saobraćaju	59. R 27.7.09.	Odluka o pokretanju postupka za vođenje pregovora radi zaključivanja sporazuma o saradnji u zaštiti od prirodnih i civilizacijskih katastrofa između Vijeća ministara BiH i Vlade Republike Slovenije

BR. I DATUM SJEDNICE R- RADNA H- HITNA	SPORAZUMI SA DRŽAVAMA REGIJE ZAPADNI BALKAN	BR. I DATUM SJEDNICE R- RADNA H- HITNA	SPORAZUMI SA DRUGIM EVROPSKIM DRŽAVAMA
59. R 27.7.09.	Odluka o ratifikaciji Sporazuma između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Crne Gore o provođenju graničnih provjera na zajedničkim graničnim prijelazima	59. R 27.7.09.	Odluka o pokretanju postupka za vođenje pregovora radi zaključivanja sporazuma o saradnji u zaštiti od prirodnih i civilizacijskih katastrofa između Vijeća ministara BiH i Vlade Ruske Federacije
59. R 27.7.09.	Odluka o ratifikaciji Sporazuma o ekonomskoj saradnji između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Srbije	59. R 27.7.09.	Odluka o prihvaćanju Sporazuma između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Poljske o saradnji u borbi protiv kriminala, posebno terorizma, ilegalne trgovine drogom i organiziranog kriminala
59. R 27.7.09.	Odluka o ratifikaciji Protokola između Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine i Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije o provođenju zajedničkih patrola uz zajedničku državnu granicu	60. R 12.8.09.	Odluka o prihvaćanju Sporazuma između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Estonije o međunarodnom cestovnom prijevozu putnika i robe
59. R 27.7.09.	Odluka o ratifikaciji Protokola između Ministarstva sigurnosti BiH i Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije o održavanju redovitih sastanaka predstavnika graničnih policija na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini	60. R 12.8.09.	Odluka o prihvaćanju Sporazuma o međunarodnom cestovnom prijevozu između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Kraljevine Belgije
59. R 27.7.09.	Odluka o ratifikaciji Sporazuma između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vijeća ministara Republike Albanije o saradnji u borbi protiv kriminala, posebno terorizma, ilegalne trgovine drogom i organiziranog kriminala	60. R 12.8.09.	Odluka o ratifikaciji Sporazuma između Vijeća ministra Bosne i Hercegovine i Vlade Savezne Republike Njemačke o finansijskoj saradnji u 2006. godini

BR. I DATUM SJEDNICE		BR. I DATUM SJEDNICE	
R- RADNA		R- RADNA	
H- HITNA		H- HITNA	
SPORAZUMI SA DRŽAVAMA REGIJE ZAPADNI BALKAN		SPORAZUMI SA DRUGIM EVROPSKIM DRŽAVAMA	
60. R 12.8.09.	<p>Odluku o pokretanju postupka za vođenje pregovora radi zaključivanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sporazuma između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Hrvatske o izgradnji južnih graničnih dionica autoputa na Koridoru 5-C - sporazuma između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Hrvatske o izgradnji međudržavnog mosta preko rijeke Save kod Svilaja i priključnih graničnih dionica autoceste na Koridoru 5-C 	60. R 12.8.09.	Odluka o ratifikaciji Dodatka na Memorandum o razumijevanju između Vlade Kraljevine Nizozemske i Vijeća ministara Bosne i Hercegovine o programu za saradnju s tržištima u nastajanju (PSOM)
60. R 12.8.09.	Odluka o ratifikaciji Sporazuma između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vijeća ministara Republike Albanije o uzajamnim putovanjima državljana	61. R 9.09.09.	Odluka o prihvaćanju Sporazum između Bosne i Hercegovine i Velikog Vojvodstva Luksemburg o socijalnom osiguranju
35. H 28.08.09.	Odluka o pokretanju postupka za vođenje pregovora radi zaključivanja ugovora između Bosne i Hercegovine i Republike Srbije o izmjeni Ugovora između BiH i Srbije i Crne Gore o pravnoj pomoći u građanskim i kaznenim stvarima	61. R 9.09.09.	Odluka o pokretanju postupka za vođenje pregovora radi zaključivanja sporazuma između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Bugarske o saradnji u oblasti zdravstva
35. H 28.08.09.	Odluka o pokretanju postupka za vođenje pregovora radi zaključivanja ugovora između Bosne i Hercegovine i Republike Srbije o izmjeni Ugovora između BiH i Srbije i Crne Gore o međusobnom izvršavanju sudskih odluka u kaznenim stvarima	36. H 30.09.09.	Odluka o prihvaćanju Sporazuma između Vijeća ministara BiH i Vlade Savezne Republike Njemačke o finansijskoj saradnji u 2008. godini

BR. I DATUM SJEDNICE	SPORAZUMI SA DRŽAVAMA REGIJE	BR. I DATUM SJEDNICE	SPORAZUMI SA DRUGIM EVROPSKIM DRŽAVAMA
R- RADNA	ZAPADNI BALKAN	R- RADNA	
H- HITNA		H- HITNA	
35. H 28.08.09.	Odluka o pokretanju postupka za vođenje pregovora radi zaključivanja ugovora između Bosne i Hercegovine i Crne Gore o izmjeni Ugovora između BiH i Srbije i Crne Gore o međusobnom izvršavanju sudskih odluka u kaznenim stvarima	62. R 8.10.09.	Odluka o ratifikaciji Protokola o izmjeni i dopuni Ugovora o slobodnoj trgovini između Bosne i Hercegovine i Republike Turske
35. H 28.08.09.	Odluka o pokretanju postupka za vođenje pregovora radi zaključivanja ugovora između Bosne i Hercegovine i Crne Gore o izmjeni Ugovora između Bosne i Hercegovine i Srbije i Crne Gore o pravnoj pomoći u građanskim i kaznenim stvarima	62. R 8.10.09.	Odluka o ratifikaciji Protokola između Bosne i Hercegovine i Češke Republike o amandmanima na Sporazum između Bosne i Hercegovine i Češke Republike o unapređenju i zaštiti ulaganja
35. H 28.08.09.	Odluka o pokretanju postupka za vođenje pregovora radi zaključivanja sporazuma između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske o izmjeni Sporazuma između BiH i Republike Hrvatske o pravnoj pomoći u građanskim i kaznenim stvarima	63. R 28.10.09.	Odluka o prihvaćanju Sporazuma između Bosne i Hercegovine i Republike Irske o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprečavanju utaje poreza u odnosu na poreze na dohodak i poreze na dobit od imovine
35. H 28.08.09.	Odluka o pokretanju postupka za vođenje pregovora radi zaključivanja sporazuma između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske o izmjeni Sporazuma između BiH i Republike Hrvatske o međusobnom izvršavanju sudskih odluka u kaznenim stvarima	64. R 17.11.09.	Odluka o pokretanju postupka za vođenje pregovora radi zaključivanja sporazuma o ekonomskoj saradnji između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Litvanije

BR. I DATUM SJEDNICE		BR. I DATUM SJEDNICE	
R- RADNA	SPORAZUMI SA DRŽAVAMA REGIJE ZAPADNI BALKAN	R- RADNA	SPORAZUMI SA DRUGIM EVROPSKIM DRŽAVAMA
H- HITNA		H- HITNA	
64. R 17.11.09.	Odluka o pokretanju postupka za vođenje pregovora radi zaključivanja sporazuma o saradnji na poslovima iz oblasti geodezije između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Crne Gore	64. R 17.11.09.	Odluka o pokretanju postupka za vođenje pregovora radi zaključivanja sporazuma o saradnji u oblasti poljoprivrede između Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH i Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja Republike Mađarske
64. R 17.11.09.	Odluka o pokretanju postupka za vođenje pregovora radi zaključivanja dodatnog protokola između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske o izmjenama i dopunama Ugovora između BiH i Republike Hrvatske o poticanju i uzajamnoj zaštiti ulaganja	64. R 17.11.09.	Odluka o prihvaćanju Ugovora između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Makedonije o veterinarskoj saradnji

GLAVA IV.

Slobodno kretanje roba, Poglavlje 1. Industrijski proizvodi i Poglavlje 2. Poljoprivreda i ribarstvo (članovi 18.– 31. SSP-a)

a Uvod – Općenita procjena ispunjenja obaveza BiH iz SSP-a u odnosu na prioritete Evropskog partnerstva vezano za izvještajni period

Kada je u pitanju slobodno kretanje roba, potpisivanjem SSP-a s EU-om BiH je preuzela obaveze koje imaju za cilj uspostavljanje područja slobodne trgovine u skladu s odredbama Sporazuma i u skladu s odredbama Općeg sporazuma o carinama i trgovini (GATT 1994.) i Svjetske trgovinske organizacije (WTO). Obaveze koje su uslijedile stupanjem na snagu *Privremenog sporazuma (PS)* sa BiH su ispunjene u skladu sa zadanim rokovima, uz jednu iznimku koja se tiče uvoza motornih vozila u BiH, o čemu će biti riječi u nastavku. S obzirom na to da se smanjenje pojedinih carina provodi postupno, u 2009. godini je učinjeno slijedeće:

Industrijski proizvodi

1. Carine na uvoz u Bosnu i Hercegovinu industrijskih proizvoda, koje su navedene u Aneksu I (a), (b) i (c) umanjene su na 80% od iznosa carine na dan potpisivanja Sporazuma (član 6 PS-a; 21 SSP-a).

U 2008. godini, u skladu sa zadanim rokovima, ukinute su carine na uvoz industrijskih proizvoda porijeklom iz Zajednice, osim onih navedenih u Aneksu I (član 3. PS-a; 18. SSP-a), i ukinuta su količinska ograničenja na uvoz industrijskih proizvoda porijeklom iz Zajednice u Bosnu i Hercegovinu, kao i mjere jednakog učinka (član 6. PS-a; 21 SSP-a).¹⁹

U BiH se još uvijek primjenjuje Odluka o zabrani uvoza motornih vozila starijih od sedam godina, što nije u skladu s preuzetim obavezama. Ostale obaveze koje su uslijedile sa stupanjem na snagu Privremenog sporazuma 1. 7. 2008. godine a koje imaju za cilj uspostavljanje područja slobodne trgovine ispunjene su u skladu sa zadanim rokovima.

¹⁹ U BiH se još uvijek primjenjuje Odluka o zabrani uvoza motornih vozila starijih od sedam godina, što nije u skladu s preuzetim obavezama iz Sporazuma. Ministarstvo komunikacija i prometa je u maju 2008. godine donijelo Pravilnik o homologaciji vozila, dijelova uređaja i opreme vozila ("Sl. glasnik BiH", 41/08), što je preduvjet za stavljanje spomenute odluke van snage. U toku su aktivnosti određivanja institucije koja će biti nadležna za primjenu Pravilnika.

Prerađeni poljoprivredni proizvodi

1. Umanjene su carine za prerađene poljoprivredne proizvode iz Aneksa II Protokola na 80% od iznosa carine na dan potpisivanja Sporazuma (član 10. PS-a; 25. SSP-a).

U 2008. godini, u skladu sa zadanim rokovima, ukinute su carine za prerađene poljoprivredne proizvode iz Aneksa I Protokola 1. (član 10. PS-a; 25 SSP-a).

Poljoprivredni i riblji proizvodi

1. Ukinute su carine za poljoprivredne proizvode iz Aneksa III (b), (član 12. PS-a; 27. SSP-a).
2. Umanjene su carine za poljoprivredne proizvode iz Aneksa III (c) na 50% od iznosa carine na dan potpisivanja Sporazuma (član 12. PS-a; 27. SSP-a).
3. Umanjene su carine za poljoprivredne proizvode iz Aneksa III (d) na 80% od iznosa carine na dan potpisivanja Sporazuma (član 12. PS-a; 27. SSP-a).

U 2008. godini, u skladu sa zadanim rokovima, ukinuta su količinska ograničenja i mjere jednakog učinka na uvoz poljoprivrednih i ribljih proizvoda porijeklom iz Zajednice (član, 11. PS-a; 26. SSP-a); ukinute su carine za poljoprivredne proizvode iz Aneksa III (a), (član 12. PS-a; 27. SSP-a); ukinute su carine u okviru kvota za poljoprivredne proizvode iz Aneksa III(e), (član 12. PS-a; 27. SSP-a); ukinute su carine na uvoz iz Zajednice kvalitetnog pjenušavog vina i vina od svježeg grožđa u okviru kvota od 6.000 hl (godišnje povećanje za 1000 hl do 8000 hl), (član 12. PS-a; 27. SSP-a); te su ukinute carine na riblje proizvode u skladu s Aneksom V (član 13. PS-a; 28.SSP-a).

Kako bi se pripremila za daljnju integraciju u EU, BiH se obavezuje ispuniti prioritete koji su definirani Odlukom Vijeća o principima, prioritetima i uvjetima sadržanim u *Evropskom partnerstvu* sa Bosnom i Hercegovinom (2008/211/EC), donesenom 18. 2. 2008. godine. Predmet narednog razmatranja su kratkoročni prioriteti za koje se očekuje da budu ispunjeni u 2009. godini, kao i nerealizirani prioriteti iz prethodnog perioda, a definirani su kako slijedi:

1. Poboľjšati i provesti pravni okvir za standardizaciju, mjeriteljstvo, akreditaciju i certificiranje proizvoda, kako bi bili usklađeni sa standardima EU-a i najboljom praksom; dalje približiti tehničke propise *acquis communautaire*; ojačati kapacitet infrastrukture kvaliteta i institucija, te stvoriti pravnu osnovu za postupke ocjenjivanja usklađenosti.
2. Osigurati kontinuiran napredak u usvajanju evropskih standarda (EN).
3. Uspostaviti mehanizme internih konsultacija i obavještanja za nove tehničke propise prije usvajanja mjera koje utječu na trgovinu.
4. Osigurati da Agencija za nadzor nad tržištem bude potpuno funkcionalna i nastaviti poduzimati korake na uspostavi struktura za nadzor nad tržištem koje odgovaraju zahtjevima *acquisa* o slobodnom kretanju roba.
5. Dalje približiti carinsko i porezno zakonodavstvo i postupke *acquisu* i osigurati da tarifa Bosne i Hercegovine bude blagovremeno ažurirana na osnovu najnovije *Kombinirane nomenklature*.
6. Osigurati da pravni okvir za slobodne zone bude kompatibilan sa standardima EU-a i garantira adekvatan nadzor nad slobodnim zonama.
7. Osigurati propisnu provedbu pravila porijekla, uključujući i dijagonalnu kumulaciju.
8. Provesti pravila utvrđivanja carinske vrijednosti u skladu s međunarodnim standardima i praksama.

9. Ukinuti poreze čiji je učinak jednak carinskoj dažbini (carinske dažbine za obradu carinskih deklaracija).

U 2008. godini realiziran je prioritet koji je podrazumijevao usvajanje državnog Zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima te uspostavljanje državne Agencije za medicinske proizvode.

b Nivo ispunjenja Akcionog plana

Realizacija prioriteta *Evropskog partnerstva* definirana je Akcionim planom koji je na osnovu Odluke Vijeća (2008/211/EC) od 18. 2. 2008. izradila Direkcija za evropske integracije BiH. U ovom odjeljku prikazan je nivo ispunjenja planiranih aktivnosti koje su trebale biti izvršene do kraja 2009. godine, kao i aktivnosti koje nisu realizirane u prethodnom periodu u okviru zadanih rokova.²⁰

U okviru prioriteta navedenog pod tačkom 1. za 2009. godinu predviđene su slijedeće aktivnosti:

1. usvojiti naredbu o sigurnosti igračaka (MoFTER; MCA);
2. usvojiti naredbu o neautomatskim vagama (MoFTER; IM);
3. usvojiti naredbu o sigurnosti uređaja za plin (MoFTER);
4. usvojiti naredbu o sigurnosti opreme pod pritiskom (MoFTER);
5. usvojiti naredbu o sigurnosti lične zaštitne opreme (MoFTER; MCA);
6. usvojiti naredbu o sigurnosti uređaja za upotrebu u potencijalno eksplozivnoj atmosferi (MS; MoFTER);
7. uvesti sistem kvaliteta prema standardu BAS EN ISO 9001:2000 (IS);
8. ojačati kadrovsku infrastrukturu BATA-e prijemom šest novih uposlenika (BATA);
9. razviti nove sheme akreditiranja (medicinski laboratoriji, sistemi upravljanja kvalitetom, okolišem i dr.) (BATA).

Od spomenutih aktivnosti ispunjene su posljednje tri navedene, dok je usvajanje naredbi još uvijek u proceduri i očekuje se da će do kraja 2009. godine one stupiti na snagu.

Aktivnosti koje su prvobitno planirane u 2008. godini a čiji je rok za realizaciju prolongiran za 2009. godinu su slijedeće:

1. ojačati institucionalni kapacitet MoFTER-a u cilju zadovoljavanja zahtjeva EK-a o slobodnom kretanju roba (osnivanje jedinice za unutrašnje tržište) (MoFTER);
2. formirati jedinice za implementaciju direktiva novog pristupa u nadležnim institucijama i organizacijski jačati odgovarajuće entitetske institucije (CoM; MoFTER; MCA; MCT; MS; IM; GFBH; GRS);
3. usvojiti pravilnik o načinu priznavanja dokumenata i znakova usklađenosti izdanih u inozemstvu (MoFTER);

Općenito, u svim spomenutim oblastima neophodno je jačati kapacitete laboratorija i inspekcija u sektoru sigurnosti hrane, veterinarstva i u fitosanitarnom sektoru. Također je neophodno dodatno jačanje institucionalnih kapaciteta i povećana saradnja među relevantnim institucijama kako bi se stvorili povoljni uvjeti za stabilno unutrašnje tržište i slobodnu trgovinu.

²⁰ Uz svaku aktivnost navedena je i institucija koja je odgovorna za njezino provođenje.

4. usvojiti propis o načinu imenovanja tijela za ocjenu usklađenosti (MoFTER);
5. usvojiti naredbu o sigurnosti niskonaponskih proizvoda (MoFTER);
6. usvojiti naredbu o sigurnosti strojeva (MoFTER);
7. usvojiti naredbu o elektromagnetnoj kompatibilnosti (MoFTER);
8. usvojiti naredbu o sigurnosti liftova (MoFTER; MCT).

Od svih navedenih izvršene su prve dvije aktivnosti. Usvajanje tehničkih propisa i pravilnika je u proceduri i očekuje se da će stupiti na snagu do kraja 2009. godine.

U okviru prioriteta navedenog pod tačkom 2. u 2009. godini predviđene su slijedeće aktivnosti:

1. podizati nivo svijesti bh. javnosti o važnosti i ulozi standardizacije putem seminara, radionica, medija i drugih vrsta kontakata (IS; RISMRS);
2. osigurati uvjete za rad nadležnih institucija (objekti, oprema, softver) (IS; RISMRS).

Navedene aktivnosti su ispunjene.

U okviru prioriteta navedenog pod tačkom 3. predviđene su slijedeće aktivnosti:

1. uspostaviti pravni okvir za informacijski centar (*enquiry point*) u Institutu za standardizaciju (IS);
2. uspostaviti kontakt tačke u institucijama BiH i imenovati kontakt osobe za svaku instituciju radi osiguranja komunikacije s informacijskim centrom (*enquiry point*) Instituta za standardizaciju (IS; MoFTER; IM; MCA; MCT; MJ; MS);
3. uspostaviti jedinstveni informacijski sistem s ciljem povezivanja kontaktnih tačaka institucija s informacijskim centrom (*enquiry point*) u Institutu za standardizaciju BiH (IS; MoFTER).

Navedene aktivnosti su ispunjene.

U okviru prioriteta navedenog pod tačkom 4. predviđene su slijedeće aktivnosti:

1. kadrovski popuniti i izgraditi kapacitete Agencije za nadzor nad tržištem (MSA);
2. usvojiti pravilnik o internim procedurama i postupanju po prijemu obavještenja o opasnom proizvodu (neprehrambeni potrošački proizvodi) (MSA);
3. usvojiti izmjene i dopune Zakona o općoj sigurnosti proizvoda (ugradnja direktive o opasnim imitacijama i poboljšanje i preciznije definiranje pojedinih formulacija i dijelova zakona) (MSA).

Kadrovsko popunjavanje je ispunjeno. Pravilnik o internim procedurama i postupanju po prijemu obavještenja o opasnom proizvodu je usvojen, ali će se primjenjivati tek nakon što se usvoje izmjene i dopune Zakona o općoj sigurnosti proizvoda koje se nalaze u parlamentarnoj proceduri od 25. 9. 2009. godine.

U okviru prioriteta navedenog pod tačkom 5. u 2009. godini predviđene su slijedeće aktivnosti:

1. donijeti nova uputstva, i to: uputstvo o provožu, uputstvo o povratu izvezeno robe, uputstvo o povratu i otpustu carinskog duga, uputstvo o pojednostavljenim carinskim postupcima (ITA);
2. održati edukaciju carinskih službenika o pojednostavljenim postupcima (ITA).

Do sada je doneseno i objavljeno Uputstvo o pojednostavljenim carinskim postupcima i održana je edukacija službenika. Izrada ostalih uputstava je u toku.

Aktivnosti iz 2008. godine koje su prolongirane za 2009. godinu su izrada i donošenje uputstva o carinskom postupku u poštanskom saobraćaju, uputstva o vanjskoj obradi, uputstva o privremenom uvozu, uputstva o kontrolama u carinskom postupku i uputstva o slobodnim zonama. Aktivnosti su provedene, izuzev uputstva o privremenom uvozu i uputstva o slobodnim zonama koja su u završnoj fazi.

U okviru prioriteta navedenog pod tačkom 6. predviđene su slijedeće aktivnosti:

1. usvojiti zakon o izmjenama i dopunama Zakona o slobodnim zonama s ciljem usklađivanja s *acquisem* (MoFTER);
2. pružiti stručnu pomoć nadležnom Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH u pripremama usklađivanja Zakona o slobodnim zonama s *acquisem* (ITA).

Navedene aktivnosti nisu ispunjene. Prijedlog zakona o slobodnim zonama je stavljen u parlamentarnu proceduru 23. 7. 2009. godine.

U okviru prioriteta navedenog pod tačkom 7. predviđene su slijedeće aktivnosti:

1. izraditi uputstvo o primjeni pravila o porijeklu robe u trgovini između EU-a i BiH na osnovu *Privremenog sporazuma* (ITA);
2. izraditi instrukciju o odvojenom knjigovodstvenom iskazivanju; instrukciju o ovlaštenim izvozniciima; instrukciju o izdavanju potvrde o direktnom transportu (ITA);
3. održati edukaciju carinskih službenika o porijeklu robe (ITA).

Instrukcije su izrađene i objavljene u Sl. glasniku 14/09, 17/09 i 46/09.

U okviru prioriteta navedenog pod tačkom 8. predviđena je edukacija carinskih službenika o pravilima utvrđivanja carinske vrijednosti (ITA). Navedena aktivnost je ispunjena.

U okviru prioriteta navedenog pod tačkom 9. predviđeno je ukidanje dažbina od 1% za carinsko evidentiranje na uvoz roba porijeklom iz EU-a, shodno *Privremenom sporazumu* u okviru SSP-a (ITA). Navedena aktivnost je ispunjena.

Parlamentarni proces i status zakonskih prijedloga i međunarodnih sporazuma s osvrtom na ustavnu osnovu i status naspram relevantnih zakona nižih nivoa vlasti

U parlamentarnoj proceduri trenutno se nalaze dva zakona, i to Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o općoj sigurnosti proizvoda, stavljen u parlamentarnu proceduru 25. 9. 2009. godine, i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o slobodnim zonama, stavljen u proceduru 23. 7. 2009. godine.

Zakoni koji reguliraju oblast slobodnog kretanja roba usvajaju se u Parlamentarnoj skupštini BiH. U parlamentarnoj proceduri trenutno se nalaze dva zakona, i to Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o općoj sigurnosti proizvoda, stavljen u parlamentarnu proceduru 25. 9. 2009. godine, i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o slobodnim zonama, stavljen u proceduru 23. 7. 2009. godine.

Kada je u pitanju ustavna osnova i status naspram relevantnih zakona nižih nivoa vlasti, vanjskotrgovinska i carinska politika su u isključivoj nadležnosti države Bosne i Hercegovine (član 3. tačka 1. pod b i c, Ustava BiH) i vodeća odgovorna institucija je Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH. Sva do sada usvojena regulativa na nivou BiH koja se tiče oblasti slobodnog kretanja roba nije naišla na neusklađenosti sa regulativama na nižim nivoima vlasti.

d Komentar

Iako je određen napredak iz analizirane oblasti vidljiv, Bosna i Hercegovina mora uložiti dodatne napore ako želi postići zadovoljavajući tempo u procesu integracija. Provođenje propisa vezanih za carine nakon stupanja na snagu *Privremenog sporazuma* na zadovoljavajućem je nivou. Provođenje zakona koji reguliraju oblast slobodne trgovine i carina još uvijek nailazi na određene probleme uslijed nedostatka operativnih uputstava koja je potrebno donijeti. Kada su u pitanju oblasti standardizacije, nadzora nad tržištem i zaštite potrošača, u posmatranom periodu je načinjen određen napredak za razliku od pitanja akreditacije, ocjenjivanja usklađenosti i mjeriteljstva gdje su rezultati neznatni. Jedna od ključnih stvari na kojoj je potrebno raditi je dodatno jačanje institucionalnih kapaciteta i povećana saradnja među relevantnim institucijama kako bi se stvorili povoljni uvjeti za stabilno unutrašnje tržište i slobodnu trgovinu.

Evropska komisija u svom izvještaju navodi da je "određeni napredak postignut u oblasti **poljoprivrede i ruralnog razvoja**".²¹ Napredak je ostvaren osnivanjem Ureda za usklađivanje sistema plaćanja u junu 2009. godine, čime je stvorena pravna osnova za uspostavu državne institucionalne strukture za usklađivanje entitetskih mjera podrške i postepeno usklađivanje s *acquisem*. No i dalje postoji potreba za jačim mehanizmom koordinacije između državnog nivoa i entiteta u procesu približavanja *acquisu* u ovoj oblasti.

Nadalje, u pogledu **ribarstva** Bosna i Hercegovina je počela izvoziti ribu u Evropsku uniju, no nedostatak zakonodavstva na državnom nivou u oblasti *acquisa* o ribarstvu ima potencijal da stvori teškoće u budućnosti.

Općenito, u svim spomenutim oblastima neophodno je jačati kapacitete laboratorija i inspekcija u sektoru sigurnosti hrane, veterinarstva i u fitosanitarnom sektoru.²²

Kada je u pitanju oblast slobodne trgovine roba, važno je napomenuti da je Prijedlog zakona o zaštiti domaće proizvodnje, suprotan odredbama Sporazuma CEFTA, kao i *Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju* (član 12. PS-a; 27. SSP-a) stavljen je van snage nakon što je Ustavni sud utvrdio da je on u suprotnosti s Ustavom BiH.

²¹ Izvještaj EK-a o napretku BiH u 2009., str 50.

GLAVA IV.

Slobodno kretanje roba, Poglavlje III. Zajedničke odredbe (članovi 32.-46 SSP-a)

a Uvod - Općenita procjena ispunjenja obaveza BiH iz SSP-a u odnosu na prioritete Evropskog partnerstva vezano za izvještajni period

Prioriteti *Evropskog partnerstva* uglavnom su vezani za ispunjavanje zahtjeva sigurnosti proizvoda (utjecaj na život i zdravlje ljudi, domaćih životinja, okoline i interese potrošača), što je osnovni preduvjet za slobodno kretanje roba na unutrašnjem tržištu Evropske unije.

Opća ocjena iz prethodnog izvještaja i dalje stoji: "Proces ispunjavanja tih preduvjeta i dalje je spor i nije dio neke jasne politike ili strategije u ovoj oblasti zbog čega trpe svi, a prije svih izvozno orijentirane firme i privreda u cjelini, potrošači i svi građani koji su i dalje nedovoljno zaštićeni od opasnih proizvoda."

Opća je ocjena da je proces ispunjavanja preduvjeta i dalje spor i nije dio neke jasne politike ili strategije u ovoj oblasti, zbog čega trpe svi a prije svega izvozno orijentirane firme i privreda u cjelini, potrošači i svi građani koji su i dalje nedovoljno zaštićeni od opasnih proizvoda. Dolazi do stalnog probijanja i prolongiranja rokova.

b Nivo ispunjenja Akcionog plana

U nastavku je prikazan nivo ispunjenja planiranih aktivnosti za 2008. godinu za koje su u međuvremenu dati novi rokovi u 2009. godini.

U okviru prioriteta navedenog pod tačkom 1. predviđene su slijedeće aktivnosti:

1. Ojačati institucionalni kapacitet MoFTER-a u cilju zadovoljavanja zahtjeva EK-a o slobodnom kretanju roba (osnivanje jedinice za unutrašnje tržište) (MoFTER).

U izvještaju za sjednicu Pododbora 26. i 27. marta 2009. o popunjenosti kadrovima stoji:

"Urađen je novi prijedlog Pravilnika o sistematizaciji radnih mjesta u Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, kojim je predviđeno osnivanje dva nova odsjeka u

Može se reći da je izvjestan napredak u MoFTER-u ipak postignut jer su u maju 2009. godine formirani: Odsjek za tehničke propise, koji još nema ni rukovodioca, i Odsjek za ocjenjivanje usklađenosti, čiji je rukovodilac već preuzeo dužnost, a koji tek treba popuniti odgovarajućim kadrovima. Do kraja 2009. administrativni kapacitet Agencije za nadzor nad tržištem je ojačan do trenutno 17 zaposlenih.

Sektoru za ekonomski razvoj i poduzetništvo: Odsjek za tehničke propise i Odsjek za ocjenjivanje usklađenosti, sa ukupno 14 državnih službenika. Kao problem ističemo činjenicu da za razvoj institucionalno-administrativnih kapaciteta nedostaje novca u budžetu i prostornih kapaciteta za angažiranje kritične mase ljudi potrebne za reforme koje zahtijeva proces evropskih integracija.“

Može se reći da je izvjestan napredak ipak postignut jer su u maju 2009. godine formirani: Odsjek za tehničke propise, koji još nema ni rukovodioca, i Odsjek za ocjenjivanje usklađenosti, čiji je rukovodilac već preuzeo dužnost, a koji tek treba popuniti odgovarajućim kadrovima.

2. Formirati jedinice za implementaciju direktiva novog pristupa u nadležnim institucijama i organizacijski jačati odgovarajuće entitetske institucije (CoM; MoFTER; MCA; MCT; MS; IM; GFBH; GRS).

U prethodnim izvještajima VPI-ja BH nepostojanje ovih jedinica i kompetentnih kadrova koji bi prethodno prošli detaljnu obuku o odgovarajućoj tehničkoj legislativi EU-a navedeno je

kao najveći problem u procesu preuzimanja i pripreme za implementaciju direktiva novog pristupa EU.²² I dalje se u navedenom dokumentu Pododbora, ali ni u bilo kojem drugom sličnom dokumentu, uopće ne spominju ostala državna ministarstva – MCA, MCT i MS.

Treba ponovo napomenuti da entiteti nemaju nikakvu ulogu u uspostavi i radu sistema akreditiranja, standardizacije, naučnoga i industrijskog mjeriteljstva,²³ a dokument se time bavi. U isto vrijeme uopće nije napravljena detaljna analiza spremnosti najvažnijih institucija u sistemu nadzora nad tržištem – entitetskih inspektorata – koji će operativno na terenu vršiti nadzor nad sigurnošću proizvoda u čije osposobljavanje treba uložiti najviše napora i sredstava.

3. Usvojiti pravilnik o načinu priznavanja dokumenata i znakova usklađenosti izdanih u inozemstvu (MoFTER).

U dokumentu Pododbora stoji: “Analiziran je prijedlog nacрта odluke o uvjetima i načinu priznavanja dokumenata i znakova o usaglašenosti izdanih u inozemstvu”, koji na prijedlog ministra vanjske trgovine i ekonomskih odnosa u narednom periodu treba da donese Vijeće ministara BiH.

Zaključak: To znači da je i ova obaveza iz Akcionog plana u vezi s *Evropskim partnerstvom* prebačena iz 2008. u 2009. godinu i nema razloga da se odluka ne usvoji do kraja 2009. godine.

4. Usvojiti propis o načinu imenovanja tijela za ocjenu usklađenosti (MoFTER).

U dokumentu Pododbora stoji: “U oblasti infrastrukture kvaliteta za tehničke industrijske proizvode u završnoj je fazi formiranje liste ovlaštenih subjekata u BiH za ocjenjivanje usaglašenosti proizvoda koja će se delegirati prema CEFTA zemljama.“

²² Ibid, str. 52.

²³ To je glavni razlog zašto je bilo potrebno održati više od 15 sjednica svake od četiri ekspertne grupe za preuzimanje četiriju prioritarnih direktiva umjesto maksimalno četiri sjednice po direktivi.

Zaključak je isti kao i u prethodnom izvještaju: Nije urađeno u 2008. godini kako je bilo planirano. Ovo treba prvo napraviti za tehničke propise iz bivše Jugoslavije koji su još na snazi, a za propise EU-a čim se kompletira proces preuzimanja i stupanja na snagu prve direktive novog pristupa EU-u.

Teško da će zemlje potpisnice CEFTA-a prihvatiti ovaj propis jer se ni prvo ni drugo, uz neke iznimke, uopće ne primjenjuje u BiH.²⁵

5. Usvojiti naredbu o sigurnosti niskonaponskih proizvoda (MoFTER).²⁶
6. Usvojiti naredbu o sigurnosti strojeva (MoFTER).
7. Usvojiti naredbu o elektromagnetnoj kompatibilnosti (MoFTER).
8. Usvojiti naredbu o sigurnosti liftova (MoFTER; MCT).

Zaključak je isti za stavke od 5 do 8: Rok je pomjeren s decembra 2008. godine na juni 2009. godine.²⁷ I ovaj novi rok je već probijen iako je najveći dio posla bio davno urađen uz pomoć projekata EU-a ITR i FWC ITR.

U dokumentu Pododbora također stoji: "Započete su aktivnosti na usvajanju slijedećih šest direktiva... Ove direktive bi se trebale usvojiti do kraja 2009. godine."²⁸

Ni ovaj rok nije realan imajući u vidu nepostojanje organizacijskih jedinica i kadrova obučanih za ove namjene u resornim bh. ministarstvima (vidjeti tačke 1 i 2).

Ipak, ohrabruje činjenica da su ekspertne grupe za ovih šest direktiva već počele s radom iako još nemaju podršku odgovarajućeg projekta EU-a.²⁹

Parlamentarni proces i status zakonskih prijedloga i međunarodnih sporazuma s osvrtom na ustavnu osnovu i status naspram relevantnih zakona nižih nivoa vlasti

Nijedan zakonski prijedlog u vezi s Glavom IV. – *Slobodno kretanje roba*, Poglavlje III. *Zajedničke odredbe* (članovi 32.–46. SSP-a između BiH i EU-a) nije u proceduri Parlamentarne skupštine BiH.

²⁴ Entiteti imaju nadležnosti samo u verifikaciji mjernih instrumenata u zakonskom mjeriteljstvu i kontroli predmeta od plemenitih metala dok je Institut po odluci Vijeća ministara zadužen za implementaciju direktiva novog pristupa u ovoj oblasti.

²⁵ Za naredbe iz bivše Jugoslavije o obaveznom certificiranju ne postoji nijedan laboratorij s listom obavezne opreme navedene u tim naredbama, a tijela za ocjenjivanje usklađenosti prema direktivama novog pristupa nisu još ni na vidiku u BiH.

²⁶ Ova naredba i Naredba o elektromagnetnoj kompatibilnosti pokrivaju više od 90 posto proizvoda na tržištu u oblasti tehničke legislative novog pristupa (proizvodi sa CE znakom).

²⁷ U dokumentu Pododbora stoji: «Usvajanje ovih direktiva planira se do kraja juna 2009. godine.»

²⁸ Šest direktiva o: sigurnosti igračaka; neautomatskim vagama; uređajima za gas; opremi pod pritiskom; ličnoj zaštitnoj opremi; uređajima namjenjenim upotrebi u prostoru koji je ugrožen potencijalno eksplozivnom atmosferom. Rok je bio juni 2009. godine.

²⁹ Za ovih šest direktiva eksperti projekta EUITR prethodno su napravili profesionalan prijevod i prednacrt odgovarajućih bh. naredbi i prezentirali sve pravne i tehničke aspekte.

Vanjskotrgovinska i carinska politika su u isključivoj nadležnosti države Bosne i Hercegovine (član 3. tačka 1. pod b i c, Ustava BiH) a resorno ministarstvo je Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH.

Komentar

Na kraju programa Phare – PRAQ III 2000. godine u oblasti tehničke legislative Bosna i Hercegovina bila je najuspješnija zemlja u regiji i rame uz rame sa Slovenijom. Oko 80 posto direktiva novog pristupa i 70 posto direktiva i uredbi o sigurnosti hrane bilo je prevedeno.

Treba napomenuti da je i najnoviji Izvještaj Evropske komisije o napretku BiH za 2009. na istovjetan način opisuje zastoj u ovoj oblasti: "Nije postignut nikakav napredak ni u *acquisu* novoga ni starog pristupa."³⁰ Dalje u istom izvještaju se ističe: "Nije bilo napretka u pogledu ocjenjivanja usklađenosti. Uz nekoliko izuzetaka, postupci ocjenjivanja usklađenosti se ne provode na proizvodima iz BiH niti na uvezenim proizvodima prije njihovog stavljanja na tržište."

O pitanju akreditacije, mjeriteljstva i nadzora nad tržištem Izvještaj EK-a ističe da je postignut ograničen napredak.³¹ Sistem nadzora nad tržištem u Bosni i Hercegovini osigurava državna Agencija za nadzor nad tržištem te inspekcije i ostala upravna tijela Federacije BiH, Republike Srpske i Distrikta Brčko. Stvarne aktivnosti nadzora nad tržištem izvode tijela na entitetskom nivou. U Bosni i Hercegovini postoje tri glavna inspeksijska organa: inspeksijski organ Federacije (sadrži 10 kantonalnih inspeksijskih tijela), inspeksijski organ Republike Srpske (sadrži pet regionalnih inspeksijskih tijela) i inspeksijski organ Distrikta Brčko. Administrativni kapacitet Agencije za nadzor nad tržištem ojačan je do trenutno 17 zaposlenih. Potrebno je daljnje ustrojavanje sistema kako bi odgovorio zahtjevima koje postavljaju odredbe *acquisa*.

*Uopće nije napravljena detaljna analiza spremnosti najvažnijih institucija u sistemu nadzora nad tržištem – entitetskih inspektorata – koji će operativno na terenu vršiti nadzor nad sigurnošću proizvoda, u čije osposobljavanje treba uložiti najviše napora i sredstava. Potrebno je daljnje ustrojavanje sistema kako bi odgovorio zahtjevima koje postavljaju odredbe *acquisa*.*

³⁰ Izvještaj EK o napretku BiH za 2009., str. 35.

³¹ Ibid. str. 34.

GLAVA V.

Poglavlje I. Kretanje radnika (čl. 47.– 49.),
Poglavlje III. Pružanje usluga (čl. 57. – 59.),
Poglavlje V. Zajedničke odredbe (čl. 63.–69. SSP-a)

a Općenita procjena ispunjenja obaveza BiH iz SSP-a u odnosu na prioritete Evropskog partnerstva vezano za izvještajni period

Izvještaj prvobitno tretira *tržište rada*, odnosno kretanje radnika i *pružanje usluga*, s posebnim akcentom na *transportne usluge*. U odnosu na prethodni izvještaj nije postignut poseban napredak ispunjenja obaveza koje proizlaze iz SSP-a, a u pojedinim oblastima zabilježeno je čak i nazadovanje.

Strukturalne rigidnosti koje narušavaju funkcioniranje tržišta rada, posebno oporezivanje rada, niveoe socijalnih transfera i mehanizme formiranja plaća, nisu tretirane. U institucionalnoj, zakonodavnoj i upravnoj reformi sistema socijalne zaštite i u njegovoj koordinaciji između entiteta nije postignut gotovo nikakav napredak. Nejednakost među entitetima je dodatno pogoršana u Federaciji zbog nejednakosti među samim kantonima i među opštinama unutar kantona. Pozitivna inicijativa u Federaciji jeste usvajanje Zakona o jedinstvenom sistemu registrovanja, prikupljanja i kontrole doprinosa za socijalnu zaštitu. Izvještaj o napretku za 2009. godinu precizira i da «nisu poduzeti koraci ka davanju beneficija socijalne zaštite za članove porodica stranih državljana zaposlenih u Bosni i Hercegovini koji imaju boravište u našoj zemlji».

I dalje se javljaju problemi pri stvaranju jedinstvenoga ekonomskog prostora pogodnog za slobodno kretanje roba, kapitala, usluga i osoba. Navedena oblast je krucijalna za uspješno poslovanje kompanija i percepciju naše zemlje od strane međunarodnih investitora, ali je napredak ocijenjen ograničenim, što je u svakom slučaju nedovoljno.

Nije postignut nikakav napredak u približavanju zakona o radu, koji postoje samo na entitetskom i kantonalnom nivou. Iako postoji određeni stepen saradnje na entitetskom nivou, daljnja rascjepkanost se javlja na kantonalnom nivou, gdje lokalni propisi reguliraju pitanja rada.

O pitanju pružanja usluga napretka nije bilo prema usklađivanju s *acquisem*, iako su entitetske agencije usvojile strategiju. Slično je i u ostalim nebankarskim oblastima gdje su entiteti radili bez koordinacije (*leasing*, tržište kapitala, poštanske usluge...).

Što se tiče oblasti transporta, određenih pomaka koji bi mogli ukazati na napredak u ovom procesu je bilo, ali kada bolje pogledamo, glavni problemi su ostali neriješeni, najčešće zbog protivljenja entiteta i skromnog institucionalnog kapaciteta državne i entitetskih administracija.

Dokument *Politike transporta u BiH* još uvijek nije usvojen, što sprečava usvajanje strategije, a potom i akcionog plana, odnosno stvaranja preduvjeta za razvoj oblasti transporta u BiH. Od razvoja mreže autocesta i od razvoja ostalih vidova transporta u velikom dijelu zavisi ekonomski razvoj naše zemlje. Entiteti i dalje nastoje izbjeći koordinaciju sa državnim ministarstvom, što dovodi do neusklađenosti prioriteta. To pokazuje da oni nisu isključivo orijentirani na razvoj i / ili pristupanje Evropskoj uniji što predstavlja prepreku za ozbiljne investitore jer se na takav način daje do znanja da država ne stoji iza nominiranih prioriteta niti je u stanju podržati njihovu realizaciju na adekvatan način.

b Nivo ispunjenja Akcionog plana

Nivo ispunjenja akcionog plana gotovo da nije napredovao u odnosu na prethodni izvještaj. Svjetska ekonomska kriza, koja često utiče na listu političkih prioriteta i posebno političke nesuglasice, blokirala je gotovo sve što je bilo moguće blokirati.

Što se tiče unutrašnjeg tržišta, odnosno **radnika**, po pitanju obaveze da se osigura jednak tretman radnika koji su zakonito zaposleni na svojim teritorijama u Evropskoj uniji nema ničega novoga, kao ni u vezi s pitanjem fragmentiranoga unutrašnjeg zakonodavstva ili sistema socijalne sigurnosti u BiH.

Nakon januara 2009. godine kada je Vijeće ministara BiH donijelo odluku o godišnjoj kvoti radnih dozvola za zapošljavanje stranaca, nije bilo dodatnog pomaka. Međutim, kretanje osoba po državi je još uvijek ograničeno zbog iscjepkanog sistema socijalne zaštite.

Što se tiče obaveza iz drugog segmenta unutrašnjeg tržišta, odnosno **pružanja usluga**, nivo ispunjenja akcionog plana nije napredovao jer ključne reforme koje je potrebno poduzeti podrazumijevaju uvođenje koordinacije na državnom nivou za pojedine oblasti pružanja usluga, što je u trenutnoj političkoj konstelaciji u BiH nemoguće postići.

Oblast transporta je bila nešto dinamičnija. Postignut je spor ali trajan napredak u pogledu razvoja transevropskih transportnih mreža.

Uređivanje uvjeta zajedničkog pristupa tržištu u zračnom prometu vrši se u okviru ECAA sporazuma koji je ratificiran i u fazi implementacije. To je pozitivno ocijenila Monitoring misija a tražena je i odobrena podrška u implementaciji ECAA putem jednog *twinning projekta* koji će započeti u drugoj polovini 2010. godine. Aktivnosti idu svojim tokom, a Delegacija Evropske komisije u BiH će pružiti još jedan *twinning projekt* za implementaciju IPA komponente 3, a kako Ministarstvo transporta i komunikacija BiH ima vlastitu jedinicu za implementaciju projekata (PIU- *Project Implementation Unit*), aktivnosti bi trebalo da se odvijaju po planu. Navedeni *twinning projekt* će pomoći u uspostavi procedura, prenijeti znanje i iskustva i poboljšati kapacitet za implementaciju projekata, odnosno dozvoliti da u trenutku kada značajnija sredstva iz IPA fondova budu dostupna za našu

Stvaranju jedinstvenoga ekonomskog prostora u finansijskom sektoru šteti i činjenica da kompanije u tome sektoru registrirane u jednom entitetu mogu raditi u drugom entitetu samo tako da tamo otvore podružnicu, a to stvara dodatno administriranje.

zemlju, unutar komponente 3, domaće vlasti budu sposobne ponuditi projekte i iskoristiti raspoloživa sredstva. Primjera radi, Poljska i Bugarska su izgubile višemilionske iznose zbog nesprenosti u datom trenutku.

O Direkciji za civilnu avijaciju BiH (BHDCA) usvojen je zakon, kao i zakon vezan za pružaoce usluga u oblasti zračne navigacije (ANSP). Zbog političkih nesuglasica nije izabran jedan član poslovnog odbora, ali ANSP može funkcionirati i učiniti funkcionalnom civilnu avijaciju BiH.

Prema učinjenom napretku u realizaciji obaveza iz SSP-a, aktivnosti po pitanju ostalih vidova transporta dolaze znatno iza aktivnosti u oblasti zračnog transporta. Što se tiče željezničkog transporta, BiH zaostaje za regijom, jer nakon početnih uspjeha nikakav napredak nije postignut u zadnjih godinu dana. Stanje se čini manje lošim u RS-u nego u FBiH. Direktive pod imenom *Railway Package II Directives*, koje se tiču sigurnosnih uvjeta, i dalje nisu uključene u domaće propise i nema pomaka u odvajanja menadžera infrastrukture od operatera (*railway undertaking*), odnosno od željezničkog preduzeća (npr. nije potvrđeno odvajanje knjigovodstva, računa i imovine). Dakle, problem finansiranja izgradnje infrastrukture i subvencija za operacije putničkog prometa nije riješen i trenutno nije u skladu s legislativom EU-a. U cestovnom prometu preduzeća su transformirana u javna (JP Direkcija cesta FBiH i JP Putevi RS-a).

Regulatorni odbor željeznica funkcionira, i to je jedina svijetla tačka, jer je ugovorena izrada propisa koji će ubrzati transpoziciju EU direktiva, specifikacija interoperabilnosti i relevantnih standarda u domaće propise, a aktivnosti su trebale započeti 9. novembra. Na osnovu tih propisa, usklađenih s *acquisem*, bit će omogućeno relevantno licenciranje učesnika u željezničkom prometu u skladu sa zahtjevima i praksom EU-a. Pozitivna stvar u ovoj oblasti jeste i otvaranje linije Sarajevo – Beograd, koja je najavljena za polovinu decembra 2009., što doprinosi procesu regionalnih integracija.

Nesnalaženje željezničkog sektora u pretprijetnom procesu očituje se i u inicijativi Ministarstva transporta i komunikacija BiH, podržalo ga je Federalno ministarstvo transporta, koje je zajedno s UNDP-om krenulo u izradu zakonske regulative iz oblasti sigurnosti u željezničkom prometu. Ova aktivnost, prema državnom Zakonu o željeznicama, u nadležnosti je Regulatornog odbora, koji prema *acquisu* mora imati nezavisan status. Svi resursi utrošeni u gore navedene aktivnosti ministarstava mogli bi biti uzalud potrošeni ako se ne uključi nadležni Regulatorni odbor.

Delegacija Evropske komisije u BiH, koja je do sada bila veoma aktivna u ovoj oblasti transporta, mogla bi promijeniti svoje usredotočenje u narednom periodu. Naime, domaći akteri pokazuju izuzetno nizak stepen učešća u projektima i volje da osiguraju nedostajuće resurse i kompetentne ljudske resurse kako bi projekti koje finansira EU bili efektivno okončani. Stoga je moguće da će se EU okrenuti ka drugim oblastima transporta ili pak ka drugoj vrsti asistencije.

Cestovni promet također nije pošteđen političkih problema koji sprečavaju napredovanje i izvršavanje aktivnosti. Spomenimo problem izrade glavnog projekta trase (južni dio trase) Koridora 5-C, gdje se radi o političkim problemima i gdje se struka koristi kao pokriće za rješavanje političkih nesuglasica.

Osim navedenog problema, trebalo bi ozbiljno analizirati i kapacitet domaćih aktera za izvedbu projekata i radova koji su u toku, i koji se ne čine na zadovoljavajućem nivou, počevši od dinamike, kvaliteta, pa do sigurnosti i organizacije cestovnog prometa za vrijeme radova.

Oblast vodenog transporta bilježi određeni napredak jer je pokrenut projekt osposobljavanja plovnog puta rijeke Save. Unutar projekta Svjetske banke Delegacija Evropske komisije u BiH će također da učestvuje i pruži sredstva za deminiranje potrebne zone.

Parlamentarni proces i status zakonskih prijedloga i međunarodnih sporazuma s osvrtom na ustavnu osnovu i status naspram relevantnih zakona nižih nivoa vlasti

Jedna od pozitivnih stvari jeste da su potpisani bilateralni sporazumi o socijalnom osiguranju i socijalnoj zaštiti s Austrijom, Turskom, Hrvatskom, Srbijom, Slovenijom, Belgijom, Mađarskom i Bivšom Jugoslavenskom Republikom Makedonijom. No tek treba vidjeti kako će teći provedba.

Tretirane oblasti, posebno pružanje usluga, predstavljaju jedan od domena u kojem nije ostvaren gotovo nikakav napredak od potpisivanja SSP-a do sada. Nije usvojen prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Agenciji za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine. U odnosu na prethodni period usvojeni su zakoni – o unutrašnjoj i pomorskoj plovidbi, dva zakona vezana za zrakoplovstvo u BiH (BHDCA i ANSA), kao i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama sigurnosti prometa na putovima u BiH.

Usvajanje zakona iz oblasti civilne avijacije omogućit će odabir nezavisnog pružaoca usluga kontrole leta i obilježiti završnu fazu transformacije civilne avijacije te dovesti do razdvajanja regulatorne funkcije i funkcije kontrole leta, što je u skladu s EU pravilima.

Sto se tiče legislative iz oblasti cestovnog transporta, usvojene su uredbe o digitalnim tahografima i TIR karnetima. To će omogućiti neometan tranzit u skladu s EU direktivama i otvoriti operaterima iz BiH pristup tržištu EU-a.

Zbog političkih razloga i neslaganja RS-a neki veoma bitni prijedlozi zakona nisu prihvaćeni. Parlament BiH nije usvojio dokument o politici razvoja transportnog sektora, a zbog toga Vijeće ministara BiH ne može usvojiti strategiju i akcioni plan.

Komentar

Oblast transporta je bila najdinamičnija i, gledajući globalno navedenu oblast, ostvaren je napredak u odnosu na protekli period, iako je u pojedinim segmentima situacija nazadovala. Otpori usklađenom funkcioniranju države nastavljeni su iz entiteta, a krajnje je vrijeme da tamo shvate kako na taj način ponajviše štete nanose kvalitetu života građana čije bi interese trebalo da predstavljaju.

Jedna od pozitivnih stvari jeste da su potpisani bilateralni sporazumi o socijalnom osiguranju i socijalnoj zaštiti s Austrijom, Turskom, Hrvatskom, Srbijom, Slovenijom, Belgijom, Mađarskom i Bivšom Jugoslavenskom Republikom Makedonijom.³² No tek treba vidjeti kako će teći provedba.

Bosna i Hercegovina i dalje ima poteškoća u cijelom procesu vezanom za usvajanje, primjenu i kontrolu primjene zakona, što ukazuje na sistemske i duboke probleme s trajnim posljedicama.

U gotovo svim oblastima koje analizira ovaj izvještaj najvažniji koraci u približavanju Evropskoj uniji tek treba da budu ostvareni.

³² Izvještaj EK-a o napretku BiH za 2009., str. 36.

GLAVA V.

Poglavlje IV. Tekuća plaćanja i kretanje kapitala (članovi 60.–62. SSP-a)

a Opća procjena ispunjenja obaveza BiH iz SSP-a u odnosu na prioritete Evropskog partnerstva vezano za izvještajni period

U vezi s implementacijom Glave V. Poglavlja 4. SSP-a član 1. stav 4. Ustava BiH predviđa postojanje slobode kretanja širom naše zemlje. Bosna i Hercegovina i entiteti neće ometati punu slobodu kretanja, lica, roba, usluga i kapitala širom BiH, a nijedan entitet neće provoditi bilo kakvu kontrolu na crti između entiteta. U skladu s tim *Evropsko partnerstvo* je postavilo nekoliko prioriteta, od kojih se najznačajniji odnosi na uspostavljanje jedinstvenoga ekonomskog prostora koji podržava slobodno kretanje roba, kapitala, usluga i osoba. Ispunjenje ovog prioriteta u vezi sa članovima 60.–62. SSP-a odnosi se na ostvarivanje daljnjeg napretka u eliminaciji ograničenja na transfere kapitala izvan zemlje. Nadalje, u okviru srednjoročnih prioriteta Bosna i Hercegovina bi trebala nastaviti reforme u području registracije imovine, provedbe ugovora, procedura bankrota, registracije, oporezivanja i licenciranja biznisa. To uključuje i usklađivanje zakonodavstva koje se tiče deviznog poslovanja, kako unutar BiH, tako i sa zakonodavstvom EU-a.

U vezi s kretanjem kapitala ne možemo se složiti s konstatacijom iz posljednjeg izvještaja EK o napretku BiH: "Sveukupno gledano, pripreme Bosne i Hercegovine u ovom području su na dobrom putu. Ipak, potrebne su dodatne zakonodavne inicijative u pitanju kretanja kapitala kako bi se zakonski okvir uskladio s *acquisem*, osiguralo usklađivanje u cijeloj državi i postigla puna liberalizacija."

*U vezi s kretanjem kapitala ne možemo se složiti s konstatacijom iz posljednjeg izvještaja o napretku BiH: "Sveukupno gledano, pripreme Bosne i Hercegovine u ovom području su na dobrom putu. Ipak, potrebne su dodatne zakonodavne inicijative u pitanju kretanja kapitala kako bi se zakonski okvir uskladio s *acquisem*, osiguralo usklađivanje u cijeloj državi i postigla puna liberalizacija."*

b Nivo ispunjenja Akcionog plana

Direkcija za evropske integracije je u svrhu implementacije SSP-a i *Privremenog sporazuma* pripremila dokument kojim se razrađuje akcioni plan za implementaciju za period juli 2008. – decembar 2009. godine. Ovom dokumentom DEI predviđa da će BiH pripremiti i usvojiti relevantno zakonodavstvo u oblasti deviznog poslovanja.

Ovo je potrebno kako bi BiH odobrila plaćanja i transfere na tekući račun platnog bilansa između EU-a i BiH, u slobodno konvertibilnoj valuti i u skladu sa „članom VII članova Sporazuma IMF-a“.

Vijeće ministara BiH je krajem 2008. godine usvojilo Nacrt zakona o deviznoj politici u Bosni i Hercegovini koji je usklađen s Aneksom I Direktive 88/361/EEC i kojim se značajno liberaliziraju tekuće i kapitalne transakcije s inozemstvom. Međutim, zakon nije usvojen na sjednici Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH održanoj 13. 5. 2009. godine, što je dovelo do usporavanja napretka u ovoj oblasti.³³

Narodna skupština RS-a usvojila je Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o deviznom poslovanju u RS-u, kojim se uvodi liberalizacija tekućih i kapitalnih transakcija s inozemstvom. Nacrt novog zakona o deviznom poslovanju u FBiH je u fazi izrade.

c Parlamentarni proces i status zakonskih prijedloga i međunarodnih sporazuma s osvrtom na ustavnu osnovu i status naspram relevantnih zakona nižih nivoa vlasti

U pitanju zakonske regulative kojom se utvrđuje postupak i otklanja diskriminacija između državljana BiH i stranih i pravnih fizičkih lica u vezi sa stjecanjem prava vlasništva / svojine nad nekretninama, originalni nacrt zakona pripremljen je još 2005. godine, uz tehničku pomoć GTZ-a.

Iako – kako tokom ovog izvještajnog perioda, tako ni do kraja 2009. godine – Akcionim planom implementacije SSP-a i *Privremenog sporazuma* nisu predviđene aktivnosti u vezi s omogućavanjem kupovine nekretnina u BiH građanima država članica pod istim uvjetima kao i državljanima BiH, s obzirom na to da SSP predviđa da će se aktivnosti na ovom planu odvijati postepeno tokom šest godina od stupanja SSP-a na snagu, ipak je na ovom planu došlo do značajnih pomaka.

Zakon o stvarnim pravima u RS-u usvojen je 25. novembra 2008. godine, i regulira stvarna prava (pravo svojine) stranih fizičkih i pravnih lica na isti način kao i za rezidente BiH. Članovima 15. i 16. Zakona utvrđeno je da strana pravna i fizička lica stječu pravo svojine na nepokretnostima u Republici Srpskoj pod uvjetom reciprociteta, ako zakonom ili međunarodnim ugovorom nije drugačije utvrđeno. Došlo je do pomicanja datuma početka primjene ovog zakona, i novi rok je 1. januar 2010. godine.

Nasuprot tome, u Federaciji BiH usvajanje zakona o stvarnim pravima još uvijek je neizvjesno. U skladu s politikom djelovanja Vlade FBiH za period 2007.–2010. Ministarstvo

³³ Izvještaj EK-a o napretku BiH za 2009., str. 38.

pravde je u 2007. godini pripremio prednacrt zakona o stvarnim pravima. Nakon razmatranja, Vlada FBiH je ovaj zakon u formi nacrtu uputila na razmatranje Parlamentu FBiH, koji ga je vratio na doradu. Međutim, do danas revidirani nacrt nije upućen u parlamentarnu proceduru. Tako još uvijek važeći Zakon o svojinsko-pravnim odnosima FBiH (Sl. novine FBiH 6/98 i 29/2003) nastavlja ograničavati pravo stjecanja vlasništva nad nekretninama u BiH na strana fizička lica koja obavljaju poslovnu djelatnost u FBiH ili koja na teritoriju FBiH imaju stalno prebivalište. Implicitno, ukoliko fizičko lice ne obavlja poslovnu djelatnost u BiH ili na području FBiH nema stalno prebivalište, ono ne može steći pravo vlasništva na nekretninama. Dakle, moglo bi se dogoditi da od 1. januara 2010. imamo različit tretman nerezidenata u dva bh. entiteta.³⁴

Komentar

Iako ne postoje eksplicitni uvjeti koje je BiH trebala ispuniti u spomenutom periodu, osim općeg zahtjeva za postepeno prilagođavanje zakonodavstva u vezi sa stjecanjem nekretnina, RS je već usvojila zakon kojim se ova oblast regulira i predvidjela njegovo stupanje na snagu u januaru 2010. Ukoliko FBiH ne usvoji isti zakon do toga roka, ovu oblast će regulirati dva različita zakona u entitetima, što nije u skladu s općom obavezom harmonizacije na cijelom području BiH.

Došlo je do zastoja u oblasti deviznog poslovanja zbog neusvajanja okvirnog zakona o deviznom poslovanju čiji je nacrt bio usklađen s Aneksom I Direktive 88/361/EEC. Neusvajanje ovog zakona znači da će reguliranje oblasti deviznog poslovanja biti oblast u kojoj BiH kasni s ispunjavanjem Akcionog plana za implementaciju SSP-a.

Ovakve neusuglašenosti su štetne za poslovnu klimu u Bosni i Hercegovini.

³⁴ Ibid.

GLAVA V.

Poglavlje 2. Poslovno nastanjivanje (članovi 50.–56. SSP-a)

a Općenita procjena ispunjenja obaveza BiH iz SSP-a u odnosu na prioritete Evropskog partnerstva vezano za izvještajni period

Kao i u prethodnom izvještajnom periodu, ustanovili smo da nisu ispunjeni uvjeti iz čl. 51. t. 1. i 2., a u vezi sa čl. 52. t. 3. SSP-a, odnosno da nisu ostvareni uvjeti za jednak tretman, bez diskriminacije, u odnosu na domaća lica budući da strana lica mogu osnovati društvo uz posebna odobrenja. Tako da, u pravilu, domaća lica osnivanju društva po normativnom, a strana po koncesijskom sistemu osnivanja. Možemo se složiti s konstatacijama iz posljednjeg Izvještaja EK-a da nisu zabilježene značajne promjene u vezi s pravom nastana kompanija.

Još uvijek nije sačinjen prečišćeni tekst Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o privrednim društvima, iako je to trebalo učiniti u proteklom izvještajnom periodu.

b Nivo ispunjenja Akcionog plana

Nisu usvojeni posebni propisi.

Prema čl. 2.2. Zakona o privrednim društvima FBiH (ZPD), odnosno Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o privrednim društvima, **načelno je dozvoljeno osnivanje društava i stranim fizičkim i pravnim licima**, ako zakonom nije drugačije određeno. Dakle, ZPD ne propisuje posebne uvjete, ali daje mogućnost da to urede drugi zakoni (u tom smislu – zakoni vezani za strana ulaganja i obavljanje određenih djelatnosti). Slična rješenja sadrži i Zakon o preduzećima Republike Srpske.

Nisu usvojeni posebni propisi koji se odnose na stjecanje vlasništva na nekretninama i uzimanja u najam nekretnina za supsidijarna društva i podružnice. Prema Zakonu o vlasničko-pravnim odnosima strano fizičko i pravno lice koje obavlja djelatnost u FBiH može biti nosilac prava vlasništva na poslovnim zgradama, poslovnim prostorijama, stanovima i stambenim zgradama. Prema ovoj odredbi implicitno je onemogućeno

³⁵ Izvještaj Evropske komisije o napretku BiH u 2009. godini, dostupno na www.dei.gov.ba.

supsidijarnim društvima i podružnicama stjecanja prava vlasništva nad nekretninama ako nisu registrirane za obavljanje te djelatnosti, odnosno imaju status pravnog lica.

Pitanje uzimanja u najam nekretnina nije zabranjeno po važećoj legislativi.

C Parlamentarni proces i status zakonskih prijedloga i međunarodnih sporazuma s osvrtom na ustavnu osnovu i status naspram relevantnih zakona nižih nivoa vlasti

U oktobru 2008. godine Predstavnički dom Parlamenta FBiH usvojio je Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o privrednim društvima Federacije Bosne i Hercegovine. U decembru 2008. godine usvojen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o privrednim društvima (iako ne u prvobitno predlaganom tekstu), i objavljen u Službenom listu FBiH br. 84/08. Dalje parlamentarne aktivnosti na bilo kome nivou vlasti nije bilo. Razlog može biti u činjenici da ova tematika nije predmet *Privremenog sporazuma*.

d Komentar

Ponovo moramo ustvrditi da ostvarivanje obaveza iz čl. 51. *Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju* koje se odnose na olakšavanje pokretanja poslovanja poslovnim subjektima iz Zajednice, u Bosni i Hercegovini u odnosu na prethodni izvještajni period nije doživjelo značajniji pomak. Sličnu ocjenu je iznijela i EK u posljednjem izvještaju o napretku. No zbog navedenoga ne možemo se složiti u potpunosti s ocjenom iz Izvještaja EK o napretku BiH da "kompanije iz EU-a mogu poslovati u Bosni i Hercegovini s istim pravima i obavezama kao domaće firme". Možda mogu poslovati, ali je upitno da li imaju jednak tretman. Takvo stanje može biti samo privremeno. Tačno je da su domaća i strana preduzeća i samozaposleni pojedinci i dalje opterećeni prevelikim administrativnim procedurama za dobivanje licenci i dozvola za poslovanje. Kompanije koje žele raditi u oba entiteta moraju se posebno registrirati u svakom entitetu. Ne postoji jedinstvena registracija koja važi za cijelu državu. U vezi s ovim preprekama u poslovanju može se reći da imaju jednak tretman.

GLAVA VI.

Usklađivanje zakona, provođenje zakona i pravila konkurencije (članovi 70.–77. SSP-a)

a Općenita procjena ispunjenja obaveza BiH iz SSP-a u odnosu na prioritete Evropskog partnerstva vezano za izvještajni period

Značajan napredak u stvaranju jedinstvenoga ekonomskog prostora u Bosni i Hercegovini koji podržava slobodno kretanje robe, kapitala, usluga i osoba nije postignut ni u ovom izvještajnom periodu, iako je to ključni kratkoročni prioritet iz *Evropskog partnerstva* u ovoj oblasti. Ovdje je bitno napomenuti da je veliki dio odredbi iz ove glave SSP-a predmet *Prijelaznog sporazuma*, tj. prijelazni rokovi su počeli teći 1. 7. 2008. godine. Iako je usklađivanje i provođenje zakona te pridržavanje pravila konkurencije mehanizam za ispunjenje ovoga kratkoročnog prioriteta, potvrdilo se nažalost predviđanje iz *Prvoga polugodišnjeg izvještaja* da će ovaj kratkoročni prioritet prijeći u dugoročni. I dalje je prisutan nedostatak političke volje za usaglašavanje zakona te značajne sistemske i zakonske prepreke u provođenju zakona.

Prioriteti *Evropskog partnerstva* koji se tiču ekonomskih kriterija zahtijevaju jačanje pravne sigurnosti za poslovne subjekte i stvaranje pogodnoga poslovnog okruženja, što nije ostvareno uglavnom zbog turbulentne političke situacije kreirane tokom protekloga izvještajnog perioda. Po indeksu konkurentnosti zemalja, pravljenog po metodologiji Svjetskoga ekonomskog foruma, Bosna i Hercegovina zauzima 109. mjesto od 133 analizirane zemlje. Prioriteti koji se tiču evropskih standarda obuhvaćaju niz specifičnih zahtjeva – u oblasti konkurencije, javnih nabavki, zaštite intelektualnog vlasništva i socijalne politike – koji su djelimično u procesu ispunjavanja.

U funkcioniranju jedinstvenog sistema javnih nabavki nema promjena. Provođenje Zakona o javnim nabavkama u BiH je u velikoj mjeri omogućeno i poštovano, pa ostaje ocjena iz prethodnog izvještaja.

Provođenje Zakona o javnim nabavkama u Bosni i Hercegovini je u velikoj mjeri omogućeno i poštovano, te nema naročito izražene opstrukcije primjene ovog zakona iz političkih razloga. Nije došlo do usvajanja novih propisa u oblasti javnih nabavki u ovom izvještajnom periodu.

U oblasti konkurencije postoji ograničen napredak, dok kod državnih pomoći nije bilo napretka, štaviše, evidentiran je nazadak koji će najvjerojatnije rezultirati prvim probijanjem rokova iz *Prijelaznog sporazuma EU-a i BiH* – 1. 7. 2010.

Konačno, zaštita prava intelektualnog vlasništva i socijalne politike i dalje je na margini prioriteta institucija vlasti. No bitno je naglasiti da dolazi do postepenog preuzimanja zakonskog okvira u oblasti prava intelektualnog vlasništva prihvaćanjem međunarodnih konvencija od strane BiH i osposobljavanjem Instituta za zaštitu intelektualnog vlasništva. Evidentni su i naponi te institucije na promociji prava intelektualnog vlasništva, što predstavlja istinski izazov u općoj situaciji vezanoj za provođenje zakona u Bosni i Hercegovini. U oblasti socijalne politike situacija je mnogo nepovoljnija i komplicirana globalnom ekonomskom krizom, iako dolazi do preuzimanja konvencija i prilagođavanja izmjenama odredbi Međunarodne organizacije rada (ILO).

b Nivo ispunjenja Akcionog plana

Nedonošenje zakona o državnim pomoćima na nivou BiH uzrokovat će da ova materija postane prvim predmetom kršenja SSP-a jer prijelazni rok od dvije godine za donošenje zakona i definiranje nadležne institucije za državne pomoći ističe 1. 7. 2010. godine.

U oblasti konkurencije napredak je učinjen u segmentu popunjavanja kapaciteta Konkurencijskog vijeća BiH. Procedura za upošljavanje još dva državna službenika u sjedištu KVBiH je okončana.³⁵ Prilikom analiziranja odluka KV-a BiH može se ustvrditi da je i u ovom izvještajnom periodu nastavljen trend identificiran u prethodnom polugodišnjem izvještaju za 2009. godinu. Naime KVBiH je u periodu maj-novembar 2009. donijelo 32 odluke,³⁶ od kojih 21 *rješenje*, sedam *mišljenja* i četiri *zaključka*. Pri tome 23 odluke se tiču koncentracija, odnosno spajanja ili preuzimanja privrednih subjekata, od toga je jedna pokrenuta po službenoj dužnosti na osnovu saznanja iz medija.

Tri odluke se tiču zloupotrebe dominantne pozicije na tržištu, dok dvije odluke kao predmet imaju zabranjene sporazume. U pogledu odluka u ostalim kategorijama dva rješenja su donesena u vezi s odbijanjem odgađanja izvršenja rješenja KV-a BiH, jedno mišljenje o osnovu za pokretanje postupka i jedno mišljenje o izmjenama i dopunama Zakona o cestovnom prijevozu BiH, za koji je KVBiH ocijenilo da nije usaglašen sa Zakonom o konkurenciji.³⁷ U realizaciji obaveza usmjerenih na kreiranje sistema državne pomoći, zakonodavstva i institucija nije bilo nikakvog napretka.

Još nisu usvojeni posebni propisi vezani za Zakon o javnim nabavkama kojima bi tretman privrednih društava iz Zajednice bio manje povoljan od tretmana društava iz Bosne i Hercegovine iako u praksi diskriminacija postoji.³⁸

³⁶ Odluke dostupne na www.bihkonk.gov.ba.

³⁷ Ocijenjeno je da utvrđivanje minimalne cijene taksi usluga od strane državnih organa predstavlja kršenje konkurencije.

³⁸ Prema čl. 37. Zakona «Preferencijalni tretman za domaće može biti primijenjen samo u mjeri u kojoj toj dopuste podzakonski akti». U tom smislu, Vijeće ministara je 2006. godine donijelo Odluku o obaveznom korišćenju preferencijalnog tretmana domaćeg u postupku javnih nabavki u svim sektorima, izuzev električne energije. U Zakonu o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine u čl. 6. normirani su vrijednosni razredi kao kriterij obaveze otvaranja postupka za međunarodnu konkurenciju. Proizilazi da su vrijednosni razredi zapravo kriteriji diskriminacije, odnosno manje povoljnog tretmana za subjekte/društva iz Zajednice. Za postupke javnih nabavki tzv. male vrijednosti ugovorni organi nemaju obavezu provoditi međunarodni postupak tj. postupak u kojem bi mogli učestvovati subjekti van Bosne i Hercegovine.

U oblasti zaštite intelektualnog vlasništva važno je istaći da su ugovori o autorskom pravu te izvođenjima i fonogramima Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo (WIPO) stupili na snagu za Bosnu i Hercegovinu 25. novembra 2009. godine. Bosna i Hercegovina se tako našla među još 70 država koje su članice WIPO ugovora o autorskom pravu i 68 država članica WIPO ugovora o izvođenjima i fonogramima. Vlasti Bosne i Hercegovine su deponirale instrumente o pristupu kod glavnog direktora WIPO-a 25. augusta 2009. godine.

Kao rezultat promotivnih aktivnosti Instituta za zaštitu intelektualnog vlasništva, 13. oktobra 2009. projekt „AmCham BiH kampanja zaštite intelektualnog vlasništva“, u kojem je sudjelovao Institut za intelektualno vlasništvo BiH, osvojio je drugo mjesto na „Golden Drum“ festivalu u Portorožu u kategoriji PR-odnosa s javnošću, potkategorija „Javni angažman i sudjelovanje“.

Komitet za zaštitu prava intelektualnog vlasništva, koji djeluje pri Američkoj privrednoj komori BiH, u saradnji s Institutom za intelektualno vlasništvo BiH, proveo je kampanju s ciljem podizanja nivoa javne svijesti o važnosti zaštite intelektualnog vlasništva na viši nivo i poticanja na veću regionalnu saradnju kada je riječ o zaštiti prava u vezi s intelektualnim vlasništvom. Pripremljeno je i distribuirano po osnovnim školama u BiH 145.000 primjeraka stripova namijenjenih djeci, koji na zanimljiv i zabavan način tretiraju različite forme prava intelektualnog vlasništva. Nadalje, održavanjem specijalnoga školskog sata u tri grada Bosne i Hercegovine – Sarajevu, Banjoj Luci i Mostaru – 24. aprila 2009. godine obilježen je Svjetski dan zaštite intelektualnog vlasništva.

Institut je nastavio realizirati svoje obaveze u edukaciji institucija putem radionice pod nazivom **“Donošenje presude u slučajevima kršenja prava intelektualnog vlasništva”**, u saradnji s Centrom za edukaciju sudija i tužilaca u BiH i Ambasade Sjedinjenih Američkih Država u našoj zemlji, putem *Programa pomoći* Odjela za razvoj tržišnog prava Ministarstva finansija i trgovine SAD-a (CLDP). Ova radionica je održana u Sarajevu od 9. do 12. novembra 2009. godine u Centru za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji BiH i pripremljena je zajedno s Centrom za edukaciju sudija i tužilaca u Republici Srpskoj i Pravosudnom komisijom Brčko distrikta BiH. Daljnjom operacionalizacijom *Strategije razvoja* Instituta za intelektualno vlasništvo BiH bit će moguće uspostavljanje, razvoj i djelovanje novog sistema intelektualnog vlasništva, te njegovo korištenje u funkciji privrednog razvoja u skladu s praksom koja je zastupljena u zemljama konkurentskog privrednog okruženja u EU-u i u globalnim okvirima.³⁹

U oblasti koja se tiče obrazovanja, zapošljavanja i socijalnih politika⁴⁰ situacija djeluje najlošije. To potvrđuje i Izvještaj EK-a o napretku BiH za 2009.: “U pogledu **socijalnih politika** postignut je mali napredak. Nije postignut nikakav napredak u približavanju *zakona o radu*. Postignut je mali napredak u pogledu *zdravlja i sigurnosti na radu*, što spada u nadležnost entiteta.”

³⁹ To potvrđuju i nalazi Izvještaja EK-a o napretku BiH za 2009. na str. 44: “Institut za intelektualno vlasništvo je povećao broj zaposlenih sa 32 na 42 i oni rade u centrali u Mostaru i ispostavama u Sarajevu i Banjoj Luci. Poduzet je veći broj mjera u cilju poboljšanja rada Instituta i širenja informacija o intelektualnom vlasništvu. Izvršene su određene aktivnosti u obuci. Međutim, potrebno je poboljšanje administrativnih i radnih kapaciteta centralnoga i regionalnih ureda, a potrebno je provesti i daljnju obuku. U julu 2009. godine Bosna i Hercegovina je usvojila *Strategiju razvoja Instituta za intelektualno vlasništvo BiH* (2008-2015).”

⁴⁰ Nema informacija da li su ispunjene obaveze u procesu kreiranja neophodnoga institucionalnog okvira za zaštitu mentalnog zdravlja, da li je uspostavljeno Vijeće za opće obrazovanje ni da li je Radna grupu za izradu analitičke informacije za prevladavanje fenomena *dvije škole pod istim krovom* obavila svoj zadatak. Rokovi za ove aktivnosti bili su sredina prošle godine.

Parlamentarni proces i status zakonskih prijedloga i međunarodnih sporazuma s osvrtnom na ustavnu osnovu i status naspram relevantnih zakona nižih nivoa vlasti

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o konkurenciji, koji je djelimično usklađen sa zahtjevima *Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju*, nakon što je usvojen na 71. sjednici Vijeća ministara BiH održanoj 29. 12. 2008., stigao je parlamentarnu proceduru i usvojen je na 60. sjednici Predstavničkog doma PSBiH 16. 9. 2009 i 36. sjednici Doma naroda 1. 10. 2009. godine.

Usklađivanje zakona i provođenje zakona ostaje jedna od najslabijih tačaka u procesu realizacije obaveza iz SSP-a. Pozitivnih primjera poput oblasti intelektualnog vlasništva i zaštite potrošača ima, kao i konstanti rada u oblasti konkurencije, ali oni zavise isključivo od entuzijazma ljudi koji vode proces ili od etabliranosti institucije.

Zakon o sistemu državnih pomoći u BiH i dalje stoji u radnoj grupi zbog nesuglasica o tome koji elementi sistema državne pomoći trebaju biti u nadležnosti državnih institucija i regulirani zakonom na državnom nivou. U cilju prevladavanja spomenutoga zastoja, putem TAIEX programa,⁴¹ održano je savjetovanje i seminar o državnim pomoćima u Banjoj Luci 3. i 4. 9. 2009. Seminaru su prisustvovali predstavnici Radne grupe iz nadležnih institucija, poslanici Parlamentarne skupštine BiH, Narodne skupštine RS-a i Parlamenta FBiH, te predstavnici Predsjedništva BiH. Do pomaka nažalost nije došlo. Štaviše, pokazalo se da postoje kako politički razlozi neusvajanja ovog zakona na državnoj razini, tako i očigledni administrativni propusti između Radne grupe koju predvodi MVTEO s jedne strane i Delegacije Evropske komisije u BiH i Generalnog direktorata za konkurenciju u Bruxellesu s druge strane. Naime, polazni nacrt zakona koji je poslan kao osnova za razmatranje ekspertima TAIEX-a nije radna verzija Nacrta zakona o sistemu državne pomoći u BiH koji je pripremila Radna grupa na svojim službenim sesijama u okviru projekta EU-a "Podrška za konkurenciju i državnu pomoć u BiH" zaključno s majem 2008.

godine. Ostaje nejasno da li su se, kada i kako članovi Radne grupe za izradu nacrtu Zakona o sistemu državne pomoći izjasnili, u skladu s poslovníkom, da odbace nacrt na kojem se radilo 2,5 godine i kao polaznu osnovu uzmu sasvim novi koncept u čijem kreiranju nisu učestvovali svi imenovani članovi Radne grupe. Također je nepoznato da li je nekom odlukom MVTEO verificirao novi nacrt zakona koji je dostavljen ekspertima TAIEX-a putem Delegacije EK-a. Odsustvo koordiniranog pristupa rezultiralo je usvajanjem Zakona o državnim pomoćima u Republici Srpskoj na sjednici NSRS-a u novembru 2009. godine, iako je postojalo izričito upozorenje iz Bruxellesa da Zakon o državnim pomoćima i institucija koja će vršiti kontrolu, tj. odobravati pomoći, treba biti uspostavljen na nivou države BiH, a ne na nivou entiteta, u skladu s odredbama člana 71. SSP-a.⁴² Potrebno je napomenuti da usvojeni zakon u RS-u nije u skladu sa standardima EU-a i da regulira trenutno nepotrebne segmente politike državne pomoći suprotne vremenskom rasporedu utvrđenom prijelaznim rokovima u SSP-u i *Privremenom sporazumu*. Istovremeno su zanemareni segmenti koji se tiču ravnomjernog ekonomskog razvoja RS-a u interesu svih njenih građana. Konačno, ne donošenje zakona o državnim pomoćima na nivou BiH uzrokovat će da ova materija postane prvim predmetom kršenja

⁴¹ TAIEX 33558.

⁴² Početkom 2009. godine Narodna skupština RS-a je u prvom čitanju prihvatila Nacrt zakona o državnim pomoćima u RS-u na prijedlog Vlade RS-a od 30. 12. 2008. Drugo čitanje je odgađano tokom cijele godine.

SSP-a jer prijelazni rok od dvije godine za donošenje zakona i definiranje nadležne institucije za državne pomoći, koja će imati ovlasti da odobrava pomoći i naređuje povrat nelegalnih državnih pomoći, ističe 1. 7. 2010. godine. Ustavnopravna posljedica je da jedna nova materija poput koncepta državne pomoći, isključivo tražena od EU-a da bude na nivou BiH, nepoznata u postojećoj terminologiji i praktičnoj primjeni kao koncept na prostoru BiH, sada dobila svoje utemeljenje u zakonodavnom pravnom okviru jednog entiteta, što će zahtijevati dugotrajan proces političkih konsultacija kako bi se dobila dovoljna politička podrška za prijenos te sada nove nadležnosti s entiteta na nivo države BiH.

Izveštaj EK-a o napretku BiH za 2009. navodi slijedeće: "Na polju javnih nabavki ostvaren je ograničen napredak. Osnovna struktura postojećeg zakonodavstva o javnim nabavkama je čvrsta, ali njegova svakodnevna primjena se treba poboljšati." **Prijedlog zakona o javnim nabavkama**, je prošao proceduru javne rasprave, ali nije bilo daljnje zakonodavne aktivnosti.

U oblasti zaštite potrošača, koja je u proteklom periodu stagnirala, zabilježen je napredak u osposobljavanju, rješavanju slučajeva i u promociji aktivnosti i prava potrošača. Ured ombudsmena za zaštitu potrošača odigrao je važnu ulogu u aktivnostima vezanim za tužbe klijenata protiv komercijalnih banaka koje su podigle kamate na prethodno dodijeljene kredite pravdajući to svjetskom ekonomskom krizom. Izveštaj EK-a o napretku BiH u 2009. također potvrđuje da je ova institucija usvojila kriterije i uputstva o postupku odlučivanja i rješavanja sporova i pravovremeno izdala smjernice i preporuke u sektoru potrošačkih kredita. Nadalje, isti izvještaj navodi da je efikasnost Ureda ombudsmena povećana u poređenju s prethodnim godinama zahvaljujući povećanju broja osoblja.

Komentar

Zakon o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine je u velikoj mjeri usklađen, ali ne i potpuno, s *acquis communautaireom*, odnosno *Direktivama Evropske unije* u ovoj oblasti. Naime, preferencijalni tretman domaćega potpuno je isključen iz *Direktiva*, ali je predviđen u bosanskohercegovačkom zakonu kao zaštitna mjera za domaće subjekte s ciljem jačanja njihovoga tržišnog položaja i obnove i zaštite razvitka privrede BiH. Ova mjera svakako bi morala biti privremena, te u tom smislu postoje indicije da će u novom / izmijenjenom zakonu o javnim nabavkama ona biti brisana, naročito imajući u vidu da CEFTA predviđa potpuno ukidanje preferencijalnog tretmana za svoje članice do 2010. godine.

Posebno je važno istaći nedostatak Zakona o javnim nabavkama koji se odnosi na žalbeni postupak, s obzirom na to da je vrlo šturo uređen. To dovodi do nejasnoća i nejedinstvenog tumačenja, i na strani ugovornih organa i na strani institucija uspostavljenih u skladu s ovim zakonom.

Nacrt zakona o sistemu državne pomoći, usklađen sa standardima EU-a stoji i dalje u MVTEO-u BiH, što znači da su probijeni svi rokovi iz Akcionog plana i izgleda očigledno da će to biti prvi probijeni prijelazni rok iz *Prijelaznog sporazuma*.⁴³

⁴³ Prednacrt zakona kao i prateće ekonomske, fiskalne i sociološko-statističke analize izradili su strani i domaći eksperti za državnu pomoć u saradnji s predstavnicima osam nadležnih institucija u sklopu projekta EU-a "Podrška za konkurenciju i državnu pomoć u BiH" koji je trajao 2,5 godine i koštao 1,3 miliona eura.

Nakon usvajanja Zakona o državnim pomoćima na nivou RS-a u novembru 2009. godine, koji nije usklađen sa standardima EU-a, ispunjavanje ove obaveze izgleda neizvjesno za duži vremenski period.

I dalje su najveći gubitnici bh. građani jer bez postojanja zakona o državnoj pomoći, politički dužnosnici kreiraju dijametralno suprotne politike ekonomskog razvoja, socijalne i industrijske politike i investiraju u sektore koji ne generiraju novu proizvodnju, zapošljavanje i razvoj u nerazvijenim oblastima.⁴⁴

Određeni napredak ostvaren je u oblasti konkurencije, zaštite intelektualnog vlasništva i promocije prava potrošača, no općenito usklađivanje zakona i provođenje zakona ostaje jedna od najslabijih tačaka u procesu realizacije obaveza iz SSP-a.

⁴⁴ Izvještaj EK-a o napretku BiH za 2009. naglašava na stranici 33. vrlo skromnu ocjenu: "U smanjenju utjecaja države na privredu postignut je ograničen napredak. Nije usvojeno zakonodavstvo koje treba osigurati transparentan nadzor nad državnom pomoći, a čeka se na uspostavljanje radno nezavisnoga javnog organa za državnu pomoć, kako se to zahtijeva u *Privremenom sporazumu SSP-a*." Nadalje, na strani 44. navodi se sljedeća ocjena: "U vezi s **državnom pomoći** nije postignut napredak. Državno zakonodavstvo je pripremljeno, ali nije usvojeno. Još uvijek se čeka na osnivanje radno nezavisnoga državnog javnog organa za državnu pomoć. Pripreme se moraju ubrzati kako bi BiH mogla ispuniti zahtjeve SSP-a."

GLAVA VII.

Pravda, sloboda, sigurnost (članovi 78.–85. SSP-a)

a Uvod – Općenita procjena ispunjenja obaveza BiH iz SSP-a u odnosu na prioritete Evropskog partnerstva vezano za izvještajni period

Glavom VII. *Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju* Bosna i Hercegovina preuzela je niz obaveza u oblasti jačanja institucija i vladavine prava, migracija, azila, upravljanja granicom te borbe protiv kriminala i terorizma. Kako je u trenutnoj fazi približavanja BiH Evropskoj uniji na snazi samo *Privremeni / Prijelazni trgovinski sporazum (Interim Agreement)*, koji je primarno usredotočen na postepenu liberalizaciju trgovinskih odnosa između ugovornih strana s krajnjim ciljem uspostavljanja zone slobodne trgovine do 1. jula 2013. godine, konkretnije obaveze za BiH u navedenoj oblasti sadržane su u nekim drugim relevantnim dokumentima, ugovornoga i neugovornog karaktera, kao što su dokumenti *Evropsko partnerstvo sa BiH* i *Mapa puta za liberalizaciju viznog režima*, kao i niz međunarodnih konvencija kod kojih se BiH pojavljuje kao ugovorna strana.

Konkretizacija perspektive o stavljanju BiH na tzv. bijelu šengensku listu nesumnjivo je predstavljala pozitivan impuls za intenzivnije djelovanje institucija u BiH u pravcu ispunjavanja definiranih obaveza.

b Nivo ispunjenja Akcionog plana

Vijeće ministara BiH usvojilo je odgovarajuće akcione planove za realizaciju prioriteta i obaveza sadržanih u dokumentima *Evropsko partnerstvo* i *Mapa puta za liberalizaciju viznog režima*, kao i kvartalne i polugodišnje izvještaje o njihovom provođenju. Dio obaveza sadržanih u navedenim dokumentima, u identičnoj ili sličnoj formi, međusobno se podudara, međutim, rokovi predviđeni za njihovu realizaciju nisu uvijek identični.

Dio Akcionog plana za realizaciju prioriteta iz *Evropskog partnerstva* koji se odnosi na poglavlje *Pravda, sloboda i sigurnost*, uključujući i političke kriterije, obuhvata **34** prioriteta i **241** aktivnost (mjeru), koji se usvajaju u cilju konkretizacije i preciznije realizacije definiranih prioriteta. Od ukupnog broja navedenih aktivnosti, prema dinamici Akcionog plana, **98** ih treba biti realizirano **do 31. decembra 2009. godine (86 do 1. jula te 12 u drugoj polovini 2009. godine)**, s tim što su za određene aktivnosti čija je realizacija nailazila na poteškoće u prethodnom periodu prolongirani rokovi za njihovo provođenje. Za potrebe analize aktivnosti se tretiraju kao tematske cjeline, te se stepen njihove realiziranosti ocjenjuje na osnovu ispunjenosti većeg dijela specifičnih koraka koje one obuhvaćaju. U odnosu na period obuhvaćen prethodnim izvještajima, analiza ukazuje na slijedeći ostvareni rezultat:

Realizirane aktivnosti

- Konstituiran Nezavisni odbor, imenovan njegov predsjednik i usvojen Pravilnik o radu;
- konstituiran Odbor za žalbe građana i Odbor za žalbe policijskih službenika;
- Vijeće ministara BiH usvojilo *Strategiju za borbu protiv korupcije za period 2009.–2014. godine* i Akcioni plan za provođenje *Strategije za borbu protiv korupcije 2009.–2014. godine*; utvrđen je i Prijedlog zakona o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije te upućen u Parlamentarnu skupštinu BiH na razmatranje u osnovnoj proceduri;
- Vijeće ministara BiH usvojilo *Strategiju za borbu protiv organiziranog kriminala 2009.–2012. godine*;
- usvojen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranju terorističkih organizacija, dok je usvajanje podzakonskih akata u toku; Vijeće ministara BiH usvojilo *Strategiju za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorističkih aktivnosti u BiH 2009.–2013. godine*, kao i Akcioni plan za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorističkih aktivnosti u BiH 2009.–2013. godine; završena faza III AMLS i *update softwarea*, očekuje se započinjanje završne – faze IV;
- usvojen „Migracioni profil BiH“; donijeta Odluka o obavezi dostavljanja statističkih podataka o migracijama i međunarodnoj zaštiti; uspostavljen i pušten u rad Informacijski sistem za migracije; privedena kraju druga faza izgradnje imigracijskog centra;
- potpisan Sporazum o uspostavljanju sistema elektronske razmjene podataka iz policijskih i tužilačkih evidencija, te kao sjedište sistema određena Agencija za identifikacijske dokumente, evidenciju i razmjenu podataka (IDDEEA);
- Vijeće ministara BiH usvojilo *Strategiju reintegracije povratnika po osnovu sporazuma o readmisiji*;
- usvojen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Agenciji za istrage i zaštitu BiH (SIPA);
- usvojen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o graničnoj policiji BiH;
- usvojen Zakon o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima;
- usvojen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o policijskim službenicima BiH;

- usvojen Zakon o izmjenama Zakona o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera BiH u cilju usklađivanja s preporukama Vijeća Evrope iz 2006. godine, kao i odgovarajući podzakonski akti; sačinjeni i prečišćeni tekstovi Zakona i relevantnih podzakonskih akata kao dodatni doprinos njihovoj kvalitetnijoj implementaciji i usaglašenosti podzakonskih akata sa Zakonom;
- usvojen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave BiH;
- usvojen Zakon o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije;
- usvojen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o krivičnom postupku;
- otvorena je nova zgrada Centra za ilegalne imigrante;
- Vijeće ministara BiH usvojilo novi Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva sigurnosti BiH; završena je procedura prijema novih kadrova u Sektoru za imigraciju Ministarstva; dostignut je predviđeni broj od 185 uposlenika u Službi za poslove sa strancima Ministarstva sigurnosti BiH, a u skladu s Pravilnikom o sistematizaciji Službe; iako je aplikacija za finansiranje izgradnje Službe za poslove sa strancima iz sredstava IPA 2009. upućena na vrijeme, projekt nije prošao kandidaturu (nije odobren);
- usvojeni su preostali podzakonski akti u skladu sa Zakonom o kretanju i boravku stranaca i azilu: Pravilnik o pokriću troškova vraćanja i stavljanja stranaca pod nadzor, Pravilnik o obavezama prijevoznika i organizatora turističkoga i sličnog putovanja, Pravilnik o centralnoj bazi podataka o strancima, Odluka o najmanjem iznosu sredstava za održavanje stranaca za vrijeme namjeravanog boravka u BiH, Pravilnik o međunarodnoj zaštiti (azilu) u BiH, Pravilnik o izdavanju viza za dugoročni boravak (viza D) i postupanju kod takvih viza i Pravilnik kod izdavanja viza u diplomatsko-konzularnim predstavništvima BiH;
- usvojena Odluka o imenovanju Koordinacijskog tijela za praćenje implementacije *Strategije u oblasti imigracija i azila* i njenog pripadajućeg Akcionog plana za period 2008.–2011. godina; sastanci Koordinacijskog tijela održavaju se na mjesečnom nivou;
- u skladu s kadrovskim potencijalima, raspoloživim budžetskim sredstvima i smještajnim kapacitetima, izvršeno djelimično popunjavanje Finansijsko-obavještajne jedinice Odsjeka za sprečavanje i istraživanje krivičnih djela pranja novca i finansiranja terorizma i Upravljačkog odsjeka SIPA-e – stručni savjetnik za međunarodnu saradnju u Odsjeku za sprečavanje i istraživanje krivičnih djela, zamjenik načelnika Finansijsko-obavještajne jedinice te tri djelatnika iz Odsjeka za sprečavanje i istraživanje krivičnih djela premještena u Kriminalističko-istražno odjeljenje SIPA-e;
- produženjem prijelaznog roka za zapošljavanje u SIPA-i, nakon usvajanja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o policijskim službenicima, raspisan konkurs za prijem 109 policijskih službenika u SIPA-u, u skladu s modificiranim *Dinamičkim*

U okviru uspostavljenih radnih grupa i ministarskih konferencija pronađeni su odgovarajući modusi za ispunjavanje niza obaveza čija je realizacija u prethodnom periodu bila u ozbiljnom zastoju. Istovremeno, ovakav način definiranja modusa koji zadovoljavaju kako sve strane u BiH, tako i Evropsku komisiju, ukazuju na neophodnost osiguranja intenzivnijeg dijaloga i kvalitetnije koordinacije između različitih nivoa organizacije vlasti u BiH i Evropske komisije.

planom zapošljavanja policijskih službenika za 2009. godinu;

- usaglašen Akcioni plan za provođenje *Strategije nadzora nad opojnim drogama* i prosljeđen relevantnim tijelima na mišljenje; Strategijom predviđeno da nadzor nad njenom implementacijom vrši Ured za narkotike, a ne zasebna komisija;
- kadrovsko popunjavanje Odjeljenja za zaštitu svjedoka SIPA-e u izvještajnom periodu realizirano na nivou od oko 70 posto;
- uspostavljen Zajednički centar za analizu rizika za integrirano upravljanje granicom;
- ojačani infrastrukturni i profesionalni kapaciteti Agencije za zaštitu ličnih podataka.

Nerealizirane aktivnosti

- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o programu zaštite svjedoka u BiH (vraćen Ministarstvu pravde BiH na doradu) te usvajanje odgovarajućih podzakonskih akata;
- Zakon o izmjenama i dopunama Krivičnog zakona BiH;
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Sudu BiH;
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Tužilaštvu BiH;
- izbor direktora Direkcije za koordinaciju policijskih tijela;
- imenovanje direktora Agencije za školovanje i stručno obrazovanje;
- uspostavljanje azilantskog centra (kašnjenje u odnosu na definirane rokove);
- umjesto komisije za redovno praćenje, izvještavanje i revidiranje *Strategije nadzora nad opojnim drogama, prevenciju i suzbijanje zloupotrebe opojnih droga*, Strategijom predviđeno da monitoring njene implementacije vrši Ured za narkotike;
- usklađivanje zakona o bankarstvu FBiH i RS-a.

Opća politička nestabilnost, uzrokovana međudjelovanjem domaćih aktera i međunarodnih faktora prisutnih u BiH, te nastupajući opći izbori zakazani za 2010. godinu predstavljaju značajnu otežavajuću okolnost za budući kratkoročni napredak BiH u ispunjavanju obaveza u procesu evropskih integracija.

Parlamentarni proces i status zakonskih prijedloga i međunarodnih sporazuma s osvrtom na ustavnu osnovu i status naspram relevantnih zakona nižih nivoa vlasti

U parlamentarnoj proceduri se nalaze:

- Zakon o Agenciji za kontrolu i osiguranje prisilnog oduzimanja imovine stečene krivičnim djelima i upravljanje oduzetom imovinom;
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o krivičnom postupku BiH;
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Tužilaštvu BiH;

- Zakon o izmjenama Zakona o Sudu BiH;
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Pravobranilaštvu BiH;
- Zakon i izmjenama i dopunama Krivičnog zakona BiH.

Ustavna osnova i status naspram relevantnih zakona nižih nivoa vlasti

Ustavna osnova za usvajanje navedenih akata je član IV t. 4. (a) Ustava BiH. Priroda većine normativnih akata koje je prema Akcionom planu neophodno usvojiti i implementirati u narednom periodu, posebno onih koji se nalaze u parlamentarnoj proceduri, dopunskoga je ili amandmanskog karaktera u odnosu na postojeću legislativu u konkretnim oblastima.

Komentar

Primjetan je napredak u realizaciji definiranih obaveza od strane institucija u BiH u vezi s poglavljem *Pravda, sloboda i sigurnost* u odnosu na prethodni izvještajni period. Pozitivan impuls dinamičnijoj realizaciji definiranih obaveza od strane institucija u BiH tokom izvještajnog perioda nesumnjivo je predstavljala konkretizacija perspektive oslobađanja od viznog režima za preostale zemlje zapadnog Balkana jer, kako je prethodno istaknuto, značajan dio obaveza sadržanih u dokumentu *Evropsko partnerstvo sa BiH* srodan je (pa čak i identičan) s obavezama iz *Mape puta za liberalizaciju viznog režima*. Pozitivan moment također predstavlja i konačno rješavanje određenih spornih pitanja koja u prethodnom periodu nisu mogla biti riješena u okviru međuresornih radnih grupa ili čiji modusi regulacije nisu nailazili na zadovoljavajuću podršku u Parlamentarnoj skupštini BiH (npr. Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, određivanje lokacije servera za razmjenu podataka policijskih i tužilačkih agencija, itd.). Problemi identificirani u prethodnom izvještaju, a koji se primarno odnose na pokušaje prijenosa nadležnosti van procedura koje definira postojeći BiH Ustav, i dalje su prisutni. Opća politička nestabilnost, uzrokovana međudjelovanjem domaćih aktera i međunarodnih faktora prisutnih u BiH, te nastupajući opći izbori zakazani za 2010. godinu predstavljaju značajnu otežavajuću okolnost za budući kratkoročni napredak BiH u ispunjavanju obaveza u procesu evropskih integracija.

GLAVA VIII. POLITIKE SARADNJE

a Opća ocjena realizacije obaveza BiH u odnosu na SSP i prioritete Evropskog partnerstva

Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju predviđeno je uspostavljanje uske saradnje između Bosne i Hercegovine i Evropske unije u cilju razvoja i napretka naše zemlje. U poglavlju *Politike saradnje* definirano je 25 oblasti u kojima BiH treba uskladiti svoje politike i zakonodavstvo s pravnom stečevinom EU-a (*acquis communautaire*). Za svaku oblast odlukom Vijeća EU-a o principima, prioritetima i uvjetima sadržanim u *Evropskom partnerstvu sa BiH* od 18. 2. 2008 utvrđeni su prioriteti: kratkoročni (očekuje se da budu ispunjeni u roku od jedno do dvije godine) i srednjoročni (očekuje se da budu ispunjeni u roku od tri do četiri godine). S tim u vezi Direkcija za evropske integracije je izradila, a Vijeće ministara usvojilo Akcioni plan za realizaciju prioriteta sadržanih u dokumentu *Evropsko partnerstvo*, s precizno utvrđenim rokovima za ispunjenje pojedinih aktivnosti i obaveza.

b Stupanj realizacije Akcionog plana

Akcionim planom za implementaciju prioriteta iz *Evropskog partnerstva* u oblasti *politike saradnje* obuhvaćeno je 58 kratkoročnih i 28 srednjoročnih prioriteta i više od 600 različitih aktivnosti (mjera). Predviđene aktivnosti obuhvaćaju, s jedne strane, stvaranje i / ili poboljšavanje zakonodavnog okvira, a s druge uspostavu i jačanje institucionalnih mehanizama i kapaciteta u datim oblastima. S obzirom na to da Glava VIII., *Politike saradnje*, tretira 25 različitih oblasti u kojima je neophodno vršiti harmonizaciju zakonodavstva i pravnih

Akcionim planom za implementaciju prioriteta iz Evropskog partnerstva u oblasti Politike saradnje obuhvaćeno je 58 kratkoročnih i 28 srednjoročnih prioriteta i više od 600 različitih aktivnosti (mjera). Rezultati analize pokazuju da je, usprkos pomacima u pojedinim oblastima, nivo ispunjenosti Akcionog plana daleko ispod 50 posto. Naročit zaostatak primjetan je u procesu donošenja normativnog okvira, o čemu govori podatak da je u parlamentarnoj proceduri u periodu izvještavanja usvojeno samo šest zakonskih akata.

propisa *s acquis communautaireom*, te da je odgovornost za njihovu implementaciju podijeljena između različitih ministarstava na državnome, entitetskim i kantonalnim nivoima, generalna je ocjena da je napredak u ovoj oblasti ograničen i neujednačen. Zadovoljavajući tempo u ispunjavanju obaveza iz SSP-a i *Evropskog partnerstva* primjetan je, naprimjer, u oblasti carina i poreza, obrazovanja, revizije i finansijske kontrole, dok je u ostalim oblastima, posebno u oblasti poljoprivrede, energetskoga i industrijskog sektora, socijalne politike i zapošljavanja te zaštite životne sredine nezadovoljavajući.

Određeni pomaci u oblasti *Politike saradnje* postignuti su kada se govori o uspostavi i osiguranju operativnosti te jačanju ljudskih i materijalnih kapaciteta određenih institucija na državnom nivou, poput Ureda za veterinarstvo, Ureda koordinatora za javnu upravu, Regulatornog odbora za željeznice i Uprave za indirektno oporezivanje. S druge strane, određeni broj institucija, poput agencije za zaštitu okoline, regionalnog centra za mentalno zdravlje ili agencije za razvoj informacijskog društva još uvijek nije ni osnovan zbog neusvajanja odgovarajućeg normativnog okvira.

Kao i ranijim periodima izvještavanja, stiče se utisak da je osnovni uzrok navedenome vezan za blokadu reformskih procesa na svim nivoima i nedostatak političkog konsenzusa o neophodnosti prenošenja određenih nadležnosti s entitetskoga na državni nivo.

1. Ekonomska i trgovinska politika

Dokument *Evropsko partnerstvo sa BiH* sadrži sedam kratkoročnih prioriteta u oblasti ekonomske i trgovinske politike (koji se tiču jačanja makroekonomske stabilnosti, ubrzanja procesa privatizacije, razvijanja fiskalnih mehanizama, kontrole javnoga duga, upravljanja preduzećima, jačanja trgovačkih sudova i jačanje pravnog sistema, za čiju implementaciju je Akcionim planom programirano 59 aktivnosti i mjera.

a) Makroekonomska stabilnost

- Stvarni rast BDP-a u 2008. godini pao je na 5,4% u odnosu na 6,8% iz 2007. godine.
- U FBiH je zabilježen pad industrijske proizvodnje u prvih devet mjeseci 2008. godine od 10,5%, dok se u RS-u industrijska proizvodnja povećala za 16,7%.
- Deficit tekućeg računa se povećao na 14,7% u 2008. godinu u odnosu na 12,7%.
- Vanjski javni dug iznosi 17,5% BDP-a.
- Stopa nezaposlenosti mjerena anketom radne snage ILO-a se sa 23,4% u 2008. godini povećala na 24,1%.
- Godišnja inflacija je u julu 2009. godine iznosila -1,2%.
- Odnos prihoda i rashoda u vladinom sektoru je u 2008. godini iznosio 46% naspram 50%, odnosno ostvaren je deficit od 4%.
- Javni dug se u 2009. godini povećao u odnosu na 27,8% BDP-a iz 2008. godine zbog značajnog budžetskog deficita i kreditnog sporazuma s MMF-om.

b) Privatizacija

- U RS-u je za period april 2008. – maj 2009. godina privatizirano jedno strateško i deset manjih preduzeća. Ukupno je privatizirano 69% početne mase državnog kapitala.

- U FBiH je proces privatizacije usporen, dijelom i zbog neusvajanja vladine strategije privatizacije.

c) Slobodan ulazak i izlazak sa tržišta

- Dobivanje građevinske dozvole je pojednostavljeno olakšanjem upisa novih zgrada u zemljišne i vlasničke knjige.
- Prijenos vlasništva je efikasniji zahvaljujući kompjuterizaciji zemljišnog registra.
- Vlada RS-a usvojila je Zakon o preduzećima, kojim je pojednostavljen proces njihovog osnivanja.
- U RS-u je proveden projekt "zakonodavne giljotine" koji je imao za cilj smanjenje administrativnih opterećenja, dok je isti projekt u FBiH otpočet polovinom 2009. godine.

d) Pravni sistem

- Aktivnosti na poboljšanju pravne pouzdanosti ne realiziraju se predviđenim tempom, usprkos uvođenju novog *Sistema upravljanja slučajevima*.

Ograničen napredak u jačanju institucionalne saradnje registriran je u domenu jačanja ljudskih i materijalnih kapaciteta postojećih institucija (RAK, UIO, Ured za veterinarstvo i Ured koordinatora za javnu upravu).

2. Saradnja u oblasti statistike (član 88.)

Za realizaciju četiri kratkoročna i dva srednjoročna prioriteta u ovoj oblasti Akcionim planom predviđeno je 25 različitih aktivnosti. Od navedenoga ostvareno (ni)je slijedeće:

- Premda se prvi kratkoročni prioritet tiče poboljšanja rada Agencije za statistiku, aktivnosti na jačanju saradnje između entitetskih statističkih zavoda i Agencije nisu u potpunosti realizirane i nisu dale adekvatne rezultate.
- Višegodišnji *master plan* za izradu nacionalnih računa se ne primjenjuje.
- Nisu u dovoljnoj mjeri provedene aktivnosti vezano za razvoj statistike. poljoprivrede, obrazovanja, zdravlja i energetike.
- Usvojen je plan rada Agencije za statistiku za period 2009.–2012. godina.
- Izrađen je registar poslovnih subjekata.
- Utvrđeni su datumi za provođenje popisa stanovništva i osnovane radne grupe za pripremu popisa.
- Poduzimaju se određene mjere na poboljšanju statistike u slijedećim oblastima: industrija, građevinska industrija i strukturna poslovna statistika.

3. Saradnja u oblasti bankarstva, osiguranja i ostalih finansijskih usluga

Akcionim planom je za realizaciju pet kratkoročnih i tri srednjoročna prioriteta u ovoj oblasti predviđeno 55, odnosno 53 aktivnosti. Od toga je urađeno slijedeće:

- Osigurana je stabilnost finansijskog sistema usprkos međunarodnoj krizi u finansijskom sektoru.
- Vlada RS-a je uspostavila sistem za poboljšanje koordinacije između svojih nadzornih agencija.

- Realizirane su aktivnosti na jačanju (analitičkih) kapaciteta Centralne banke Bosne i Hercegovine.
- Nisu realizirane aktivnosti na uspostavi državnog nadzora nad finansijskim tržištem, odnosno nadzor nad finansijskim tržištem još je u nadležnosti entiteta.

4. Saradnja u oblasti revizije i finansijske kontrole

Za realizaciju dva kratkoročna prioriteta u ovoj oblasti Akcionim planom predviđeno je šest aktivnosti. U posmatranom periodu postignuto je slijedeće:

- Aktivnosti usmjerene na uspostavljanje mehanizama javne interne finansijske kontrole (PIFC) u značajnoj mjeri su realizirane: provode se zakoni o internoj reviziji na entitetskim i državnom nivou; izrađena je strategija o politici djelovanja PIFC-a na entitetskom i državnom nivou.
- Na državnom nivou i u RS-u su uspostavljene centralne jedinice za usklađivanje (CHU), dok je u FBiH ove jedinice potrebno osnovati.
- Aktivnosti usmjerene na osiguravanje vanjske revizije provode se u kontinuitetu i na zadovoljavajući način, dok je nedostatak očigledan u odnosu na provedbu mjera koje se tiču postupanja u skladu s preporukama institucija glavnog revizora.

5. Saradnja u oblasti industrije (član 92.) i srednjih i malih preduzeća

U ovoj oblasti definirana su tri kratkoročna i dva srednjoročna prioriteta, ali nisu konkretizirane mjere za njihovu implementaciju. U odnosu na predviđene prioriteta moguće je zaključiti slijedeće:

- Nije izrađena sveobuhvatna strategija ekonomskog razvoja Bosne i Hercegovine.
- Nije usklađeno entitetsko zakonodavstvo.
- Nije izrađen nacionalni kodeks za upravljanje preduzećima.
- Nisu realizirane mjere kojima bi se osigurala operativnost jedinstvene registracije preduzeća u cijeloj zemlji.

6. Saradnja u oblasti poljoprivrede i ribarstva (čl. 95. i 96.)

U Evropskom partnerstvu za BiH navodi se pet kratkoročnih i četiri srednjoročna prioriteta u oblasti poljoprivrede i poljoprivredno-industrijskog sektora. U Akcionom planu za njihovu provedbu bilo je predviđeno da se njihova realizacija omogući provođenjem 63 različite mjere kod kratkoročnih prioriteta i 36 različitih mjera kod srednjoročnih prioriteta. Od predviđenih aktivnosti u zadatim vremenskim okvirima realizirano (ni)je:

- Nije izrađeno popratno zakonodavstvo za provedbu Okvirnog zakona o poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvoju BiH.
- Nisu realizirane aktivnosti usmjerene ka osnivanju državnog ministarstva poljoprivrede, prehrane i ruralnog razvoja.
- Nisu realizirane aktivnosti na uspostavljanju registra farmi i klijenata na nivou države.
- Nisu realizirane aktivnosti na usklađivanju sistema zemljišnih registara.

- Nije usvojeno provedbeno zakonodavstvo o higijeni hrane i službenoj kontroli koje bi omogućilo provedbu Zakona o genetski modificiranim organizmima.
- Nisu ojačani ljudski kapaciteti u Agenciji za sigurnost hrane.
- Državni Zakon o veterinarstvu nije u potpunosti usklađen s *acquisem*.
- Ojačani su ljudski kapaciteti u Uredu za veterinarstvo, a državna Uprava za zaštitu zdravlja postala je operativna.
- Usvojeno je provedbeno zakonodavstvo za sprečavanje širenja štetnih organizama, o mineralnim đubrivima i pravilnik o prodaji sjemena.
- Osnovano je Savjetodavno vijeće za poljoprivredu, prehranu i ruralni razvoj.

7. Saradnja u oblasti carina (član 97.) i poreza (član 98.)

Evropskim partnerstvom sa BiH u oblasti carina i poreza utvrđeno je osam kratkoročnih i dva srednjoročna prioriteta, čija implementacija se, kada su u pitanju kratkoročni prioriteta, nastojala osigurati realizacijom čak 57 aktivnosti i mjera, shodno Akcionom planu, te još 16 aktivnosti za realizaciju srednjoročnih prioriteta. Od toga (ni)je implementirano slijedeće:

- Nije potpisana *Istanbulska konvencija o karnetu ATA za privremeni prijem robe*.
- Aktivnosti usmjerene na jačanje ljudskih i informatičkih kapaciteta Uprave za indirektno oporezivanje (UIO) nisu u potpunosti realizirane, posebno u pogledu interne revizije, analize rizika i obavještajnog rada.
- Potpisana je *Konvencija o međunarodnom prijevozu robe pod karnetima TIR*.
- Implementirane su aktivnosti na usklađivanju nomenklatura za svrstavanje robe u BiH s *Kombiniranom nomenklaturom EU-a*.
- Usvojen je Zakon o akcizama kojim je osiguran veći, ali ne i potpuni stepen usklađenosti s *acquisem*.
- Potpisani su sporazumi o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprečavanju fiskalne utaje s Albanijom, Kuvajtom, Austrijom, Alžirom i Litvanijom.

8. Saradnja u oblasti zapošljavanja i socijalne politike (član 99.)

Za ovu oblast *Evropsko partnerstvo* identificira četiri kratkoročna i jedan srednjoročni prioritet. Ključna su pitanja u ovoj oblasti razvoj politika socijalne uključenosti i socijalne zaštite, mehanizma socijalnog dijaloga te poboljšanje situacije osoba s onesposobljenjem putem realizacije 22 različite aktivnosti. U kontekstu navedenog ostvareno (ni)je:

- Nisu usaglašeni entitetski i kantonalni zakoni o radu.
- Vlade FBiH, RS-a i Brčko distrikta usvojile su zasebne strategije zapošljavanja 2009.–2013., ali nisu realizirane aktivnosti na donošenju državne strategije zapošljavanja niti na usklađivanju entitetskih strategija.
- Nisu realizirane mjere usmjerene na pospješivanje socijalnog dijaloga na državnom nivou.
- Nisu provedene aktivnosti na reformi socijalne zaštite.

- Nije oformljeno ekonomsko-socijalno vijeće na nivou Bosne i Hercegovine.
- U oblasti zdravstva još nije usvojena *Mapa puta* izrađena 2008.
- Nije sačinjen strateški plan za razvoj zdravstva na državnom nivou, a entitetske razvojne strategije u zdravstvu su još uvijek u izradi.
- Nisu realizirane aktivnosti u oblasti zaštite mentalnog zdravlja i deinstitucionalizacije.
- Nisu realizirane mjere za uspostavu i funkcioniranje regionalnog centra za saradnju na području mentalnog zdravlja u BiH.
- RS je uspostavila Ekonomsko-socijalno vijeće na nivou entiteta.
- Usvojen je Zakon o antidiskriminaciji.
- Potpisana je Konvencija UN-a o pravima osoba s invaliditetom.
- Usvojena je *Državna strategija za kontrolu droga i sprečavanje korištenja i zloupotrebe narkotika*.
- Uspostavljena je državna Komisija za provođenje međunarodnih zdravstvenih propisa Svjetske zdravstvene organizacije (WHO).
- Ratificirana je Okvirna konvencija o kontroli duhana WHO-a.
- Uspostavljena je Državna regulatorna agencija za radijacijsku i nuklearnu sigurnost.

9. Saradnja u oblasti obrazovanja i istraživanja (član 100.)

Za oblast obrazovanja i istraživanja utvrđeno je pet kratkoročnih i dva srednjoročna prioriteta. Od aktivnosti predviđenih Akcionim planom realizirano (ni)je:

- Saradnja na nivou konferencije ministara je intenzivirana i poboljšana, što je rezultiralo usvajanjem slijedećih dokumenata: *Sporazuma o uspostavi Vijeća za opće obrazovanja u BiH* i *Sporazuma o zajedničkom jezgru plana i programa za predškolsko obrazovanje*.
- Imenovani su direktori i upravni odbori slijedećih agencija: Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta, Agencije za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje i Centra za informiranje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja.
- Usvojen je Zakon o izmjenama i dopunama Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u BiH.
- Usvojen je dio provedbenog zakonodavstva za primjenu Okvirnog zakona o srednjem stručnom obrazovanju i obuci: Pravilnik o uspostavi i organizaciji mreže srednjih stručnih škola u BiH i Pravilnik o pravilima i načinima registracije udruženja srednjih stručnih škola u BiH.
- Kantonalni zakoni o predškolskom, srednjoškolskom i visokoškolskom obrazovanju nisu usklađeni s okvirnim zakonima na državnom nivou, dok se u nekim kantonima još uvijek ne primjenjuje devetogodišnji plan i program osnovnoškolskog obrazovanja.
- Radna grupa za razvoj analitičke informacije o načinu prevladavanja problema "dvije

škole pod jednim krovom“ dostavila je prijedloge i na osnovu njih se provode određene aktivnosti u rješavanju ovoga problema.

- Zakon o kulturnom naslijeđu BiH nije usvojen.
- Nije donesen okvirni zakon o osnovama naučnoistraživačke djelatnosti i koordinaciji unutrašnje i međunarodne istraživačke saradnje BiH.
- Nije donesen zakon o nauci i tehnologiji.
- Nije izrađena strategija za razvoj nauke.

10. Saradnja u oblasti audiovizualnih usluga i medija (član 102.) i informacijskog društva (član 103.)

U dokumentu *Evropsko partnerstvo sa BiH* sadržana su tri kratkoročna i tri srednjoročna prioriteta za oblast informacijskog društva, medija i audiovizualnih usluga. Od planiranih aktivnosti za njihovu realizaciju ostvareno (ni)je:

- Zakon o Javnom radio-televizijskom servisu Federacije BiH nije u potpunosti usklađen sa Zakonom o Javnom radio-televizijskom sistemu BiH.
- Nezavisnost RAK-a je ugrožena jer nije imenovan generalni direktor ove agencije i članovi Vijeća RAK-a.
- Zbog ovoga su prolongirane aktivnosti na usvajanju i realizaciji niza akata u oblasti emitiranja i telekomunikacija koje su pripremljene unutar ove agencije.
- Nije usvojen državni zakon o razvoju informacijskog društva.
- Nije uspostavljena državna agencija za razvoj informacijskog društva.
- Ratificirana je *Konvencija UNESCO-a o zaštiti i promociji raznolikosti kulturnog izraza*.
- Usvojena su pravila o uvjetima pružanja i distribucije audiovizualnih medijskih usluga i RTV programa.
- Vlada RS-a osnovala je Agenciju za razvoj informacijskog društva na entitetskom nivou.
- Nije usvojeno provedbeno zakonodavstvo koje bi omogućilo implementaciju Zakona o elektronskom poslovanju.
- Vlada RS-a je usvojila Zakon o elektronskom poslovanju na entitetskom nivou i izradila strategiju za e-vladu.

Premda je Višegodišnjim indikativnim planskim dokumentom EU-a 2009.–2011. godine BiH dodijeljeno 89,1 milion eura u okviru IPA-e za programe u oblasti javne uprave, ustavne reforme, vladavine prava, civilnog društva, kulture, razvoja malih i srednjih preduzeća, tržišta rada i usklađivanja zakonodavstva u 2009. godini, ostaje otvorenim – da li će izdvojena sredstva pomoći u pospješivanju procesa reformi u trenutačnim političkim okolnostima.

11. Saradnja u oblasti transportne politike (član 106.)

U oblasti transportne politike dokument *Evropsko partnerstvo* identificira četiri kratkoročna i tri srednjoročna prioriteta. Kratkoročni prioriteti vezani su uglavnom za približavanje domaćeg zakonodavstva *acquisu* u oblasti cestovnoga, željezničkog i zračnog prometa.

- Nije izvršena vertikalna integracija željeznica.
- *Međunarodna konvencije o sigurnosti života na moru (SOLAS konvencija) i Međunarodni kodeks o sigurnosti brodova i lučkih objekata (ISPS kodeks) nisu potpisani.*
- Usvojen je i provodi se Petogodišnji plan 2009.–2013. godina.
- Provedene su određene aktivnosti na uspostavi sistema karneta TIR i primjene digitalnih tahografa.
- Vlada RS-a je usvojila Zakon o prevozu u drumskom saobraćaju i Program bezbjednosti saobraćaja na putevima RS-a.
- Usvojen je Zakon o civilnom zrakoplovstvu i Zakon o agenciji za pružanje usluga u zračnoj plovidbi BiH.
- Usvojen je Zakon o civilnom zrakoplovstvu, ali je potrebno njegovo usklađivanje kako bi se stvorila osnova za uspostavu nezavisnog tijela za istrage o nesrećama u civilnom zrakoplovstvu.

12. Saradnja u oblasti energije (član 107.)

U dokumentu *Evropsko partnerstvo sa BiH* utvrđena su dva kratkoročna prioriteta u ovoj oblasti: 1. Ispuniti obaveze koje proizlaze iz Ugovora o energetske zajednici od 1. jula 2007. godine u pogledu potpune provedbe *acquisa* o unutrašnjem tržištu plina i električne energije, te prekogranične razmjene električne energije i 2. Izraditi i usvojiti sveobuhvatnu energetske strategiju. U Akcionom planu ovi prioriteti nisu dalje operacionalizirani, međutim analizom napretka u energetske sektoru moguće je ustvrditi slijedeće:

- Zbog političke blokade rad državne kompanije za prijenos energije (TRANSCO) bio je blokiran do kraja novembra.
- Nije donesen državni zakon o plinu niti je uspostavljen državni regulator u ovoj oblasti.
- Nije izrađena državna strategija za razvoj energetske sektora.
- Nije usvojeno popratno zakonodavstvo za provedu Zakona o zaštiti od zračenja i nuklearnoj sigurnosti u BiH.
- Potpisane su slijedeće konvencije: *Konvencija o ranom obavještanju o nuklearnim nesrećama, Konvencija o zaštiti od nuklearnog materijala i Konvencija o pomoći u slučaju nuklearne nesreće ili radiološke opasnosti.*

13. Saradnja u oblasti životne sredine

U dokumentu *Evropsko partnerstvo sa BiH* utvrđeno je pet kratkoročnih i tri srednjoročna prioriteta u oblasti okoliša. Od aktivnosti predviđenih Akcionim planom implementirano (ni)je:

- Nije ratificirana *Konvencija o procjeni utjecaja na životnu sredinu u prekograničnom kontekstu (ESPOO konvencija) i Štokholmska konvencija o trajnim organskim zagađivačima.*

- Direktiva EU-a o strateškoj procjeni utjecaja na životnu sredinu (SEA) nije prenesena u nacionalno zakonodavstvo.
- Nije usvojeno entitetsko zakonodavstvo o kvalitetu zraka.
- Nisu provedene aktivnosti u oblasti kontrole industrijskog zagađenja i upravljanja rizikom te hemikalija i buke.
- Nije usvojen državni zakon o zaštiti životne sredine, niti je uspostavljena državna agencija za životnu sredinu
- Agencije za vode u FBiH su operativne, dok je osnivanje agencije u RS-u još u toku.
- Uspostavljena je Agencija za vodno područje rijeke Save.
- Usvojeno je provedbeno zakonodavstvo za implementaciju zakona o vodama, cijenama vode, štetnim i opasnim materijama i njihovim maksimalnim dozvoljenim nivoima na površini vode.
- Usvojena je državna strategija i akcioni plan za zaštitu biološke raznovrsnosti i raznovrsnosti krajolika BiH.

14. Saradnja u oblasti javne uprave (član 111.)

Dokument *Evropsko partnerstvo sa BiH* među ključne prioritete ubraja i reformu javne uprave, gdje su kao ključni definirani kratkoročni prioriteti: Uredu koordinatora za reformu javne uprave osigurati neophodne ljudske i materijalne resurse; dalje unaprijediti procedure za zapošljavanje zasnovane na kriterijima objektivnosti, kvaliteta, transparentnosti; uskladiti zakone o državnoj službi; dovršiti spajanje državnoga i entitetskih ombudsmena i osigurati rad Ureda ombudsmena na državnom nivou – kao i srednjoročni prioritet: provesti reformu javne uprave i njenu održivost te povećati kapacitete za njeno postupno usklađivanje s *acquisem*. Realizacija navedenih prioriteta prema Akcionom planu operacionalizirana je kroz 12 (+4) različite aktivnosti. Od toga (ni)je ispunjeno:

- Aktivnosti na uspostavljanju efikasnijih procedura zapošljavanja državnih službenika, njihovoj modernizaciji i većem stupnju saradnje između različitih nivoa uprave – nisu realizirane.
- Ojačani su ljudski i materijalni resursi u Uredu koordinatora za reformu javnu upravu (PARCO).
- Usaglašeni su zakoni o državnoj službi.
- Imenovanje državnih službenika visokog nivoa u ključnim institucijama (UIO i RAK) blokirano je utjecajima politike na ovaj proces.

Parlamentarni proces i status zakonskih prijedloga i međunarodnih sporazuma s osvrtnom na ustavnu osnovu i status naspram relevantnih zakona nižih nivoa vlasti

Parlamentarna skupština BiH je u toku izvještavanog perioda usvojila slijedeće zakone relevantne za oblasti koje pokrivaju *Politike saradnje*: Zakon o zabrani diskriminacije, Zakon o zaštiti domaće proizvodnje unutar CEFTA-e, Zakon o akcizama, Zakon o zrakoplovstvu i Zakon o Agenciji za pružanje usluga u zračnoj plovidbi, te Zakon o osnovama naučnoistraživačke djelatnosti i koordinaciji međunarodne istraživačke saradnje BiH. U parlamentarnoj proceduri entitetskim glasanjem odbijeno je čak pet prijedloga zakonskih akata usaglašenih s pravnom stečevinom EU-a, čije je usvajanje bilo predviđeno Akcionim planom. Radi se o slijedećim zakonima: Prijedlog zakona o prijevozu opasnih materija, Prijedlog zakona o radu i zapošljavanju, Prijedlog zakona o unutrašnjoj i pomorskoj plovidbi, Prijedlog zakona o javnim putovima te Prijedlog zakona o Agenciji za razvoj informacijskog društva Bosne i Hercegovine.

U parlamentarnoj proceduri se trenutno nalaze: Prijedlog zakona o učeničkom i studentskom standardu u BiH, Prijedlog zakona o duhanu, Prijedlog zakona o općoj sigurnosti proizvoda i Prijedlog zakona o slobodnim zonama, čije je usvajanje neizvjesno s obzirom na opću klimu političke nestabilnosti i međuentitetske nesaradnje.

Otežan, spor i u krajnjoj liniji nedjelotvoran parlamentarni proces rezultat je i činjenice da u velikom broju oblasti koje pokrivaju *Politike saradnje* ne postoji ustavna nadležnost na državnom nivou, nego je zakonodavna i izvršna odgovornost podijeljena između entiteta, odnosno entiteta i kantona. Stalno odbijanje Vlade RS-a da se određene nadležnosti s entitetskog prenesu na državni nivo kao i neusaglašavanje entitetskih i kantonalnih zakonodavstava govori o nepostojanju svijesti o neophodnosti ubrzanja reformskih procesa i izričito deklarativnoj prirodi podrške pristupu BiH evropskim integracijama.

Komentari

Rezultati analize pokazuju da je, usprkos pomacima u pojedinim oblastima, nivo ispunjenosti Akcionog plana općenito nezadovoljavajući. Definirane obaveze uglavnom se odnose na stvaranje zakonodavnog okvira i uspostavljanje i jačanje institucionalne strukture. Naročito zaostatak primjetan je u procesu donošenja normativnog okvira, budući da je u parlamentarnoj proceduri usvojeno samo šest zakonskih akata: *Zakon o zabrani diskriminacije*, *Zakon o zaštiti domaće proizvodnje unutar CEFTA-e*, *Zakon o akcizama*, *Zakon o zrakoplovstvu* i *Zakon o Agenciji za pružanje usluga u zračnoj plovidbi te Zakon o osnovama naučnoistraživačke djelatnosti i koordinaciji međunarodne istraživačke saradnje BiH*. Ovo, s druge strane, blokira uspostavu novih institucija, koje ne mogu početi raditi dok se ne usvoji odgovarajući zakonski okvir. Ograničen napredak u jačanju institucionalne saradnje registriran je u domenu jačanja ljudskih i materijalnih kapaciteta postojećih institucija (RAK, UIO, Ured za veterinarstvo i Ured koordinatora za javnu upravu).

Određeni pomaci napravljeni su i u postizanju operativnosti i funkcionalnosti institucionalnih struktura za provođenje pretpristupnih obaveza reguliranih SSP-om i *Evropskim partnerstvom*, posebno *Procesa praćenje reformi (RPM)*. U toku 2009. godine održan je jedan plenarni sastanak RPM-a, šest sektorskih sastanaka RPM-a, pet sastanaka privremenih pododbora i jedan sastanak Privremenog odbora. Iako je postojala pretpostavka da će uspostava i adekvatno funkcioniranje ovih tijela pomoći ubrzanju procesa ispunjavanja pretpristupnih obaveza, evidentno je da je ključni faktor za uspješnost njihovog provođenja zapravo postojanje političke volje i saglasnosti za njihovo provođenje između entiteta. Nažalost, produbljivanje političke klime i njena kulminacija u drugoj polovini 2009. godine imali su negativan učinak, jer poglavlje *Politike saradnje* pokriva one oblasti u kojima u najvećem broju slučajeva ne postoji državna zakonodavna i izvršna nadležnost.

Iako je *Višegodišnjim indikativnim planskim dokumentom EU-a 2009.–2011.* Bosni i Hercegovini dodijeljeno 89,1 milion eura u okviru IPA-e za programe u oblasti javne uprave, ustavne reforme, vladavine prava, civilnog društva, kulture, razvoja malih i srednjih preduzeća, tržišta rada i usklađivanja zakonodavstva u 2009. godini, ostaje otvorenim – da li će izdvojena sredstva pomoći u postizavanju procesa reformi u trenutnim političkim okolnostima.

GLAVA IX.

Finansijska saradnja (članovi 112.–114. SSP-a)

a Opća procjena ispunjenja obaveza BiH iz SSP-a u odnosu na prioritete Evropskog partnerstva vezano za izvještajni period

U vezi s pružanjem finansijske pomoći *Evropsko partnerstvo* zahtijeva razvoj procedura i administrativnih kapaciteta koji će osigurati efikasnu zaštitu finansijskih interesa EU-a u pružanju te pomoći. *Višegodišnji indikativni dokument o planiranju pomoći (Multi-Annual Indicative Financial Framework – MIFF)* uspostavlja opći okvir za pružanje pomoći, a posebni uvjeti utvrđuju se pojedinačnim godišnjim programima pomoći. Kako bi se pomoć operacionalizirala, BiH i EU potpisuju sporazum o finansiranju. Evropsko partnerstvo omogućava Bosni i Hercegovini pristup sredstvima iz regionalnih i horizontalnih programa.

Za IPA komponentu I, za podršku tranziciji i izgradnji institucija, odvojeno je 287,3 miliona eura, a manji dio sredstava je odvojen za IPA komponentu II, za aktivnosti vezane za prekograničnu saradnju – 15,9 miliona eura.

Kao potencijalna država kandidat, Bosna i Hercegovina ima korist od IPA fondova. Indikativna raspodjela za BiH prema *Višegodišnjem indikativnom finansijskom okviru za 2009.–2011. godinu* iznosi 303,2 miliona eura. Glavne su oblasti za koje je namijenjena pomoć, u okviru IPA komponenti – političke reforme i podrška uspostavi demokratskih institucija, ekonomska reforma i pomoć državi da ispoštuje zahtjeve procesa pridruživanja – približavanje evropskim standardima iz oblasti unutrašnjeg tržišta, sektorskih politika, pravosuđa, slobode i sigurnosti. Posebna komponenta programa će finansirati prekograničnu saradnju.⁴⁵

⁴⁵ "Kao potencijalna država kandidat, Bosna i Hercegovina ima korist od IPA fondova. Indikativna raspodjela za BiH prema *Višegodišnjem indikativnom finansijskom okviru (MIFF) za 2009.–2011. godinu* iznosi 303,2 miliona eura."

Općenito, može se konstatirati da Bosna i Hercegovina na zadovoljavajući način ispunjava obaveze proizašle iz SSP-a i Evropskog partnerstva u oblasti finansijske saradnje.

Finansijska podrška koja se pruža kroz program IPA (*Instrument za pretpristupnu pomoć*) u spomenutim oblastima prati prioritete utvrđene u *Evropskom partnerstvu*, procjene godišnjih izvještaja o napretku i *Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju*. Za IPA komponentu I, za podršku tranziciji i izgradnji institucija, odvojeno je 287,3 miliona eura, a manji dio sredstava je odvojen za IPA komponentu II – za aktivnosti vezane za prekograničnu saradnju – 15,9 miliona eura.

Evropska komisija realizira sredstva (IPA) u Bosni i Hercegovini preko Delegacije EK-a u našoj zemlji. Vlada je odredila državnog koordinatora za IPA-u, koji djeluje kao zastupnik BiH pred Komisijom. Podržava ga Direkcija za evropske integracije (DEI). Evropska komisija i BiH su uspostavile Odbor za upravljanje programiranjem i Odbor za upravljanje

projektima, koje čine predstavnici DEI-ja i Delegacije EK-a, u cilju adekvatne koordinacije programiranjem pomoći EU-a.

Općenito, može se konstatirati da Bosna i Hercegovina na zadovoljavajući način ispunjava obaveze proizašle iz SSP-a i *Evropskog partnerstva* u oblasti finansijske saradnje.

b Nivo ispunjenja Akcionog plana

Direkcija za evropske integracije je u svrhu implementacije SSP-a i *Privremenog sporazuma* pripremila dokument kojim se razrađuje akcioni plan za implementaciju za period juli 2008. – decembar 2009. godine. Međutim, Akcioni plan nije predvidio aktivnosti iz ove oblasti u tom periodu.

c Parlamentarni proces i status zakonskih prijedloga i međunarodnih sporazuma s osvrtom na ustavnu osnovu i status naspram relevantnih zakona nižih nivoa vlasti

U oblasti finansijske saradnje Parlament BiH uglavnom ima samo obavezu davanja saglasnosti u slučaju prekogranične saradnje s drugim državama. Parlamentarna saglasnost nije neophodna za projekte koji se provode samo unutar BiH. Naprimjer, Predstavnički dom Parlamentarne skupština BiH je na sjednici održanoj 14. oktobra 2009. godine dao odobrenje za ratifikaciju slijedećih sporazuma potrebnih za implementaciju prekogranične saradnje sa susjednim državama:

- a) Sporazum o finansiranju između Bosne i Hercegovine i Komisije Evropskih zajednica u pogledu prekograničnih programa između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske na osnovu komponente prekogranične saradnje u okviru *Instrumenta pretpristupne pomoći* (IPA) za 2008. godinu;
- b) Sporazum o finansiranju između Bosne i Hercegovine i Komisije Evropskih zajednica u pogledu prekograničnog programa između Bosne i Hercegovine i Republike Srbije

na osnovu komponente prekogranične saradnje u okviru *Instrumenta pretpristupne pomoći* za 2008. godinu;

- c) Sporazum o finansiranju između Bosne i Hercegovine i Komisije Evropskih zajednica u pogledu prekograničnog programa između Bosne i Hercegovine i Crne Gore na osnovu komponente prekogranične saradnje u okviru IPA-e za 2008. godinu.

Na osnovu odobrenja Parlamentarne skupštine navedene sporazume Predsjedništvo BiH je ratificiralo na 63. redovnoj sjednici 28. 10. 2009. Također, na 64. redovnoj sjednici 17. 11. 2009. Predsjedništvo je donijelo Odluku o prihvatanju Sporazuma o finansiranju između Bosne i Hercegovine i Komisije Evropskih zajednica u pogledu državnog programa saradnje (Dio I.) za 2009. godinu u okviru *Instrumenta za pretpristupnu pomoć*. Ovim činom omogućeno je otvaranje finansijskog aranžmana za slijedeću godinu.

Pozitivno je što su sredstva iz Sporazuma o finansiranju između Bosne i Hercegovine i Komisije Evropskih zajednica u pogledu državnog programa saradnje (Dio I.) za 2009. godinu u okviru Instrumenta za pretpristupnu pomoć usmjerena na borbu protiv ekonomske krize i u infrastrukturne projekte.

Komentar

Za dinamiku priliva finansijskih sredstava EU-a relevantan je napredak ostvaren u svim oblastima primjene SSP-a i *Evropskog partnerstva*, kao i napredak u zadovoljavanju političkih kriterija iz Kopenhagena; za praćenje procesa i ispunjavanje preduvjeta u smislu koordinacije pomoći i informiranja zaduženo je odgovarajuće tijelo unutar Ministarstva finansija i trezora BiH.

Važno je navesti da je radna grupa koju su činili predstavnici svih nivoa vlade izradila dokument o politici djelovanja javne interne finansijske kontrole (PIFC) za državni nivo i za dva entiteta. Sada je nužno da se reforma usmjeri na razvoj sistema za upravljanje, te struktura za upravljanje finansijama i kontrolu (FMC). Izvještaj EK-a o napretku BiH za 2009 navodi: "Na državnom nivou i u Republici Srpskoj uspostavljene su centralne jedinice za usklađivanje (CHU), ali nemaju dovoljan broj osoblja. Potrebno je osnovati CHU u Federaciji."⁴⁶

Sredstva odvojena za BiH u periodu 2009.–2011. veća su nego sredstva koja su bila dodijeljena u periodu 2008.–2010. prema *Višegodišnjem indikativnom finansijskom okviru*.

Pozitivno je što su sredstva iz Sporazuma o finansiranju između Bosne i Hercegovine i Komisije Evropskih zajednica u pogledu državnog programa saradnje (Dio I.) za 2009. godinu u okviru *Instrumenta za pretpristupnu pomoć* usmjerena na borbu protiv ekonomske krize i u infrastrukturne projekte.⁴⁷

⁴⁶ Izvještaj EK-a o napretku BiH u 2009., str. 59.

⁴⁷ Dva miliona KM usmjereno je na potporu malom i srednjem poduzetništvu a milion za potporu Agenciji za osiguranje depozita. Za transportnu infrastrukturu izdvojeno je 14 miliona KM, od toga pet miliona KM za putnu i devet za željezničku (bitno je napomenuti da sredstva IPA pokrivaju ovdje do 20 posto iznosa a ostatak su krediti). Rekonstrukcija i izgradnja vodovodne i kanalizacijske mreže u Bijeljini, Banjoj Luci, Zenici, Zavidovićima, Visokom, Olovu, Usori, Doboj-Jugu, Doboj-Istoku, Posušju, Širokom Brijegu, Mostaru, Velikoj Kladuši, Bosanskom Petrovcu, Bosanskoj Krupi, Orašju i Tomislav-Gradu bit će podržana sa 16,5 miliona KM, što je opet oko 15% iznosa investicije, dok ostatak čine sredstva iz kredita i budžeta.

GLAVA X.

INSTITUCIONALNE, OPĆE I ZAVRŠNE ODREDBE (čl. 115.–135. SSP-a / čl. 40.–52. Privremenog sporazuma)

a Opća procjena ispunjenja obaveza iz SSP-a i Privremenog sporazuma

Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju predviđeno je osnivanje Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje, Odbora i Pododbora za stabilizaciju i pridruživanje i Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje, ali tek nakon stupanja na snagu SSP-a.

Privremenim sporazumom (čl. 40.–48.) osnovan je Privremeni odbor sa pet pododbora, koji je nadležan za sva pitanja obuhvaćena *Privremenim sporazumom*, dok će se ostale oblasti do stupanja na snagu SSP-a i dalje raspravljati u okviru sastanaka *Monitoringa reformskog procesa* (RPM). Na prvom sastanku Privremenog odbora u oktobru 2008. godine usvojen je raspored sastanaka pododbora za 2009. godinu. Na insistiranje Evropske komisije dogovoreno je da se sastanci pododbora i RPM-a održavaju zajedno. Do kraja 2008. godine završen je proces formiranja pododbora a njihovi sastanci u prvih šest mjeseci 2009. godini održani su u skladu s usvojenim rasporedom.

b Realizacija obaveza u izvještajnom periodu

U drugoj polovini godine održani su slijedeći sastanci:

- Pododbor za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku (Ekonomski dijalog), 8. i 9. juna 2009. godine;
- Pododbor i sektorski RPM u oblasti zapošljavanja i socijalne politike, informacijskog društva i medija, statistike, obrazovanja i istraživanja, 25. i 26. juna 2009. godine;
- 2. sastanak Privremenog odbora, Sarajevo, 16. i 17. novembra 2009. godine.

Dnevni red i konstatacije

Pododbor za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku (*Ekonomski dijalog*), 8. i 9. juna 2009. godine

Sastanak je bio posvećen ekonomskim aspektima procesa pridruživanja BiH Evropskoj uniji, ekonomskom i fiskalnom razvoju, fiskalnom upravljanju i održivosti, monetarnom razvoju, platnom bilansu, odnosima BiH s međunarodnim finansijskim institucijama, kontroli unutrašnjih javnih finansija i vanjskoj reviziji, kretanju kapitala i plaćanja te uspostavljanju funkcionalne tržišne ekonomije u BiH i njenoj konkurentnosti.

Generalne konstatacije Komisije iznesene na kraju sastanka bile su slijedeće:

- Vezano za fiskalni razvoj i fiskalna kretanja ocijenjeno je da su aktivnosti koje BiH poduzima umirujuće i da je pozitivan korak provođenje rebalansa budžeta radi smanjenja javne potrošnje.
- Mjere poduzete u pogledu izmjena stopa obaveznih rezervi koje održavaju makroekonomsku održivost ocijenjene su kao odgovarajući potez u datom momentu, s tim da se preporučuje revidiranje ovih mjera nakon izlaska iz krize.
- U pogledu strukturnih reformi, zabrinjavajuća je razlika između entiteta u pogledu provođenja reformi u oblasti interne kontrole, penzijskog sistema i budžetskih prihoda, pa je naglašeno da navedene razlike moraju biti prevladane u što skorijem vremenskom periodu.

Pododbor i sektorski RPM u oblasti zapošljavanja i socijalne politike, informacijskog društva i medija, statistike, obrazovanja i istraživanja, 25. i 26. juna 2009. godine

Na sastanku su razmatrana pitanja zapošljavanja i socijalne politike, javnog zdravlja i zaštite potrošača, informacijskog društva i medija, statistike, obrazovanja i profesionalne edukacije te istraživanja.

Na kraju sastanka Evropska komisija je iznijela i niz preporuka institucijama u BiH:

- *Zapošljavanje i socijalne politike*: Osigurati što bolju koordinaciju između entiteta i između FBiH i njenih kantona u ovoj oblasti.
- *Socijalni dijalog*: Evropska komisija je izrazila žaljenje jer nije uspostavljen *ekonomsko-socijalni dijalog*, koji bi omogućio BiH da učestvuju u niz sličnih foruma, kao što je Ekonomsko-socijalni dijalog Evropske unije. Također, istaknuta je i neophodnost uspostavljanja jedinstvene sindikalne organizacije na nivou BiH, a o učinjenom napretku u toj oblasti dodatne informacije Evropskoj komisiji dužno je dostaviti Ministarstvo pravde BiH.
- *Zakon o radu, zdravlju i sigurnosti*: Komisija je konstatirala da je u ovoj oblasti učinjen mali napredak, te da je potrebno uložiti dodatne napore kako u pitanju harmonizacije sa zakonodavstvom Unije, tako i na poboljšanju koordinacije između svih nivoa organizacije vlasti u BiH.
- *Socijalna zaštita i socijalna inkluzija*: Komisija je upozorila da standardi Međunarodne organizacije rada mogu predstavljati samo osnovu za harmonizaciju bh. zakonodavstva u ovoj oblasti s međunarodnim standardima, ali da time posao institucija u BiH nije završen, jer je zakonodavstvo Unije daleko konkretnije i

razrađeniije, te da je neophodno uložiti dodatne napore u koordinaciji u okviru BiH i harmonizaciji sa zakonodavstvom Unije.

- *Zakon o zabrani diskriminacije:* U vrijeme održavanja sastanka ovaj je zakon bio u parlamentarnoj proceduri, ali je kasnije usvojen u oba doma Parlamentarne skupštine BiH i objavljen u Službenom glasniku BiH.
- *Javno zdravstvo i zaštita potrošača:* Komisija je BiH predala upitnik čijim popunjavanjem će se utvrditi stepen usklađenosti bh. zakonodavstva sa zakonodavstvom Unije u ovoj oblasti. Također je ukazano na potrebu da se Komisiji dostavi *Mapa puta javnog zdravstva*.
- *Informacijsko društvo i mediji:* Evropska komisija je istaknula zahtjev da joj bude dostavljen zakon o elektronskoj komunikaciji kada bude izrađen, te iskazala zabrinutost zbog nerješavanja pitanja imenovanja direktora RAK-a.
- *Audiovizualna politika i mediji:* Ukazano je na nužnost usklađivanja zakonodavstva o JRT-u FBiH sa državnim zakonodavstvom.
- *Statistika:* Komisija je pozdravila učinjeni napredak u ovoj oblasti, ali je istovremeno ukazala i na neophodnost osiguranja bolje koordinacije između statističkih agencija u BiH, pogotovo prilikom predavljanja statističkih podataka u privrednoj oblasti, te što skorije usvajanje zakona o popisu stanovništva u BiH.
- *Obrazovanje i obuka:* Neophodno je postići veću usklađenost entitetskih i kantonalnih zakonskih rješenja s Okvirnim zakonom o obrazovanju u BiH, kao i Zakonom o predškolskom odgoju i obrazovanju.
- *Istraživanje:* U što kraćem vremenskom periodu neophodno je organizacijski pripremiti BiH za participaciju u programu FP7.

Drugi sastanak Privremenog odbora, u Sarajevu 16. i 17. novembra 2009.

Na drugom sastanku Privremenog odbora razmatrana su politička i ekonomska pitanja u Bosni i Hercegovini; bilateralna trgovinska pitanja; carine, pravila porijekla i dijagonalna kumulacija; tranzitni promet i praćenje obaveza, uključujući pitanja iz oblasti energije i okoliša; pitanja unutrašnjeg tržišta i konkurencija, konkurencija i državna pomoć, javna preduzeća, pravo intelektualnog vlasništva i bankarski sektor; WTO i CEFTA; usvajanje dogovorenih zapisnika sa sastanaka pododbora i raspored rada pododbora za 2010. godinu.

Komentar

Očigledno je da svi pododbori nemaju istu dinamiku sastajanja koja je vjerovatno uvjetovana dinamikom Akcionog plana za realizaciju obaveza iz SSP-a i *Evropskog partnerstva*. Neobičnim se čini da se institucije uključene u rad pododbora nisu dotakle obaveza iz oblasti ljudskih prava. Pododbor za pravosuđe i unutrašnje poslove na neki način ima posebnu dinamiku uvjetovanu aktivnostima koje proizlaze iz *Mape puta za liberalizaciju viznog režima*, čemu se u domaćoj javnosti posvećuje najveća pažnja.

ZAKLJUČAK

Rijetki pomaci usprkos institucionaliziranoj destabilizaciji

Prvi polugodišnji izvještaj za 2009. koji je tretirao napredak u evropskim integracijama u prvih šest mjeseci 2009. godine zaključen je ocjenom da je s odugovlačenjem usvajanja potrebnih zakona i onemogućavanjem funkcioniranja državnih institucija na scenu stupila „funktionalna“ destabilizacija institucija Bosne i Hercegovine. Zaključak izvještaja za drugo polugodište 2009. godine nadovezujemo na tu ocjenu i dodajemo da se u ovom periodu „funktionalna destabilizacija“ institucionalizirala i pokazala do koje mjere je u stanju paralizirati osnovne reformske pravce u kojima se BiH kretala u posljednjih desetak godina: **integracije u EU i NATO**. S tim u vezi tri velika neuspjeha obilježavaju ovaj izvještajni period – tzv. *Butmirski proces*, zatim, Bosna i Hercegovina nije stavljena na *bijelu šengensku listu*, te odgađanje poziva BiH da pristupi **Akcionom planu za članstvo u NATO-u (MAP)**.

Ova tri velika neuspjeha domaćih vlasti, ali i međunarodne zajednice u BiH, pokazala su nažalost kako je tačno ono na šta je VPI upozoravao u svojim prethodnim izvještajima: **Bosna i Hercegovina je i u političkom i u institucionalnom smislu dosegla vrhunac postojećih kapaciteta da se dalje integrira u međunarodne strukture**. Stoga ove događaje možemo smatrati određenim prekretnicama koje pokazuju da su za ispunjavanje preuzetih međunarodnih obaveza prema EU-u i NATO-u neophodne ozbiljne promjene i Ustava BiH i općih političkih odnosa. Na to ukazuju i zaključci EU-a u *Izvještaju o napretku BiH za 2009. godinu* u kojima se između ostaloga navodi: „Sveukupno gledano, postignut je mali napredak u rješavanju ključnog prioriteta iz Evropskog partnerstva o funkcionalnijim i održivijim državnim strukturama te boljem poštivanju ljudskih prava i osnovnih sloboda, uključujući i usaglašavanje i usvajanje potrebnih ustavnih promjena.“

Rezultat takve opće političke i sigurnosne situacije je i odluka Vijeća za implementaciju mira (PIC) iz novembra 2009. godine da ne zatvori OHR te odluka Vijeća sigurnosti UN-a o produžetku mandata EUFOR-a do kraja 2010. godine.

Sve ovo pokazuje da se ostvaruju i druga predviđanja iz naših prethodnih izvještaja, prvenstveno da dejtonski etnonacionalizam sebi pretpostavlja čak i evropski put, odnosno da dejtonske nedorečenosti omogućavaju dovođenje u pitanje države, njene funkcionalnosti i cjelokupnih evropskih integracija. Kako je ovo treći izvještaj u sklopu ovog projekta, već riskiramo da se ponavljamo s obzirom na to da reformski procesi idu toliko sporo da je i u tri izvještaja, u razmaku od pola godine, teško navesti značajnije promjene. Ali svjesni smo činjenice da to ponavljanje proističe iz sporosti procesa čiji monitoring vršimo, pa se nećemo ustručavati da i ovaj put naglasimo: – Najveća prepreka za postizanje svih principa zacrtanih u *Općim principima SSP-a* i u *Evropskom partnerstvu* nalazi se u važećem Ustavu BiH. Ustav BiH i dalje je u suprotnosti s *Evropskom konvencijom o ljudskim pravima*, naročito u dijelu koji regulira izbor članova Predsjedništva i članova Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH. Insistiranje na tzv. kolektivnim pravima potiskuje u drugi plan prava pojedinca, a time i konvencije o ljudskim pravima te otežava ispunjenje obaveza iz Glave I, *Općih principa SSP-a*, odnosno kratkoročnih i dugoročnih prioriteta *Evropskog partnerstva*.

Međutim, ono čega smo u ovom periodu na relativno grub način postali svjesni kao zajednica jeste da smo konačno stigli do tačke u kojoj daljnje integracije u EU i NATO

zavise isključivo od promjena Ustava BiH koje bi omogućile veću funkcionalnost države i prohodnost njenih institucija. Odgađanje uspostave bezvznog režima za građane BiH i pristupa MAP-u teške su lekcije, čije su najveće žrtve svakako bh. građani. Destruktivna politička klima i nedostatak političke volje da se omogući barem minimalno funkcioniranje državnih institucija u svrhu ispunjavanja osnovnih ciljeva evropskih integracija negativno su se odrazili i na većinu oblasti koje smo pratili, a što se vidi iz slijedećih zaključaka:

1. Premda se bilježi napredak u domenu razvoja institucija nadležnih direktno za sigurnost, borbu protiv organiziranog kriminala, terorizma i svih vidova nelegalne trgovine, nemoguće je ne primijetiti njegovu pretjeranu politiziranost na državnom nivou, a posebno onih institucija i agencija koje su trebale biti nosioci procesa reformi radi usklađivanja sa *šengenskim standardima*.
2. Revidirana strategija za provedbu Aneksa VII Dejtonsko-pariškog mirovnog sporazuma, koja obuhvata period do 2014., još uvijek nije usvojena. Povratnici se i dalje suočavaju s diskriminacijom pri zapošljavanju, pristupu zdravstvenoj zaštiti, obrazovanju, pravu na penziju i socijalnu zaštitu, posebno kada se vraćaju u područja gdje su manjina. Ovo je i dalje najveća prepreka održivom povratku.
3. Bosni i Hercegovini nedostaju finansijski, tehnički i zakonski resursi kako bi ispunjavala obaveze u sferi neširenja oružja za masovno uništenje i borbe protiv terorizma koje su usvojene u Vijeću sigurnosti UN-a. Bosni i Hercegovini je trebalo da u prvoj polovini 2009. godine osigura institucionaliziranu koordinaciju između države i entiteta na zakonodavnome, političkom i tehničkom nivou u ovoj oblasti. Rok za ispunjavanje ovog prioriteta, međutim, prolongiran je za godinu dana i prebačen u februar 2010. godine.
4. Kao pozitivan primjer političkog dijaloga domaćih institucija može se istaknuti da je Predsjedništvo BiH na 60. redovnoj sjednici, održanoj 12. 8. 2009. godine, razmatralo i usvojilo Platformu za nastup izaslanstva BiH na 64. zasjedanju Glavne skupštine Ujedinjenih naroda u New Yorku 24. 9. 2009. godine.
5. Država je nastavila svoje aktivno sudjelovanje u regionalnoj saradnji. Dobrosusjedski odnosi su prevladavali, ali je bilo malo napretka u rješavanju neriješenih pitanja, posebno onih u vezi s graničnim sporovima i imovinom. U svijetlu iskustva iz međugraničnog spora Hrvatske i Slovenije, izgleda da je važno riješiti međugranične sporove između država kandidata za EU i potencijalnih kandidata. Međudržavna vijeća za saradnju između BiH i hrvatske, te BiH i Srbije nisu se sastala ni u ovom izvještajnom periodu. Odnosi s Crnom Gorom su intenzivirani, što pokazuje i broj potpisanih međudržavnih sporazuma, ali je bošnjački član Predsjedništva uložio veto na ratifikaciju sporazuma o dvojnem državljanstvu s Crnom Gorom i Hrvatskom. Rješenja graničnih sporova i dobrosusjedske saradnje još su uvijek taoci lokalnih politika u BiH i u susjednim zemljama. Većina nacrtu zakona koji se tiču regionalne saradnje dugo se nalazi u parlamentarnoj proceduri.
6. Provođenje propisa vezanih za carine nakon stupanja na snagu *Privremenog sporazuma* na zadovoljavajućem je nivou. Provođenje zakona koji reguliraju oblast slobodne trgovine i dalje nailazi na određene probleme zbog nedostatka operativnih uputstava koja je potrebno donijeti. U BiH se i dalje primjenjuje Odluka o zabrani uvoza motornih vozila starijih od sedam godina, što nije u skladu s preuzetim obavezama.

7. Kada su u pitanju oblasti standardizacije, nadzora nad tržištem i zaštite potrošača, u posmatranom periodu načinjen je određeni napredak, za razliku od pitanja akreditacije, ocjenjivanja usklađenosti i mjeriteljstva u čemu su ostvareni neznatni rezultati. Jedna od ključnih stvari na kojoj je potrebno raditi jeste dodatno jačanje institucionalnih kapaciteta i intenzivnija saradnja među relevantnim institucijama kako bi se stvorili povoljni uvjeti za stabilno unutrašnje tržište i slobodnu trgovinu.
8. Određeni napredak postignut je u oblasti poljoprivrede, ruralnog razvoja i ribarstva, međutim, iako je Bosna i Hercegovina počela izvoziti ribu u EU, nedostatak zakonodavstva na državnom nivou u oblasti *acquisa* o ribarstvu ima potencijal da izazove teškoće u budućnosti.
9. Također, još nije napravljena detaljna analiza spremnosti najvažnijih institucija u sistemu nadzora nad tržištem – entitetskih inspektorata, koji će operativno na terenu vršiti nadzor nad sigurnošću proizvoda, a u čije osposobljavanje treba uložiti najviše napora i sredstava. Potrebno je daljnje ustrojavanje sistema kako bi odgovorio zahtjevima koje postavljaju odredbe *acquisa*.
10. I dalje se javljaju problemi pri stvaranju jedinstvenoga ekonomskog prostora pogodnog za slobodno kretanje roba, kapitala, usluga i osoba. Navedena oblast je ključna za uspješno poslovanje kompanija i percepciju naše zemlje kod međunarodnih investitora, ali je napredak u ovoj oblasti ocijenjen ograničenim.
11. U vezi s pružanjem usluga nije bilo napretka u usklađivanju s *acquisem* iako su entitetske agencije usvojile strategiju. Slično je i u ostalim nebankarskim oblastima u kojima su entiteti radili bez koordinacije (*leasing*, tržište kapitala, poštanske usluge...). Nivo ispunjenja Akcionog plana nije napredovao jer ključne reforme koje je potrebno poduzeti podrazumijevaju uvođenje koordinacije na državnom nivou za pojedine oblasti pružanja usluga, što je u trenutnoj političkoj konstelaciji u BiH nemoguće postići.
12. Što se tiče oblasti transporta, bilo je određenih pomaka koji bi mogli ukazati na napredak u ovom procesu, ali kada bolje pogledamo, dosta glavnih problema je ostalo na skromnom nivou progresa, najčešće zbog političke suzdržanosti entiteta i skromnoga institucionalnog kapaciteta državne i entitetskih administracija. Pozitivan primjer u ovoj oblasti je uspostava željezničke linije Sarajevo – Beograd u decembru 2009. godine, što doprinosi procesu regionalnih integracija. Cestovni saobraćaj nije pošteđen političkih problema koji sprečavaju napredovanje i izvršavanje planiranih aktivnosti. Spomenimo probleme u izradi glavnog projekta trase (južni dio) Koridora 5-C, gdje se radi o političkim problemima, a struka se koristi kao pokriće za političke nesuglasice.
13. Nije postignut nikakav napredak ni u približavanju zakona o radu, koji još uvijek postoje samo na entitetskom i kantonalnom nivou. Iako postoji određen stepen saradnje na entitetskom nivou, daljnja rascjepkanost se javlja na kantonalnom nivou gdje lokalni propisi reguliraju pitanja rada.
14. Otvaranju jedinstvenoga ekonomskog prostora u finansijskom sektoru šteti i činjenica da kompanije u ovom sektoru registrirane u jednom entitetu mogu raditi u drugom entitetu samo onda kada tamo otvore podružnicu. Time se stvara dodatno administrativno opterećenje u poslovanju.
15. Jedna je od pozitivnih činjenica da su potpisani bilateralni sporazumi o socijalnom osiguranju i socijalnoj zaštiti s Austrijom, Turskom, Hrvatskom, Srbijom, Slovenijom, Belgijom, Mađarskom i Bivšom Jugoslavenskom Republikom Makedonijom. No tek

treba vidjeti kako će teći provedba.

16. Kao i u prethodnom izvještajnom periodu, ustanovili smo da nije ostvaren napredak u stvaranju uvjeta za jednak tretman poslovnih subjekata bez diskriminacije u odnosu na domaća lica, budući da strana lica mogu osnovati društvo uz posebna odobrenja. Tako da, u pravilu, domaća lica osnivanju društva po normativnome, a strana po koncesijskom sistemu osnivanja.
17. Nacrt zakona o sistemu državne pomoći, usklađen sa standardima EU-a i potkrijepljen u obrazloženju relevantnim osnovama vezanim za legislativu EU-a, stoji i dalje u MVTEO-u BiH, pa su probijeni svi rokovi iz Akcionog plana i izgleda očigledno da će to biti prvi probijeni prijelazni rok iz *Prijelaznog sporazuma*. I dalje su najveći gubitnici građani BiH jer zbog nepostojanja zakona o državnoj pomoći, politički dužnosnici kreiraju dijametralno suprotne politike ekonomskog razvoja, socijalne i industrijske politike te stoga investiraju u sektore koji ne generiraju novu proizvodnju, zapošljavanje i razvoj u nerazvijenim oblastima.
18. Primjetan je napredak bh. institucija u realizaciji obaveza u vezi s poglavljem *Pravda, sloboda i sigurnost* u odnosu na prethodni izvještajni period. Pozitivan impuls dinamičnijoj realizaciji obaveza nesumnjivo je predstavljala konkretizacija perspektive bezviznog režima za preostale zemlje Zapadnog Balkana.
19. Otežan, spor i u krajnjoj liniji nedjelotvoran parlamentarni proces zabilježen u velikom broju oblasti koje pokrivaju *Politike saradnje* rezultat je činjenice da ne postoji ustavna nadležnost na državnom nivou, nego je zakonodavna i izvršna odgovornost podijeljena između entiteta, odnosno entiteta i kantona. Permanentno odbijanje Vlade RS-a da određene nadležnosti s entitetskoga prenese na državni nivo te neusaglašavanje entitetskih i kantonalnih zakonodavstava u Federaciji BiH objašnjavaju problem ubrzanja reformskih procesa i izričito otkrivaju deklarativnu prirodu podrške pristupu BiH evropskim integracijama.
20. Određeni pomaci napravljeni su i u postizanja operativnosti i funkcionalnosti institucionalnih struktura za provođenje pretpristupnih obaveza reguliranih SSP-om i *Evropskim partnerstvom*, posebno kod *Procesa praćenje reformi* (RPM). Iako je postojala pretpostavka da će uspostava i adekvatno funkcioniranje ovih tijela (Privremenog odbora, pododbora) pomoći ubrzanju procesa ispunjavanja pretpristupnih obaveza, evidentno je da je ključni faktor uspješnosti toga procesa zapravo postojanje političke volje i saglasnosti između entiteta za njihovo ispunjavanje.
21. Za dinamiku priliva finansijskih sredstava EU-a relevantan je napredak ostvaren u svim oblastima primjene SSP-a i *Evropskog partnerstva*, kao i napredak u zadovoljavanju političkih kriterija iz Kopenhagena; za praćenje procesa i ispunjavanje preduvjeta u pogledu koordinacije pomoći i informiranja zaduženo je odgovarajuće tijelo unutar Ministarstvo finansija i trezora BiH. Općenito, može se konstatirati da Bosna i Hercegovina na zadovoljavajući način ispunjava obaveze proizašle iz SSP-a i *Evropskog partnerstva* u oblasti finansijske saradnje.

Naši nalazi u oblasti zakonodavnih aktivnosti u procesu monitoringa evropskih integracija komplementarni su nalazima CCI-ja BiH. Naime, Centri civilnih inicijativa su u svom izvještaju objavljenom 20. 11. 2009. istaknuli da "država funkcionira usprkos, a ne zahvaljujući vlasti".

Prema nalazima CCI-ja BiH, "u prvih devet mjeseci 2009. godine od ukupno 42 zakona koliko ih je Vijeće ministara utvrdilo i uputilo u parlamentarnu proceduru, u Parlamentarnoj skupštini BiH usvojeno je tek nešto više od trećine, odnosno svega 15. Od ovih 15... samo šest ih je iz Programa rada Vijeća ministara. (Dakle, od 96 zakona iz Programa rada VM-a za 2009. godinu PSBiH je u prvih devet mjeseci usvojila njih šest!) Ovako nizak stepen produktivnosti doveo je do situacije da samo tri mjeseca pred kraj godine čak 90 zakona iz Programa rada VM-a nije bilo usvojeno u PSBiH".

Na sreću, postoje i uvjeti koje je potrebno da ispune i pojedine institucije i agencije izvan zakonodavnoga domena i tu je uočljiva međuzavisnost u osposobljenosti agencija i entuzijazma pojedinaca, s jedne, i rezultata, s druge strane.

Na Samitu šefova država i vlada članica EU-a (Evropsko vijeće) održanom u Bruxellesu 10. i 11. decembra prihvaćeni su zaključci Vijeća EU-a za opće poslove od 7. i 8. decembra u vezi s proširenjem i *Procesom stabilizacije i pridruživanja*. U vezi s Bosnom i Hercegovinom ističemo zaključke pod brojem 38. i 39.

38. "Vijeće je još uvijek zabrinuto razvojem političke situacije i poziva BiH da što prije ubrza ključne reforme. Ukoliko se želi načiniti napredak, potrebna je jedinstvena vizija vodstva o zajedničkoj budućnosti zemlje i politička volja da se dostignu zahtjevi evropske integracije. Vijeće je primilo k znanju da je BiH napravila napredak u ispunjavanju mjerila postavljenih u okvirima dijaloga o liberalizaciji viznog režima."

39. "Vijeće poziva BiH da ispuni preostale ciljeve i uvjete koji ostaju neophodni za zatvaranje OHR-a u skladu s izjavom Vijeća za implementaciju mira od 18. i 19. novembra 2009. godine. Vijeće iznova naglašava svoju punu podršku visokom predstavniku / specijalnom predstavniku EU-a (HR / EUSR) Valentinu Inzku. Vijeće naglašava da neće biti u poziciji da razmatra aplikaciju BiH za članstvo dok se ne donese odluka o tranziciji OHR-a u ojačano prisustvo EU-a. Iako se potcrtava da ustavna reforma nije dio uvjeta za zatvaranje OHR-a, Bosna i Hercegovina treba poduzeti inicijalni set ustavnih promjena kako bi se stvorila funkcionalna država i uskladiti svoj ustavni okvir s Evropskom konvencijom o ljudskim pravima. Posebno, zemlja mora biti u mogućnosti da usvaja, primjenjuje i nameće zakone i pravila EU-a. Te reforme bi doprinjele bržoj integraciji zemlje u EU..."

Vjerujemo da će, zahvaljujući "napretku u ispunjavanju mjerila postavljenih u okvirima dijaloga o liberalizaciji viznog režima", građani BiH biti uskoro izjednačeni u statusu i mogućnostima s građanima drugih država zapadnog Balkana usprkos trenutnoj političkoj situaciji. Nadamo se da će Bosna i Hercegovina naći "mogućnosti da usvaja, primjenjuje i nameće zakone i pravila EU-a" radi brže integracije u EU i bolje budućnosti svih nas. Počnimo opet od ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Zahvale

U proteklih šest mjeseci primili smo uglavnom niz pohvala i sugestija. Ono što nas posebno raduje jeste aktivan odnos nekih državnih institucija koje su nam poslale službeno ocjene i informacije o realizaciji svojih obaveza i tako pomogle da napravimo *Drugi polugodišnji izvještaj za 2009. godinu*. Prije svega želimo zahvaliti Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine, Sektoru za izvršenje krivičnih sankcija i rad kaznenih ustanova na dostavljenim informacijama koje su nam pokazale da neke institucije realiziraju svoje obaveze i prije predviđenih rokova. Tako je, naprimjer, prečišćeni tekst Zakona Bosne i Hercegovine o izvršenju krivičnih sankcija pritvora i drugih mjera (Službeni glasnik BiH broj: 13/05, 53/07, 97/07 i 37/09) 2. 6. 2009. godine upućen Ustavnompravnoj komisiji Predstavničkog doma i Doma naroda Parlamenta BiH na utvrđivanje i službenu objavu. Navedena aktivnost je bila planirana za II polugodište 2009. godine, ali je ona urađena u prvom polugodištu, što predstavlja dodatni doprinos u lakšoj i stručnijoj primjeni ovog zakona u praksi rada kazneno-popravnih zavoda, odnosno korištenja prava zatvorenika i pritvorenika.

Želimo istaći i dobru saradnju sa Zajedničkom komisijom za evropske integracije Parlamentarne skupštine BiH kojom predsjedava gospodin Halid Genjac. Pohvalno je da predsjedavajući ove komisije javno zagovara potrebu izrade programa provedbe obaveza iz SSP-a koji će biti više od popisa aktivnosti, rokova i nosilaca što ih trenutno imamo u Akcionom planu. Pridružujemo se ideji o izradi *programa provedbe obaveza iz SSP-a* koji mora sadržavati koordiniran pristup institucija i imati apsolutnu političku i institucionalnu podršku nadležnih institucija. Tim prije što i *Izvještaj Evropske komisije o napretku BiH za 2009.* ističe da je „koordinacija između različitih nivoa vlasti minimalna“.⁴⁸ Nadalje se u tome izvještaju navodi:

*„Nedostatak koordinacije, nacionalne tenzije i nedostatak resursa i dalje odgađaju reforme. Rascjepkano vođenje politike između države i entiteta i dalje predstavlja glavnu prepreku efikasnom radu državnog nivoa vlasti. Često dupliranje nadležnosti dovodi do povećanih administrativnih troškova.“*⁴⁹

Konačno, želimo se zahvaliti ovom prilikom i g. Željku Komšiću, predsjedavajućem Predsjedništva BiH, koji je pristao biti našim gostom na prezentaciji *Prvoga polugodišnjeg izvještaja za 2009. godinu* održanog u Parlamentu BiH 22. 7. 2009. i podnijeti uvodno izlaganje na temu perspektiva evropskih integracija BiH. Tom prilikom istaknuto je da nema alternative evropskim integracijama i da BiH ne može ostati izvan tog procesa ako želi društveni i ekonomski razvoj te bolji standard za svoje građane. Također, potcrtano je da su nosioci usaglašavanja propisa i standarda ne samo institucije BiH već i entiteta, kantona, Brčko distrikta, pa sve do općinskog nivoa vlasti. Ključna ocjena je da nadležne

⁴⁸ Izvještaj Evropske komisije o napretku Bosne i Hercegovine u 2009. godini, str. 10.

⁴⁹ Ibid. str. 10.

institucije moraju početi raditi svoj posao odgovorno, pravovremeno ispunjavati obaveze iz *Prelaznog sporazuma - Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju* i kreirati evropsko ozračje u BiH.

Predstavnici mnogih nevladinih organizacija, izrazili su zadovoljstvo mogućnošću prisustvovanja jednome forumu na kome civilno društvo ne priča samo sebi, već diskutira, saznaje i komentira proces EU integracija zajedno s predstavnicima državnih institucija, akademskom zajednicom i predstavnicima međunarodne zajednice, prije svega s onima iz Delegacije Evropske komisije. U suradnji s EU info centrima BiH, VPI BH je u proteklom periodu imao priliku predstaviti svoje izvještaje građanima u Brčkom, Zvorniku i Mostaru. Na taj način se otvorenim razgovorom o problemima koje imamo na tome zajedničkom putu, promoviraju i evropske vrijednosti te dolazi do boljega međusobnog razumijevanja svih aktera u procesu evropskih integracija. Ovim putem se svima zahvaljujemo na suradnji.

Ovaj nezavisni izvještaj je pripremila Vanjskopolitička inicijativa BH uz finansijsku pomoć Side. Pogledi izneseni u njemu su stoga pogledi VPI-ja i ni u kojem slučaju ne oslikavaju poglede Side.